

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ - Εκδίδεται από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Η προσωπικότητα του Αγίου Πνεύματος	163
Υπάκουος ή δραπέτης;	166
Η Λατρεία και το Πολιτισμικό Πλαίσιο	169
Ιεραπόστολοι Παιδαγωγοί και η Μικρασιατική Καταστροφή	172
Χριστιανικό Έθος	179
Παγκόσμια Ημέρα Προσευχής Γυναικών	180
Δίκη για προσηλυτισμό	182

ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Σκέψεις μετά από την μελέτη του άρθρου του καθηγητή Ι.Ιατρίδη σχετικού με το Κολλέγιο Ανατόλια.

1. Το Ανατόλια ήταν και αυτό ένα τμήμα της τεράστιας ανθρωπιστικής επένδυσης που είχε γίνει στην Μικρά Ασία από τους Αμερικανούς. Ο Έντουαρντ Χέιλ Μπίρστατ, Αμερικανός, στο βιβλίο του «Η μεγάλη προδοσία» υπολογίζει την επένδυση αυτή (σχολεία, κολλέγια, νοσοκομεία, μισθοί ιεραποστόλων κλπ) που γινόταν επί περίπου ενενήντα χρόνια (1830-1922), σε 50.000.000 δολάρια της εποχής εκείνης, δηλαδή σε ένα μυθώδες ποσό. Αυτή η ανθρωπιστική επένδυση, που είχε πληρώσει με το υστέρημά του ο αμερικανικός λαός, οι αμερικανοί χριστιανοί πιο συγκεκριμένα, εγκαταλείφθηκε χωρίς δεύτερη σκέψη από την αμερικανική κυβέρνηση, στο έλεος του Κεμάλ, τον οποίον δεν ήθελαν να στενοχωρήσουν και θυσιάστηκε στο βωμό των επιχειρηματικών συμφερόντων της Στάνταρντ Όιλ ή της Αμερικαν Τομπάκο, που δραστηριοποιούνταν στην Τουρκία.

2. Το Κολλέγιο Ανατόλια είναι για τους Έλληνες Ευαγγελικούς ποιμένες των αρχών του 20ου αιώνα, ό,τι είναι για τους σημερινούς ποιμένες το Σεμινάριο Γκόρντον Κόνουελ στη Βοστώνη. Οι περισσότεροι είχαν φοιτήσει εκεί. Μέχρι το 1915 λειτουργούσε η θεολογική σχολή, που προετοίμαζε νέους για την διακονία του Ευαγγελίου. Θα ήταν χρήσιμο ένα άρθρο, που θα δείχνει την μεγάλη προσφορά του «Ανατόλια» στην Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Ελλάδος.

3. Στο άρθρο του καθηγητή Ιατρίδη, φαίνεται ο αγώνας αυτών των ανθρώπων να ανασυστήσουν από τα συντρίμια, το σχολείο στην Θεσσαλονίκη. Ανάλογες ιστορίες υπάρχουν για το International College της Σμύρνης, έτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα του Αμερικαν Μπόρντ (Αμερικανική Επιτροπή αναφέρεται στο άρθρο), που με την καταστροφή μεταφέρθηκε στην Ελλάδα, στο Ελληνικό, αρχικά με το όνομα 'Κολλέγιο Πήρς (Pierce)' και σήμερα 'Κολλέγιο Ντηρή (Deree)' στην Αγία Παρασκευή. Ίδρύματα ιεραποστολικά που μαζί με την Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, τη Σχολή Χιλ και τις δύο Ακαδημίες της Κύπρου, υπάρχουν ακόμα. Που διακρίθηκαν για την υψηλού επιπέδου

εκπαιδευτική τους δραστηριότητα και για το ήθος που δίδασκαν και δημιουργούσαν-(κάτι για το οποίο παλιότερα υπήρχε μεγάλη εκτίμηση...).

4. Κάποτε υπήρχε αυτό, που οι άνθρωποι των κολλεγίων ονομάζουν «τσάπελ» τουτέστιν «παρεκκλήσι», δηλαδή οι μαθητές συγκεντρώνονταν το πρωί και έψαλλαν ευαγγελικούς ύμνους και άκουγαν κάποια ομιλία, πολύ παλιά βιβλικού και αργότερα ηθοπλαστικού περιεχομένου κάτι που έδειχνε και τον χριστιανικό, χαρακτηρισμό του σχολείου. Οι αρμόδιοι ήταν άνθρωποι γνήσιοι χριστιανικού χαρακτήρα. Αυτό ξέφτισε σιγά σιγά και το βάρος δόθηκε στην εκπαίδευση. Όταν τα οικονομικά στοιχεία ήταν άσχημα προσελήφθη στο Ανατόλια ως πρόεδρος ένας καλός αμερικανός μάντζερ εκπαίδευσης και μεταξύ άλλων μέτρων, που έλαβε για την οικονομική εξυγίανσή του, κατήργησε το «τσάπελ» το 1965 θεωρώντας το άχρηστο. Τώρα όλα αυτά τα ιδρύματα προσφέρουν άριστη μόρφωση, αλλά ο σκοπός για τον οποίο είχαν αρχικά δημιουργηθεί, δηλαδή η χριστιανική, μάλιστα ευαγγελική εκπαίδευση λησμονήθηκε και προ πολλού εγκαταλείφθηκε.

5. Ο Βενιζέλος, που εκτιμά τα ευαγγελικά σχολεία και παρά τους φόβους διαφόρων, δίνει την έγκρισή του για την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα. Ήταν απλώς το φιλελεύθερο πνεύμα του ή οι καταβολές του; Από μικρός διάβαζε την ευαγγελική «Εφημερίδα των Παίδων», που εξέδιδε ο πρώτος μας εκδότης. Ο Βενιζέλος, ανέθεσε στον ευαγγελικό Δημήτριο Καλοποθάκη την εθνική προπαγάνδα στις ΗΠΑ ενώπιον της συνθήκης ειρήνης των Παρισίων μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, το 1919. Που ανέθεσε στον ίδιο την οργάνωση και την ηγεσία της Διευθύνσεως Τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών επί δέκα χρόνια (1920-1930). Ο Βενιζέλος, που είχε φιλίες με τον ευαγγελικό Ι. Χρυσάκη.

6. Καθηγητές στο Ανατόλια ήταν και δύο από τους Έλληνες Ευαγγελικούς ηγέτες και ποιμένες, που στάλθηκαν από το δικαστήριο της Ανεξαρτησίας της Αμάσειας στην αγχόνη, ο Δημήτριος Θεοχαρίδης και ο Παύλος Παυλίδης, θύματα της θρησιωδίας των Τούρκων.

ΑΣΤΗΡ
της

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσ. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ.: 210 3231079 - Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΔΙΟΙΚΤΗΣΗ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασίογλου (1989-1990)
Φ. Β. Κομποπούλου (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Ε. Αντωνιάδου, Παν. Κανταριτζής,
Αντ. Κουλούρης, Μελ. Μελετιάδης,
Ευαγ. Μήτσος, Παρ. Παπαγεωργίου,
Ιω. Σαχινίδου, Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέλιος Παπαβασιλείου
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Έρση Αντωνιάδου
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυρτιά Σαχινίδου
ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σώκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ALPHA:
149-00-2786-004611 (Ι. Γεωργαντά)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟ:
Βοστώνης: Τάκης Τσανικλίδης
Θεσ/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Κύπρου: Δέσποινα Μελετιάδου
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 10,00

ISSN 1106-4250

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διαπρέπει το δικαίωμα να κάνει συντομώσεις ή διορθώσεις στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Η Προσωπικότητα του Αγίου Πνεύματος

του Λεωνίδα Κολλάρου

«... επειδή το Πνεύμα ερευνά τα πάντα, και τα βάθη του Θεού.»

Α΄ Κορ. β΄ 10

«Και ήτο εις αυτόν αποκεκαλυμμένον υπό του Πνεύματος του Αγίου, ότι...»

Λουκ. β΄ 26

Το έργο του Θεού στην ψυχή του ανθρώπου είναι τόσο διαφορετικό και ανώτερο από οποιοδήποτε άλλο έργο στον κόσμο αυτό, όσο διαφορετικός και ανώτερος είναι ο ουρανός από την γη, ο ένδοξος τόπος της παρουσίας του Θεού από την κατοικία των ανθρώπων. Ένα τέτοιο έργο δεν είναι δυνατόν να προέρχεται από τυχαίες και απρόσωπες δυνάμεις και επιρροές επειδή υπερβαίνει σε εξοχότητα τη σοφία και δύναμη που εκτίθενται στην δημιουργία ακόμα και αυτού του απέραντου σύμπαντος, και δεν μπορεί να εξηγηθεί εκτός εάν δεχθούμε ότι κάποια αόρατη προσωπικότητα κατευθύνει κάθε κίνηση αυτής της εσωτερικής αλλαγής, κάποια ευλογημένη ενέργεια που πηγάζει από την καρδιά κάποιου παράγοντα που χαρακτηρίζεται από άπειρη νοημοσύνη, σοφία, χάρη, αγαθότητα και αγάπη. Το έργο της εσωτερικής αφύπνισης, της πνευματικής αλλαγής αλλά και αποκάλυψης του Υιού του Θεού στην ψυχή του ανθρώπου είναι τόσο μεγαλειώδες που δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι πραγματικότητα εκτός εάν η επιρροή αυτή οφείλεται σε κάποιον που είναι μεγαλειώδης ο ίδιος. Αυτός είναι ο λόγος που θεωρούμε ότι ο πρωτεργάτης αυτής της εσωτερικής ανακαίνισης, που είναι το Άγιο Πνεύμα, δεν μπορεί να είναι μια τυφλή δύναμη, αλλά πρέπει να είναι ένα ευλογημένο πρόσωπο. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να πιστέψει στην μαρτυρία του ευαγγελίου περί Χριστού εάν δεν διδαχθεί από ένα νοήμον όν, δηλαδή από ένα πρόσωπο, το περιεχόμενο αυτής της μαρτυρίας και αλήθειας. Μία απρόσωπη δύναμη δεν μπορεί να διδάξει διότι στερείται νοημοσύνης. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να νοιώσει έλεγχο περί αμαρτίας εάν κάποιος δεν κατευθύνει την προσοχή της ψυχής του σε εκείνες τις θεϊκές εντολές τις οποίες έχει ποδοπατήσει με την απειθεία του. Μία απρόσωπη δύναμη δεν μπορεί να στρέψει το βλέμμα του ανθρώπου σε εκείνα που αποδεικνύουν την ενοχή του, και έτσι να του φανερώσει αυτήν την ενοχή, διότι στερείται νοημοσύνης. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να αγαπήσει τον Ιησού Χριστό, και να Τον δεχθεί σαν μοναδικό του σωτήρα, εκτιμώντας την αξία, και κατανοώντας τη σημασία του έργου που Αυτός έκανε επάνω στον σταυρό, εάν προηγουμένως κάτι δεν τον πείσει, και δεν τον ωθήσει σε μια τέτοια έκφραση της αγάπης του προς το ευλογημένο πρόσωπο του Υιού του Θεού. Μια απρόσωπη δύναμη δεν μπορεί να πείσει κανέναν

να αγαπήσει τον Χριστό, να κατανοήσει την άπειρη αξία του έργου Του επάνω στον σταυρό και να Τον εμπιστευθεί σαν σωτήρα του επειδή στερείται νοημοσύνης, και συνεπώς δεν μπορεί να πείσει και να ωθήσει κανέναν σε αγάπη και εμπιστοσύνη στο πρόσωπο και το έργο του Χριστού. Η Βίβλος αποδίδει ενέργειες σωτηρίας στο Άγιο Πνεύμα που από τη φύση τους είναι τέτοιες που μόνο ένα πρόσωπο θα μπορούσε να μεταφέρει από το θησαυροφυλάκιο της θείας χάριτος στο λιμάνι της ανθρώπινης ψυχής. Ας ρίξουμε μια ματιά σε μερικές από αυτές.

ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΛΑ ΕΠΙΡΡΟΗ, ΔΥΝΑΜΗ Ή ΙΔΙΟΤΗΤΑ

Στην Γραφή υπάρχουν εκφράσεις οι οποίες με το ένα χέρι τους σπρώχνουν το Πνεύμα προς τα δεξιά και κάποια ιδιότητα προς τα αριστερά κάνοντας έτσι σαφή διάκριση του ενός από το άλλο. Διαβάζουμε, «**πως ο Θεός έχρισε τον Ιησούν τον από Ναζαρέτ με Πνεύμα Αγίου και με δύναμιν,...**» (Πρ.ι΄38). Το χωρίο αυτό σύρει μια διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στο Άγιο Πνεύμα και σε μια θεϊκή ιδιότητα, δηλαδή την ιδιότητα της δύναμης. Ο σύνδεσμος «**και**» χρησιμοποιείται για να προσθέσει ένα διαφορετικό στοιχείο σε αυτό που έχει ήδη αναφέρει. Αν δεν είναι έτσι τότε ο Πέτρος γίνεται ανιαρός αφού χρησιμοποιεί ταυτολογία. Εξ άλλου, εάν υποθέσουμε για λίγο ότι «**Άγιο Πνεύμα**» σημαίνει δύναμη, τότε το εδάφιο αυτό λέει: «ο Θεός έχρισε τον Ιησούν τον από Ναζαρέτ με δύναμιν και με δύναμιν»!!! Το Ρωμ.ιε΄13, «**ο δε Θεός της ελπίδος είχε να σας εμπλήση ..., ώστε να περισυύητε εις την ελπίδα δια της δυνάμεως του Πνεύματος του Αγίου**», φανερώνει ότι το Άγιο Πνεύμα έχει δύναμη, η οποία εδώ εμφανίζεται σαν ιδιότητα του Αγίου Πνεύματος, διακριτή από αυτό. Όταν η Γραφή σε άλλα μέρη λέει, «**η δύναμις του Θεού**» σίγουρα δεν εννοεί ότι ο Θεός είναι απλά μια απρόσωπη δύναμη, (κάτι που πιστεύουν μόνο οι άνθρωποι του κόσμου, όχι όσοι διαβάζουν την Γραφή), αλλά εννοεί ότι ο Θεός έχει δύναμη, και ότι ο Θεός και η δύναμη είναι δύο διαφορετικά πράγματα – το ένα είναι πρόσωπο, το άλλο είναι μια ιδιότητα του προσώπου. Έτσι και με το Άγιο Πνεύμα, άλλο είναι το ένα και άλλο είναι το άλλο. Οι ίδιες θέσεις μπορούν να υποστηριχθούν και από

το Α' Κορ. β' 4, «**Και ο λόγος μου και το κήρυγμά μου δεν ενίνοντο με καταπειστικούς λόγους ανθρωπίνης σοφίας, αλλά με απόδειξιν Πνεύματος και δυνάμεως**». Η «**απόδειξη του Πνεύματος**» είναι κάτι πολύ ευρύτερο από μια απλή εμφάνιση δυνάμεως, και είναι ερμηνευτικό ολίσθημα να περιορίζουμε το Πνεύμα σε μια απλή δύναμη ή επιρροή.

ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΟ

Εάν απορρίψουμε την προσωπικότητα του Αγίου Πνεύματος, τότε πώς θα ξεκλειδώσουμε το νόημα στο Ματθ. β' 31,32; «**Πάσα αμαρτία και βλασφημία θέλει συγχωρηθή εις τους ανθρώπους· η κατά του Πνεύματος όμως βλασφημία δεν θέλει συγχωρηθή εις τους ανθρώπους. Και όστις είπη λόγον κατά του Υιού του ανθρώπου θέλει συγχωρηθή εις αυτόν· όστις όμως είπη κατά του Πνεύματος του Αγίου, δεν θέλει συγχωρηθή εις αυτόν, ούτε εν τούτω τω αιώνι, ούτε εν τω μέλλοντι**». Ακούγεται σχεδόν απίστευτο! Κάθε βλασφημία έχει την δυνατότητα να συγχωρηθεί. Η λέξη «**πάσα**» φαίνεται να γκρεμίζει τον φράκτη οποιοδήποτε περιορισμού. Προς διατήρηση της ευπρέπειας δεν τολμάμε να αναφέρουμε παραδείγματα, και δεν χρειάζεται. Και όμως υπάρχει ένας περιορισμός – η βλασφημία του Αγίου Πνεύματος! Δεν είναι του παρόντος άρθρου να εξηγήσουμε τι είναι αυτή η αμαρτία· άλλος είναι ο σκοπός μας εδώ. Εάν το Πνεύμα είναι απλά μια ιδιότητα του Θεού, δηλαδή η δύναμή Του, τότε βρισκόμαστε μπροστά σε έναν παραλογισμό. Μπορεί κάποιος να ατιμάσει τον Θεό, να εκσφενδονίσει βλασφημίες εναντίον ολόκληρου του χαρακτήρα του Θεού, ιδιαίτερα εναντίον του ηθικού χαρακτήρα Του, να ατιμάσει τον Υιόν του Θεού, κλπ, και να λάβει συγχώρεση· αλλά εάν ατιμάσει την ιδιότητα της δύναμης του Θεού, που είναι όπως λέμε μια φυσική ιδιότητα και δεν έχει σχέση με το χαρακτήρα του Θεού, δεν θα λάβει συγχώρεση ποτέ!!!

Επίσης παρατηρούμε ότι ο Χριστός μιλώντας για το Πνεύμα χρησιμοποιεί προσωπικές αντωνυμίες. Τα λόγια «**εάν δεν απέλθω, ο Παράκλητος δεν θέλει ελθεί προς εσάς...θέλω πέμψει αυτόν. Και ελθών εκείνος...όταν έλθει εκείνος...εκείνος θέλει δοξάσει Εμέ...**» είναι λόγια που δεν αφήνουν αμφιβολία ότι πρόκειται για ένα πρόσωπο. Λέξεις όπως «**αυτόν**», «**εκείνος**» επαναλαμβάνονται τόσο συχνά που δεν μπορούμε να προφασιστούμε ότι δεν τα προσέξαμε. Ακόμη η λέξη «**παράκλητος**» είναι αρσενικού γένους, που σημαίνει ότι αναφέρεται ασφαλώς σε πρόσωπο. Τίποτε στην Γραφή δεν είναι τυχαίο, και όλα στη Γραφή είναι άξια της προσοχής μας, και της σοβαρής και απροκατάληπτης μελέτης μας, ιδιαίτερα όταν έχουν να κάνουν με τα ευλογημένα πρόσωπα που συμμετέχουν στο έργο της σωτηρίας μας.

ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΚΟΝΕΙ

Το Άγιο Πνεύμα συμμετέχει ενεργά στο έργο της εξάπλωσης του ευαγγελίου στον κόσμο αυτό, στην επιμόρφωση των μαθητών αλλά και στην συνεχή εμπέδωσή τους στις αλήθειες του ευαγγελίου. Αυτό στη Γραφή εκφράζεται με τα εξής λόγια: «**Όταν όμως έλθει ο παράκλητος, τον οποίον εγώ θέλω πέμψει προς εσάς παρά του Πατρός, το Πνεύμα της αληθεί-**

ας, ...εκείνος θέλει μαρτυρήσει περί Εμού. Αλλά και σεις μαρτυρείτε, διότι απ' αρχής μετ' Εμού είσθε». Για να λάμψει το φως της αλήθειας πρέπει να προηγηθεί το έργο της μαρτυρίας. Για να γίνει ένας άνθρωπος γνώστης των μυστηρίων του ουρανού πρέπει να καθίσει στα θρανία ενός σχολείου την διδασκαλία του οποίου ο Χριστός την έχει αναθέσει στην καθοδήγηση και την φώτιση του Αγίου Πνεύματος. Αυτό φαίνεται από τα λόγια του Χριστού, «**τον οποίον Εγώ θέλω πέμψει προς εσάς**». Ο απεσταλμένος του Χριστού είναι το Πνεύμα, και αντικείμενο της αποστολής του είναι να παρουσιάσει ένα μήνυμα που σαν περιεχόμενο του έχει όλες τις ένδοξες αλήθειες που σκοπό έχουν να χαρίσουν την ελευθερία που ο άνθρωπος χρειάζεται. Αυτές οι αλήθειες συνοψίζονται στο πρόσωπο του Χριστού αφού δεν υπάρχει αλήθεια που να βρίσκεται σε διάσταση με Αυτόν. Το έργο αυτό περιγράφεται ως μαρτυρία. Η μαρτυρία είναι έργο που εκ της φύσεώς του δεν μπορεί να ανατεθεί παρά σε κάποιον που έχει την διανοητική ικανότητα αφ' ενός μεν να κατανοήσει την αλήθεια περί Χριστού, αφ' ετέρου να μεταδώσει αυτήν την αλήθεια σε τρίτους. Αφού το Πνεύμα αναμιγνύεται, και συμμετέχει σε αυτή την διακονία πρέπει να είναι νοήμον πρόσωπο. Ο Χριστός υπόσχεται το απολύτως απαραίτητο στην χριστιανική διακονία με τα λόγια, «**εκείνος θέλει μαρτυρήσει περί Εμού**». Χωρίς την μαρτυρία του Πνεύματος η αλήθεια είναι καταδικασμένη να ξεραθεί, ακόμα και τα ωραιότερα άνθη της να μαραθούν, και η ίδια να μαραζώσει μέσα σε μία καθολική απόρριψη εκ μέρους των ανθρώπων. Δεν αρκεί ο απλός λόγος της αλήθειας, δεν αρκεί η προφορική έκφραση και παρουσίαση της αλήθειας, δεν αρκεί το κήρυγμα της αλήθειας, προκειμένου να γίνει αποδεκτή αυτή στην διάνοια και καρδιά του ανθρώπου, αλλά χρειάζεται η μαρτυρία του Αγίου Πνεύματος. Εάν ακούσαν τα ανθρώπινα λόγια των μαθητών του Κυρίου, προκειμένου να γίνει αποδεκτή από τον άνθρωπο η αλήθεια του Κυρίου, ο Χριστός δεν θα έστελνε το Πνεύμα, διότι δεν θα ήταν ανάγκη να στείλει το Πνεύμα. Αυτό δείχνει ότι η πειθώ στα πράγματα του ευαγγελίου είναι κάτι που προχωράει πολύ πιο βαθιά από την ακοή και την διάνοια, και φθάνει μέχρι την καρδιά. Ένα πρόσωπο χρειάζεται να μιλήσει στα αφτιά του ανθρώπου, και ένα πρόσωπο χρειάζεται για να μιλήσει στην καρδιά. Μόνο που στην δεύτερη περίπτωση το πρόσωπο αυτό είναι πολύ πιο έξοχο από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο - είναι το Άγιο Πνεύμα. Σε κάθε όμως περίπτωση πρόσωπο είναι αυτό που κάνει το έργο. Αυτές οι αλήθειες επιβεβαιώνονται και από το ότι ο Χριστός στρέφεται και προς τους μαθητές Του, που ήταν πρόσωπα, και τους δίνει την εντολή, «**Αλλά και σεις μαρτυρείτε, διότι απ' αρχής μετ' Εμού είσθε**». Δεν είναι δυνατόν οι μαθητές που αναλάμβαναν το έργο της μαρτυρίας να είναι πρόσωπα, και το Άγιο Πνεύμα, που αναλάμβανε την ίδια διακονία, να μην είναι πρόσωπο.

ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΥΟ ΤΕΛΕΤΕΣ

Είναι η εντολή του βαπτίσματος η οποία πρέπει να γίνεται και εις το όνομα του Αγίου Πνεύματος. Λέει ο αναστημένος Χριστός, «**...βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύ-**

ματος,...». Είναι άραγε μια ιδιότητα, ή ένα διακεκριμένο πρόσωπο για το οποίο μιλάει εδώ σε στενή σχέση με τον Πατέρα και τον Υιό; Ας αναφέρουμε εδώ αυτά που είναι τα αυτονόητα, ακόμα και για όσους δεν γνωρίζουν κανόνες γραμματικής, ότι δηλαδή η λέξη «**όνομα**» σχετίζεται και με τα τρία πρόσωπα, έστω και αν δεν επαναλαμβάνεται τρεις φορές. Για να αποφύγει η Γραφή την άσπλη έκφραση του πλεονασμού αναφέρει τη λέξη αυτή μόνο μια φορά αντί να πει, «εις το όνομα του Πατρός και εις το όνομα του Υιού και εις το όνομα του Αγίου Πνεύματος». Τώρα, η λέξη «**όνομα**» τι χαρακτηρίζει; Φυσικά κάποιο πρόσωπο. Η φράση αυτή δεν μπορεί να σημαίνει, εις το όνομα μιας ιδιότητας του Θεού· η λέξη «**όνομα**» μας εμποδίζει να εννοήσουμε το Άγιο Πνεύμα σαν στιδήποτε άλλο εκτός από ένα πρόσωπο. Το να βαπτίσουμε κάποιον εις το όνομα του Θεού Πατρός, και εις το όνομα μιας ιδιότητας του Θεού Πατρός είναι μια παράδοση ερμηνείας που κάθε σκεπτόμενος Χριστιανός δεν μπορεί παρά να την απορρίψει. Μια τέτοια κατανόηση είναι μια πρωτοτυπία που δεν έχει το όμοιό της σε όλη την Γραφή – το να γίνεται βάπτισμα δηλαδή στο όνομα του Πατρός, που είναι πρόσωπο, στο όνομα του Υιού, που είναι πρόσωπο και εις το όνομα του Αγίου Πνεύματος, που είναι απλά μια ιδιότητα του Θεού!!!

ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΕΧΕΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Η δυνατότητα λογικής ομιλίας είναι χαρακτηριστικό ενός προσώπου. Στο Άγιο Πνεύμα αποδίδεται ομιλία: «**Όταν δε σας φέρωσι δια να σας παραδώσωσι, μη προμεριμνάτε τι θέλετε λαλήσει...αλλ' ό,τι δοθή εις εσάς εν εκείνη τη ώρα, τούτο λαλείτε· διότι δεν είσθε σεις οι λαλούντες, αλλά το Πνεύμα το Άγιον**». Επίσης όταν ο προφήτης Άγαβος πήρε την ζώνη του Παύλου και έδεσε τα χέρια και τα πόδια του, είπε, «**Ταύτα λέγει το Πνεύμα το Άγιον, Τον άνδρα του οποίου είναι η ζώνη αυτή, ούτω θέλουσι δέσει εν Ιερουσαλήμ οι Ιουδαίοι...**». Ποιος τα έλεγε αυτά; Η φράση «**Ταύτα λέγει το Πνεύμα το Άγιον**» μας δίνει την απάντηση. Άρα το Πνεύμα μιλάει, σκέφτεται, αφού δεν θα ήταν δυνατόν να μιλήσει εάν δεν σκεφτόταν, και δεν θα είχε την δυνατότητα να μιλήσει εάν δεν ήταν πρόσωπο. (Επίσης βλ. Πράξ. ιγ'2, Α'Τιμ.δ'1) Τα Γραφικά αυτά χωρία αποδεικνύουν ότι η υπόθεση πως το Άγιο Πνεύμα είναι μια απλή ιδιότητα, δύναμη, ή επιρροή δεν είναι παρά μια ερμηνευτική ομίχλη και μάλιστα πολύ πυκνή.

Η ενέργεια της μαρτυρίας αποδίδεται στο Άγιο Πνεύμα. «**Και ημείς είμεθα μάρτυρες αυτού** (του Χριστού)...**και το Πνεύμα το Άγιον...**» (Πράξ.ε'32). Το έργο της μαρτυρίας δεν μπορεί να εκτελεσθεί παρά

από ένα πρόσωπο. Μάρτυρες μπορούν να είναι αυτοί που είναι πρόσωπα. Διαφορετικά το έργο της μαρτυρίας δεν μπορεί να γίνει. Αυτό φαίνεται και από το χωρίο που αναφέραμε. Οι απόστολοι για τους οποίους μιλάει το εδάφιο αυτό ήταν άνθρωποι, και έτσι μπορούσαν να είναι μάρτυρες. Αλλά ως μάρτυρας αναφέρεται και το Άγιο Πνεύμα, από το οποίο βγάζουμε το συμπέρασμα ότι το Άγιο Πνεύμα είναι πρόσωπο.

Γνώση είναι κάτι που αποδίδεται στο Άγιο Πνεύμα. Ο Παύλος λέει, «**επειδή το Πνεύμα ερευνά τα πάντα, και τα βάθη του Θεού. Διότι τις των ανθρώπων γνώσκει τα του ανθρώπου ειμή το πνεύμα του ανθρώπου το εν αυτώ; Ούτω και τα του Θεού ουδείς γινώσκει, ειμή το Πνεύμα του Θεού**». Μια δύναμη, ιδιότητα ή επιρροή δεν μπορεί να έχει γνώση. Η γνώση προϋποθέτει κάποιον που είναι πρόσωπο, με λογική, μνήμη, σκέψη, νου, διανοητική ικανότητα. Άρα το Πνεύμα το Άγιο, που έχει γνώση των πραγμάτων του Θεού, είναι πρόσωπο.

Ακόμη το Πνεύμα περιγράφεται σαν κάποιος που αποστέλλει (Πράξ.ιγ'4), που τοποθετεί ανθρώπους σε διάφορες διακονίες και εκκλησιαστικές ευθύνες

(Πράξ.κ'28), που θέλει (Α'Κορ.ιβ'11), που αποφασίζει αν κάτι είναι εύλογο ή όχι (Πράξ.ιε'28).

Αλλά υπάρχει και μια άλλη πλευρά της προσωπικότητάς του – το Άγιο Πνεύμα μπορεί να λυπηθεί: «**και μη λυπείτε το Πνεύμα το Άγιον**» (Εφε.δ'30). Δεν θα ήθελα εδώ να αναφερθώ στο πώς αυτό αποδεικνύει

την προσωπικότητά του· αυτό είναι σαφές στον καθένα. Θα ήθελα όμως να τονίσω το πραγματικό ενδεχόμενο κάποιος πιστός να λυπήσει την ουράνια περιστερά. Η αιτία της λύπησής Του είναι πάντα η αμαρτία, όποια μορφή κι αν έχει αυτή. Αυτός δεν είναι απλά Πνεύμα· είναι Άγιο Πνεύμα. Το πώς γίνεται να λυπηθεί κάποιος που κατοικεί στην ευλογημένη παρουσία του Θεού είναι μυστήριο, αλλά δεν παύει να είναι πραγματικότητα. Η αγάπη Του για εμάς είναι τέτοια που θλίβεται από αυτό που μας πληγώνει πνευματικά. Η αμαρτία μας είναι η προδοσία της αγάπης Του, και αυτό δεν μπορεί παρά να φέρει λύπη στην καρδιά Του. Ευαισθησία απέναντι στην διάπραξη της αμαρτίας είναι αυτό που χαρακτηρίζει την αληθινή αγιότητα. Είθε ο Θεός να μας αξιώσει να λυπούμαστε εμείς για τις αμαρτίες μας τόσο, που η μετάνοιά μας να έχει την πρόθεση να μη ξαναγυρίσουμε ποτέ σ' αυτές· να λυπούμαστε εμείς για τις αμαρτίες μας αντί να λυπούμε τον Παράκλητο.

Ο κ. Α. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

Το Άγιο Πνεύμα συμμετέχει ενεργά στο έργο της εξάπλωσης του ευαγγελίου στον κόσμο αυτό, στην επιμόρφωση των μαθητών αλλά και στην συνεχή εμπέδωσή τους στις αλήθειες του ευαγγελίου

Υπάκουος ή δραπέτης;

του αιδ. Γιώργου Αδάμ

Ιωνάς 1:1-3

Το βιβλίο με την ιστορία του προφήτη Ιωνά, έχει γίνει στόχος αμφισβήτησης. Η ιστορικότητά του, σε πολλά επίπεδα έχει γίνει αντικείμενο χλεύης και κοροϊδίας. Ακόμη κι από ανθρώπους που ονομάζουν τους εαυτούς τους χριστιανούς και μελετητές των Γραφών. Ιδιαίτερα από ανθρώπους που αμφισβητούν την Παλαιά Διαθήκη και θέλουν να κρατήσουν μόνο την Καινή. Αμφισβητήθηκε το αν υπήρξε ποτέ αυτός ο άνθρωπος, αμφισβητήθηκαν ως μύθευμα πάρα πολλά από τα όσα λέει, όπως το να καταπιεί κήτος ένα άνθρωπο, το να μεγαλώσει τόσο γρήγορα η κολοκυθιά, το μέγεθος της Νινευή και πολλά ακόμη.

Κι όμως ο Χριστός το θεωρούσε αυθεντικό. Τότε, μερικοί από τους γραμματείς και τους Φαρισαίους απάντησαν, λέγοντας: Δάσκαλε, θέλουμε να δούμε από σένα ένα σημείο. Και εκείνος, απαντώντας, τους είπε: Πονηρή και μοιχαλίδα γενεά ζητάει σημείο· αλλά, σημείο δεν θα της δοθεί, παρά μονάχα το σημείο τού προφήτη Ιωνά. Επειδή, όπως ο Ιωνάς ήταν στην κοιλιά τού κήτους τρεις ημέρες και τρεις νύχτες, έτσι θα είναι και ο Υιός τού ανθρώπου στην καρδιά της γης τρεις ημέρες και τρεις νύχτες. Άνδρες Νινευίτες θα αναστηθούν στην κρίση μαζί μ' αυτή τη γενεά, και θα την κατακρίνουν· επειδή, μετανόησαν στο κήρυγμα του Ιωνά· και δέστε, εδώ είναι κάτι περισσότερο από τον Ιωνά (Ματθαίος 12:38-41). Με τα λόγια αυτά ο Χριστός ομολογεί πως τα όσα λέει το βιβλίο είναι αληθινά. Εκτός κι αν ο Χριστός έκανε λάθος! Το λέμε αυτό παρενθετικά για να ξεκαθαρίσουμε πως δεν μπορεί κάποιος να δέχεται την αλήθεια της Καινής Διαθήκης, απορρίπτοντας την Παλαιά.

Αν κάποιος πιστεύει στην Ανάσταση του Χριστού, μπορεί να πιστέψει πως ο Θεός μέσα στην παντοδυναμία του, μπορεί να διατάξει κι ένα κήτος να καταπιεί τον προφήτη του και να τον κρατήσει στη ζωή τρεις μέρες μέσα σε αυτό. Η Ανάσταση, όμως, είναι ένα πολύ μεγαλύτερο θαύμα από αυτό. Χώρια που ο Λόγος του Θεού δεν μιλάει για φάλαινα, που όντως έχει στενό λαιμό, αλλά για κήτος.

Δεν ξέρουμε ποιος μπορεί να το έγραψε. Μπορεί κάποιος προφήτης με βάση τη διήγηση του Ιωνά, μπορεί ο ίδιος ο Ιωνάς. Για τον ίδιο τον προφήτη, το βιβλίο μας δίνει τις περισσότερες πληροφορίες. Επίσης, έχουμε και μια αναφορά στο Β' Βασιλέων, όπου μαθαίνουμε πως ο Ιεροβοάμ που ήταν γιος του Ιωάκ και βασιλεύσε 41 χρόνια, ήταν ένας κακός βασιλιάς στα μάτια του Θεού και αυτός εκπλήρωσε μια προφητεία που είχε κάνει ο Ιωνάς: Αυτός αποκατέστησε το σύνορο του Ισραήλ, από την είσοδο της Αιμάθ μέχρι τη Θάλασσα της Πεδιάδας, σύμφωνα με τον λόγο του Κυρίου του Θεού του Ισραήλ, που μίλησε διαμέσου του δούλου του του Ιωνά, του γιου του Αμαθί, του προφήτη, που

ήταν από τη Γαθ-εφέρ (Β' Βασ. 14:25). Από αυτό μαθαίνουμε που και πότε περίπου έζησε και διακόνησε ως προφήτης, ανάμεσα στο 800-750 π.Χ.

Διαβάζουμε στα τρία πρώτα εδάφια του βιβλίου: Και έγινε λόγος τού Κυρίου στον Ιωνά, τον γιο του Αμαθί, λέγοντας: Σήκω, πήγαινε στη Νινευή, τη μεγάλη πόλη, και κήρυξε εναντίον της· επειδή, η ασέβειά τους ανέβηκε μπροστά μου. Και ο Ιωνάς σηκώθηκε για να φύγει από το πρόσωπο του Κυρίου, προς τη Θαρσείς, και κατέβηκε στην Ιόππη· και βρήκε ένα πλοίο, που πήγαινε στη Θαρσείς, και έδωσε τον ναύλο του, κι ανέβηκε σ' αυτό, για να πάει μαζί τους στη Θαρσείς, για να φύγει από το πρόσωπο του Κυρίου (Ιωνάς 1:1-3).

Ο Ιωνάς βρίσκεται μπροστά στην αδιαμφισβήτητη πρόκληση του Θεού να πάρει μέρος σε μια μεγάλη πνευματική περιπέτεια. Ο άνθρωπος αυτός ξέρει πολύ καλά τι πρέπει να κάνει. Πρέπει να πάει σε μια μεγαλούπολη της εποχής εκείνης εκατοντάδες μίλια νοτιοανατολικά. Παρόλο που ήταν μακριά, ήταν πολύ γνωστή επειδή ήταν η βασιλική πόλη της Ασσυρίας.

Ο Ισραήλ την είχε νιώσει πολύ καλά την Ασσυρία στο πετσί του. Για τα τελευταία 100 περίπου χρόνια, η χώρα πλήρωνε φόρο υποτέλειας στον Ασσύριο βασιλιά. Ιστορικά κείμενα των Ασσυρίων γράφουν πως ο Αχαάβ είχε ενωθεί με άλλους ενάντια στην Ασσυρία, έχασε δύο χιλιάδες άμαξες, δέκα χιλιάδες άντρες και από τότε πλήρωνε φόρο. Ήταν ένας τόπος δυσάρεστος, ως και τρομερός για τους Ισραηλίτες.

Κι όμως ο Θεός του λέει, *σήκω και πήγαινε σε αυτούς*. Η πόλη δεν πάει καλά, ζει μέσα στην ανομία και την αμαρτία. Και η καταστροφή της είναι κοντά. Στα εβραϊκά η λέξη που ο Βάμβας αποδίδει ως «ασέβεια» είναι η λέξη «ρα-ά» που σημαίνει επίσης «καταστροφή». Είναι ένα ενσυνείδητο λογοπαίγνιο. Η ανομία της είναι ενώπιόν μου λέει ο Θεός και η καταστροφή της.

Ο Ιωνάς είναι ο αγγελιοφόρος του Θεού. Φεύγει όμως μακριά, παρόλο που στο παρελθόν φαίνεται πως ήταν υπάκουος. Είχε πει αυτά που ο Θεός του υπαγόρευσε. Τώρα όμως, παίρνει μια διαφορετική πρωτοβουλία. Δεν θα πάει στη Νινευή. Αντίθετα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να μην εκπληρώσει αυτή την αποστολή.

Η αλήθεια βέβαια είναι πως τα λόγια του Θεού τον έχουν ανησυχήσει. Προσέξτε πως το εδάφιο 3 είναι έτσι φτιαγμένο λογοτεχνικά, να έχει μορφή «χιαστί», για να μας δείξει την αντίδραση του προφήτη πέρα από κάθε αμφιβολία. Διαβάζουμε πως ο Ιωνάς

σηκώθηκε για να φύγει από το πρόσωπο του Κυρίου, προς τη Θαρσείς, και κατέβηκε στην Ιόππη· και βρήκε ένα πλοίο, που πήγαινε στη Θαρσείς, και έδωσε τον ναύλο του, κι ανέβηκε σ' αυτό, για να πάει μαζί τους στη Θαρσείς, για να φύγει από το πρόσωπο

του Κυρίου

Ο τρόπος με τον οποίο το εδάφιο είναι δομημένο δείχνει το σκοπό για τον οποίο αντιδρά. Θέλει να φύγει από το Θεό. Απίθανο δεν είναι το τι μπορούμε να κάνουμε από ανυπακοή; Δεν είναι καταπληκτική η αλαζονεία μας; Ο προφήτης του Θεού, όχι ο οποιοσδήποτε, ένας άνθρωπος που γνωρίζει το Θεό, που έχει υπακούσει το Θεό, που πιθανώς τον έχει δει να εκπληρώνει αυτά που προφήτευσε, αυτός ο ίδιος άνθρωπος να πιστεύει, να αυταπατάται πως θα ξεφύγει από το Θεό και δεν θα υπάρχουν συνέπειες.

Λέει ο Θεός στον Ιερεμία: Η καρδιά είναι απατηλή περισσότερο απ' όλα, και υπερβολικά διεφθαρμένη· ποιος μπορεί να τη γνωρίσει; (Ιερεμίας 17:9). Έχουμε την απίστευτη ικανότητα, να πιστεύουμε αυτά που θέλουμε να πιστέψουμε. Απίστευτο δεν είναι να πιστεύουμε πως μπορούμε να κρυφτούμε από το Θεό; Πιο απίστευτο ακόμη να του ορθώνουμε το ανάστημά μας και να του λέμε, με τις πράξεις μας, «ξέρω τι θέλεις και θα κάνω το αντίθετο».

Ίσως, βέβαια να θυμάται πως και μεν δεν μπορεί να ξεφύγει από το Θεό, αλλά μπορεί να τοποθετήσει γεωγραφική απόσταση ανάμεσα από τον ίδιο και τον τόπο που ο Θεός τον θέλει να είναι. Λίγο πιο κάτω στην τρικυμία όταν τον ρωτούν ποιος είναι, τι έκανε και ήρθε αυτό το κακό επάνω τους, ο Ιωνάς απαντάει: Εγώ είμαι Εβραίος· και σέβομαι τον Κύριο τον Θεό τού ουρανού, που δημιούργησε τη θάλασσα και την ξηρά (Ιωνάς 1:9). Ξέρει λοιπόν ποιος είναι ο Θεός, αλλά προσπαθεί να ξεφύγει.

Αυτό μπορεί να οφείλεται στην εντύπωση πως ο Θεός είναι μεν πανταχού παρών, αλλά τον Λόγο Του τον αποκαλύπτει μόνο στα όρια του Ισραήλ. (Ο Ιωνάς ζει αιώνες πριν τον Ιερεμία και τον Δανιήλ και τον Ιεζεκιήλ που προφητεύουν στη Βαβυλώνα, έξω από το Ισραήλ). Όπως και να το δει κάποιος όμως, προσπαθεί να φύγει από το Θεό.

Πηγαίνει λοιπόν, και βρίσκει ένα πλοίο για τη Θαρσεΐς, δηλαδή με σημερινούς όρους, ήταν σαν να έμπαινε σε ένα υπερωκεάνιο, για να ταξιδέψει. Και εκείνη την εποχή τα πλοία αυτά πήγαιναν από λιμάνι σε λιμάνι κι αυτό κρατούσε ίσως κι ένα χρόνο. Όταν πλήρωσε λοιπόν το ναύλο, αυτό σημαίνει πως ξόδεψε αρκετά χρήματα και είχε και μαζί του αρκετά χρήματα.

Αυτή είναι και η πρώτη σκηνή. Ο Θεός να καλεί τον προφήτη του, κι ο προφήτης του να φεύγει μακριά. Η πιο βασική ερώτηση είναι γιατί το κάνει αυτό; Δεν θέλει να πάει γιατί **δεν του αρέσουν οι Νινευίτες**. Είναι οι εχθροί, είναι οι κακοί, είναι αυτοί που «έχουν κάτσει στο σβέρκο μας» και δεν μπορούμε να απαλλαχτούμε. Δεν τους θέλει, δε θέλει να σωθούν. Ο Θεός παραείναι καλός για αυτούς.

Στο μήνυμα που έλαβε από το Θεό στην αρχή του βιβλίου, του λέει ο Θεός, Σήκω, πήγαινε στη Νινευή, τη μεγάλη πόλη, και κήρυξε εναντίον της· επειδή, η ασέβειά τους ανέβηκε μπροστά μου (Ιωνάς 1:2). Όταν το ακούει αυτό και ξέρει ποιος είναι ο χαρακτήρας του Θεού, καταλαβαίνει πως θα κηρύξει εναντίον τους, δηλαδή η πόρτα για μετάνοια είναι ανοιχτή. Κι αν μετανόησαν; Αν μετανόησαν ο Θεός είναι γεμάτος οικτιρμούς, υπομονετικός και γεμάτος έλεος. Θα τους σώσει! Και εμείς θέλουμε να τους σώσει; Δε θέλουμε. Γιατί; Επειδή είναι οι Νινευίτες. Δε θέλει να έχουν άλλη ευκαιρία.

Γι' αυτό να φύγω εγώ, αν πρόκειται να το κάνει ο

Θεός, ας το κάνει με κανέναν άλλο. Εγώ να μην είμαι εκεί. Ε, στο κάτω-κάτω υπάρχουν κι άλλοι προφύτες. Δεν ήθελε δηλαδή, να πάρει μέρος στη σωτηρία των εχθρών.

Δεν υπάρχει άλλη καταγραφή προφήτη, εννοώ πραγματικού προφήτη, όχι ψευδοπροφήτη, ο οποίος να είναι ανυπάκουος στο κάλεσμα του Θεού. Ο Ησαΐας ένωσε ανεπαρκής γι' αυτό που ο Θεός τον ήθελε και είπε *Κύριε είμαι άνθρωπος με ακάθαρτα χείλια*. Έκανε όμως, τελικά αυτό που του ζήτησε ο Θεός. Ο Ιερεμίας είχε αγωνία για κάποια από τα οράματά του. Φοβόταν πως θα τα δεχτεί ο λαός. Παραπονέθηκε στο Θεό και είπε, Κύριε όλοι με χλευάζουν. Μονολογεί λοιπόν, και λέει Δεν θα αναφέρω γι' αυτό ούτε θα μιλήσω πλέον στο όνομά του. Όμως, ο λόγος του ήταν στην καρδιά μου σαν φωτιά που έκαιγε, περικλεισμένη μέσα στα κόκαλά μου, και απέκαμα να χαλινώνω τον εαυτό μου, και δεν μπορούσα πλέον (Ιερεμίας 20:9). Ο Λόγος Σου Θεέ μου, με έκαψε. Δεν μπορώ να τον κρατώ. Ο Αμώς είπε, Το λιοντάρι βρυχήθηκε ποιος δεν θα φοβηθεί; Ο Κύριος ο Θεός μίλησε· ποιος δεν θα προφητεύσει; (Αμώς 3:8). Ποιος μπορεί να μην πει αυτό που ο Θεός θέλει να πει. Ο Ιωνάς αποτελεί ανωμαλία σε αυτό το μοτίβο.

Τι μας μαθαίνει αυτή η πρώτη σκηνή; **Μας κάνει ερωτήσεις**, τις οποίες πρέπει να ψάξουμε μέσα μας να βρούμε απαντήσεις. Ερωτήσεις **δύσκολες για το πώς βλέπουμε τον εαυτό μας και το πώς αντιλαμβανόμαστε το Θεό**. Η καρδιά του Θεού είναι πολύ μεγάλη και δεν μπορούμε να την αντέξουμε. Η δικαιοσύνη Του δεν μας ικανοποιεί. Εμείς θέλουμε οι κακοί να τιμωρηθούν, όχι να σωθούν.

Το πρόβλημα μας συχνά είναι η εικόνα που έχουμε για το Θεό. Γιατί τα όρια του Θεού είναι μεγαλύτερα από τα δικά μας. Όταν κάποιος σου έχει κάνει κακό, και είναι εχθρός σου, και δεν θέλεις καν να τον χαιρετήσεις και ο Θεός σου λέει πήγαινε και ευεργέτησε τον, τι κάνεις; Μην παρεξηγούμε, λοιπόν, τον Ιωνά, τουλάχιστον τόσο εύκολα. Η Γραφή μας δίνει τις ιστορίες αυτές για να δούμε τον δικό μας εαυτό μέσα σε αυτές. Τι θα κάναμε εμείς στη θέση του; Τι κάνουμε εμείς στη θέση του. Πας να κηρύξεις στον κατακτητή και να σωθεί; Μα είναι δυνατόν ο Θεός να θέλει να του δώσει κι άλλη ευκαιρία, και ζητάει από εμένα να είμαι το εργαλείο Του;

Πρέπει να ζητήσουμε από το Θεό να μεγαλώσει την καρδιά μας. Να την πλατύνει. Ζούμε σε καιρούς που η προκατάληψη βάζει φωτιά στα συναισθήματά μας και αμαυρώνει την κρίση μας. Η ιστορία του Ιωνά μας προκαλεί να μην περιορίζουμε την αγάπη μας σε αυτούς που μας είναι συμπαθείς και να αποκλείουμε άλλους.

Επίσης, η ιστορία αυτή όπως θα εξελιχθεί είναι ένα εκπληκτικό σχόλιο πάνω στην κυριαρχία του Θεού και την ευθύνη του ανθρώπου. Και το πιο εκπληκτικό είναι πως ένας άνθρωπος αποφασίζει να πολεμήσει την κυριαρχία αυτή.

Ξέρετε με την κυριαρχία του Θεού κάποιες φορές τα πάμε καλά και κάποιες άλλες όχι. Για παράδειγμα δεν έχει κανείς αντίρρηση πως ο Θεός ελέγχει απόλυτα τους φυσικούς νόμους. Η βαρύτητα είναι ένα παράδειγμα. Ο Θεός εξασκεί την κυριαρχία του με την βαρύτητα. Εκεί που δυσκολευόμαστε είναι όταν το κυρίαρχο θέλημα του Θεού έρχεται σε σύγκρουση με τη ανθρώπινη θέληση. Τι κάνει ο Θεός σε αυτή την περίπτωση; Κάποιες φορές φαίνεται πως επεμβαίνει

όπως με τον Μωυσή και τον Φαραώ όπου εντέλει αναγκάζεται, δια της βίας ο Φαραώ να κάνει αυτό που θέλει ο Θεός. Άλλες φορές φαίνεται να μην κάνει τίποτα. Έχεις ανθρώπους που λένε, ξέρω τι θέλει ο Θεός, αλλά δε θα το κάνω. Θα κάνω αυτό που θέλω εγώ. Τι κάνεις τότε; Τι κάνει ο Θεός; Η απάντηση είναι στο βιβλίο του Ιωνά.

Μια πόλη κινδυνεύει να καταστραφεί. Η Νινευή είναι μια μεγάλη πόλη. Ίσως να περιλάμβανε και τα περιχώρα, τα προάστια, αλλά ακούστε πως περιγράφεται:

- Κι εγώ δεν έπρεπε να λυπηθώ για τη Νινευή, τη μεγάλη πόλη, στην οποία υπάρχουν περισσότερες από 12 μυριάδες ανθρώπων, που δεν διακρίνουν το δεξί τους από το αριστερό τους χέρι, και πολλά κτήνη; (Ιωνάς 4:11).
- Σήκω, πήγαινε στη Νινευή, τη μεγάλη πόλη, και κήρυξε σ' αυτή το κήρυγμα, που εγώ μιλάω σε σένα (Ιωνάς 3:2).
- Η Νινευή ήταν μια υπερβολικά μεγάλη πόλη, έκτασης δρόμου τριών ημερών (Ιωνάς 3:3β).

Χρειαζόταν τρεις μέρες να την περάσεις. Ήταν η πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας. Κι αυτή η πόλη κινδυνεύει να αφανιστεί. Κινδυνεύει εξαιτίας της αμαρτίας της. Ο προφήτης Ναούμ ασχολείται με την κακία της Νινευή και λέει:

Αλίμονο στην πόλη των αιμάτων!
Ολόκληρη είναι γεμάτη ψέμα και αρπαγή·
το θήραμα δεν λείπει.

Ακούγεται φωνή από μάλιστα,
και φωνή από θόρυβο τροχών,
αλόγων που ορμούν,
αρμάτων που αναπηδούν·
καβαλάρη που ανεβαίνει,
ρομφαίας που γυαλίζει,
λόγχης που αστράφτει·

και πλήθος από τραυματισμένους,
μεγάλος αριθμός από πτώματα,
δεν υπάρχει τέλος στα πτώματα·
προσκόπτουν στα πτώματά τους·

από το πλήθος των πορνειών τής ελκυστικής πόρνης,
της έμπειρης σε γοητείες,
που με τις πορνείες της πουλάει έθνη,
και με τις γοητείες της φυλές (Ναούμ 3:1-4).

Αυτούς θέλεις να σώσεις Θεέ; Αυτούς; Για τέτοιους ανθρώπους πεθαίνει ο Χριστός; Και για τέτοιους! Γιατί στα άγια μάτια Του, όλοι έχουν αμαρτήσει. Όλοι έχουμε αμαρτήσει. Και η ευθύνη μας για όλους παραμένει στο ακέραιο.

Ζούμε κι εμείς σε μια μεγάλη πόλη. Μια πόλη που στη γειτονιά μας μόνο να κοιτάξεις, ζει μέσα στην αμαρτία. Οι άνθρωποι δεν ξέρουν να διακρίνουν το σωστό από το λάθος. Και ο Θεός τους αγαπάει. Έχουν τη ζωή τους, τα σπίτια τους, αλλά είναι μακριά από το Θεό. Ο Θεός, έχει την ίδια καρδιά που είχε τότε. Δεν έχει μικρύνει, δεν έχει αλλάξει.

Και σήμερα έχει το ίδιο μήνυμα. ο κόσμος παρέρχεται και η επιθυμία του (Α' Ιωάννου 2:17). Κι ενώ ο κόσμος χάνεται, εμείς φεύγουμε. Παίζουμε με τις λέξεις. Από το «δεν προλαβαίνω», μέχρι το «έχω τα προβλήματα, δεν μπορώ να ασχοληθώ». Άλλος λέει,

«Δεν αξίζουν, αυτοί δεν αλλάζουν». Η σιωπή μας, μας καθιστά ένοχους. Μπορούμε να το καταλάβουμε αυτό; Η καρδιά του Θεού πονάει για την πόλη μας, κι εμείς σαν τον Ιωνά κοιτάμε αλλού.

Μια μέρα ο Χριστός θα ξανάρθει, θα κρίνει τον κόσμο. Ο Θεός και σήμερα λέει «Σήκω και πήγαινε» (Ιωνάς 1:2). Ο κόσμος χάνεται κι εμείς οπισθοχωρούμε. Ξέρουμε την αλήθεια, ελευθερωθήκαμε, αλλά δεν μιλάμε, γιατί δεν έχουμε βάρος μέσα μας. Αν είχαμε θα βρίσκαμε τρόπους. Εμείς είμαστε η Εκκλησία. Η ζωή μας είναι η Εκκλησία. Το πώς ζούμε. Αν η Εκκλησία δεν μαρτυρεί αυτό σημαίνει πως εμείς δεν μιλάμε.

Πρέπει να αλλάξουμε. Πρέπει να αποκτήσουμε πάλι αίσθηση του κατεπείγοντος. Να δούμε τη δική μας Νινευή, την Αθήνα, με τα μάτια του Θεού. Ο Χριστός έρχεται. Και θα κρίνει τους ανθρώπους. Και μας λέει τρέξτε. Μην πάτε αλλού, μην προσπαθείτε να φύγετε μακριά μου. Αγαπήστε την πόλη σας.

Ακόμη κι όταν ήταν αιχμάλωτος ο λαός του Θεού στη Βαβυλώνα, ο Θεός τους έστειλε ένα γράμμα με τον προφήτη Ιερεμία. Μέσα στο γράμμα αυτό λέει, Ζητήστε την ειρήνη τής πόλης, όπου εγώ σας έκανα να φερθείτε αιχμάλωτοι, και προσεύχεστε γι' αυτή στον Κύριο· επειδή, μέσα στη δική της ειρήνη θα έχετε ειρήνη (Ιερεμίας 21:7). Έχουμε ευθύνη ως παιδιά του Θεού με τη ζωή μας, την υπηρεσία μας, την ανάμιξή μας, τα λόγια μας, να πούμε στους ανθρώπους, πως το τέλος πλησιάζει. Ο Ιωνάς κήρυξε, Ακόμα 40 ημέρες, και η Νινευή θα καταστραφεί (Ιωνάς 3:4). Το δικό μας το μήνυμα είναι τα λόγια του Χριστού: Ο καιρός συμπληρώθηκε και η βασιλεία τού Θεού πλησίασε· μετανοείτε και πιστεύετε στο ευαγγέλιο (Μάρκος 1:15).

Θα πας; Θα πάμε; Πώς θα ζήσουμε τη ζωή μας; Τελικά τι σημαίνει να ζητάμε πρώτα τη βασιλεία του Θεού και τη δικαιοσύνη του, κι όλα τα άλλα θα μας προστεθούν; Στη πράξη τι σημαίνει; Σημαίνει να ζήσω τη ζωή μου για τους σκοπούς του Θεού. Σημαίνει πως από το υστέρημα του χρόνου, των χρημάτων, της ενέργειάς μου, θα υπηρετήσω πρώτα τα σχέδια του Θεού, και τις δικές μου ανάγκες και της οικογένειάς μου, θα τις καλύψει Εκείνος.

Από το Θεό δεν μπορούμε να ξεφύγουμε. Όταν μας ζητάει κάτι, το περιμένει. Αλλά και δεν χρειάζεται να ξεφύγουμε. Μαζί του, ακόμη κι αν μας πάει σε μια Νινευή, ακόμη κι αν μας στείλει σε καταστάσεις που δεν είναι του γούστου μας, επειδή Εκείνος είναι εκεί, θα είναι ευλογημένα. Έχουμε δουλειά να κάνουμε στην πόλη μας. Γι' αυτό είμαστε εδώ. Για να κηρύξουμε πως και σήμερα ο Χριστός σώζει. Μια μέρα θα έρθει πάλι, ο Χριστός και τότε θα είναι αργά. Και αυτό δεν ξέρουμε πότε θα γίνει. Είναι λοιπόν η κατάσταση κατεπείγουσα;

Θα ζήσουμε για τον Κύριο; Θα γίνουμε υπάκουοι ή δραπετές; Θα κηρύξουμε μετάνοια και πίστη με τη ζωή και τα λόγια μας; Ελάτε να εξαγοράσουμε τον καιρό γιατί οι μέρες είναι πονηρές. Να ανοίξουμε την καρδιά μας, και να αγαπήσουμε και αυτούς που δεν αγαπιούνται στην πόλη μας. Αυτή είναι η καρδιά του Πατέρα μας που θέλει να τους σώσει. Να ζήσουμε για τη Βασιλεία Του, γιατί είναι πιστός. Θα προσθέσει ό,τι έχουμε ανάγκη. Αμήν.

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Η Λατρεία και το Πολιτισμικό Πλαίσιο

του αιδ. Σταύρου Α. Δεληγιάννη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Γ'. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση 16ου αιώνα και μετά ¹

1. Η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση: Παρά το γεγονός της χρησιμοποίησης από τη νέα, Μεταρρυθμισμένη Εκκλησία: α. της τέχνης της μουσικής και συγκεκριμένων μουσικών φορμών (μελωδίες), β. ενός σύγχρονου μουσικού οργάνου όπως το αρμόνιο και γ. κάποιων σχημάτων Λατρείας προκειμένου να μπορεί η ανανεωμένη Χριστιανική-Ευαγγελική πίστη και στάση ζωής ευκολότερα να προσεγγίσει τους απλούς ανθρώπους, ωστόσο η βασική προσέγγιση και θεώρηση από μέρους της Μεταρρυθμισμένης Εκκλησίας της εν γένει Μεσαιωνικής κουλτούρας της, σε σχέση με τη Λατρεία, ήταν επιφυλακτική αν όχι αρνητική. Για παράδειγμα, ο αρχικός φόβος των Διαμαρτυρομένων για τις εικόνες, που αφορούσε στο συμβιβασμό στην ειδωλολατρία, 'υπέταξε' – ορθά – τις εικόνες στα πρωτεία του Λόγου του Θεού (αυτό ως προτεραιότητα θεωρώ πως ήταν ορθό και επιβεβλημένο στην παρούσα εκείνη φάση).² Αυτό ωστόσο, είχε ως – δυσμενή – συνέπεια να υποταχτεί ολοκληρωτικά η αίσθηση της *όρασης*, η οποία σχεδόν εξαφανίστηκε, σε αυτήν της *νόησης*, κάτι που μέχρι τότε, από τους πρώιμους κιόλας χρόνους της Εκκλησίας, δεν είχε ξανασυμβεί.

«Στη θεώρηση των Μεταρρυθμιστών, η μεσαιωνική εμπιστοσύνη στο τελετουργικό της θείας Λειτουργίας αποτελούσε μία 'απόκλιση από τα πραγματικά πνευματικά ενδιαφέροντα,' και γι' αυτό το λόγο προέβησαν στο να δημιουργήσουν 'μία νέα θεολογική μεταφυσική,' με την οριοθέτηση ευκρινών διαχωριστικών ορίων (*boundaries*) μεταξύ του πνευματικού και του υλικού (*material*) κόσμου, διασπώντας έτσι τους μεταξύ τους βαθιά μυστηριακούς δεσμούς που ήταν φανεροί στο παραδοσιακό τελετουργικό της Θείας Λειτουργίας. Ως αποτέλεσμα, η Λατρεία της Μεταρρύθμισης εστίασε πολύ περισσότερο και εντατικά στη 'νοητική πρόσβαση' στο μυστήριο του Χριστού, με τη συμμετοχή που βασιζόταν στη σκέψη και το νου του λατρευτή, που καλλιεργούταν μέσω του στοχασμού του Λόγου του Θεού, ο οποίος με καθαρό τρόπο και κηρυττόταν-διδασκόταν στη γλώσσα του λαού [έμφαση του γράφοντος].»³

Έτσι, σιγά, σιγά το μεσαιωνικό μεγαλείο και η χρήση της τέχνης στη Λατρεία της Διαμαρτυρόμενης Εκκλησίας, που κατά βάση ήκμασε στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, ατονεί αν όχι – σε μεγάλο βαθμό – εγκαταλείπεται. Η Διαμαρτυρόμενη Εκκλησία δεν προάγει τις τέχνες (εκτός εν μέρει αυτήν της μουσικής), κι αυτό λόγω: α. της ριζικής αντίθεσής της απέναντι στην παρακμάζουσα Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία,⁴ β. της αντίθεσής της στο έντονο φιλοσοφικό ρεύμα του Ανθρωπισμού/ Ουμανισμού (προήλθε απ' την Αναγέννηση) και γ. της υιοθέτησης της βασικής αρχής του Μυστικισμού (είχε επηρεαστεί από τους Γνωστικούς), ο οποίος απέρριπτε την ύλη ως κατά βάση κακή.⁵

2. ΑΠΟΙΚΙΑΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ:

Κατά τη διάρκεια του 17ου αιώνα οι Διαμαρτυρόμενοι άρχισαν να μετακινούνται στη Νέα Γη (Αμερική). Η Λατρεία τους και η πρακτική της τροποποιήθηκαν βάσει των περιστάσεων που σχετίζονταν με τη ζωή τους στην αποικία και τις μάχες και δυσκολίες που αντιμετώπιζαν και υπέμειναν προκειμένου την ανεξαρτησία τους.

Τρεις τύποι λατρείας 'μεταφέρθηκαν' στις αποικίες στην Αμερική. Η Λατρεία: α. της Αγγλικανικής Εκκλησίας, β. του αυστηρού πουριτανισμού και γ. της Καλβινιστικής/ Αναμορφωμένης Εκκλησίας.

Ιδιαίτερη μνεία χρειάζεται σε τρεις περιπτώσεις επιρροής του πολιτισμικού πλαισίου, κάτι που οδήγησε σε συγκεκριμένα *αποτελέσματα/ είδη* Λατρείας:

α. 'ΕΛΕΥΘΕΡΗ 'ΕΚΦΡΑΣΗ': Η έλλειψη εκκλησιαστικών κτιρίων οδήγησε στη χρήση σχολικών κτιρίων, σπιτιών και των αλσών. Κατά συνέπεια, η Λατρεία επηρεάστηκε και προσέλαβε ένα μη τυπικό/ τελετουργικό χαρακτήρα, όπου επικρατούσαν: i. απλά πρότυπα υμνωδίας, δίχως ιδιαίτερη καλλιέργεια (κακοφωνίες), ii. αυτοσχέδιες προσευχές, iii. ανάγνωση των Γραφών και iv. κήρυγμα ε φ ό σ ο ν υπήρχε ιεροκήρυκας.

β. 'Αναζωπυρωτικό' Κίνημα: Εκκλησίες που είχαν βαθείς ιστορικούς δεσμούς με Εκκλησίες της Ευρώπης και που είχαν επηρεαστεί από το 'κίνημα της αναζωπύρωσης' εκεί, καθώς πήγαιναν προς τη Δύση, προκειμένου να την κατακτήσουν, μετέφεραν και μετέδιδαν το πνεύμα αυτό στους νέους εκείνους τόπους. Αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθούν εκκλησίες. Έτσι, η ώρα της Λατρείας τους ξεκινούσε με υμνωδία (3-4 ύμνοι), ώστε να διεγερθούν συναισθηματικά οι πιστοί, συνέχιζε με προσευχές (είχαν προσωπικό χαρακτήρα), με τη λογία, υπό τον ήχο ρυθμικής

μουσικής, και τέλος, στην κορύφωσή της η ώρα έκλεινε με το ευαγγελιστικό μήνυμα και την πρόσκληση για σωτηρία ή αφιέρωση.

γ. Το Κίνημα 'Τσοτόκουα' (Chautauqua) αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα αλληλεπίδρασης μεταξύ Λατρείας και Πολιτισμικού Πλαισίου. Το Κίνημα αυτό, που δημιουργήθηκε από την έντονη ανάγκη της κοινωνίας να αναπτύξει το πολιτισμικό επίπεδο της χώρας (*cultural level*) μέσω της ενημέρωσης και της διασκέδασης, επηρέασε πολύ την Ευαγγελική Λατρεία στην Αμερική. Έτσι, αφού αναπτύχθηκε σε όλη τη χώρα, κάποια στιγμή άρχισε η παρακμή του. Τη χρονική αυτή στιγμή, λοιπόν, ο μόνος οργανισμός που κατάφερε κατάλληλα και σταθερά να διαδραματίσει το ρόλο του 'Τσοτόκουα' και να προσφέρει στην κοινωνία πολιτισμική ανάπτυξη ήταν η Εκκλησία, μέσω της ζωής και ιδιαίτερα της Λατρείας της.

Έτσι, από τον ιεροκήρυκα, που συχνά ήταν ο πιο μορφωμένος της τοπικής κοινότητας, ανέμεναν να εκπαιδεύσει και να ψυχαγωγήσει. Αυτό είχε ως συνέπεια ο ιεροκήρυκας να γίνει πολύ σημαντικό πρόσωπο με ιδιαίτερο ρόλο όχι μόνο στην τοπική εκκλησία, αλλά και στην τοπική κοινωνία.

Από την άλλη, οι Εκκλησίες άρχισαν να κτίζονται ως θέατρα, με επικλινή καθίσματα, ώστε να είναι καλύτερη η θέα για τους συναθροιζόμενους. Με αυτό τον τρόπο ο κόσμος όλο και περισσότερο συνήθιζε να είναι απλός θεατής κατά τη διάρκεια της Λατρείας.

Ο συνδυασμός του Κινήματος της Αναζωπύρωσης και του 'Τσοτόκουα,' δηλ. της άκρας υποκειμενικής έμφασης του αναζωπυρωτικού κινήματος μαζί με την ψυχαγωγία, έγινε έντονα αισθητός και επηρέασε την Ευαγγελική Εκκλησία της Αμερικής του 20ου αιώνα. Η χορωδία κι οι διάφοροι σολίστ φαίνονταν να παρέχουν 'Χριστιανική ψυχαγωγία,' ενώ η συμμετοχή στη Λατρεία *περιοριζόταν* μόνο στην υμνωδία (λίγοι ύμνοι). Έτσι, η δυνατότητα μίας πλούσιας Λατρείας όπου θα συμμετέχει κάθε άτομο έπαψε να είναι εφικτή.

Σε αυτό το σημείο θεωρώ πως μέσα σε όλα αυτά που αναφέρθηκαν δε θα πρέπει να λησμονήσουμε να προσθέσουμε και τον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό (18ο αιώνα) και κατά συνέπεια και το Μοντερνισμό, που προήλθε από αυτόν, και το Κίνημα του Ρομαντισμού (19 αιώνα), στα οποία επικράτησε η στροφή προς τον *άνθρωπο (ουμανισμός)*, τη *λογική* του και τις *δυνατότητές* του. Αυτό το Πολιτισμικό Πλαίσιο που περιέβαλε τη Χριστιανική Εκκλησία και τη Λατρεία της άσκησε σημαντική αρνητική επιρροή πάνω στην Εκκλησία τη θεολογία και δογματική της, με την είσοδο του *φιλελευθερισμού /ορθολογισμού (rationalism)*, κι ως εκ τούτου στην πρακτική της και στη λατρεία της.⁶

3. Το Ανανεωτικό Κίνημα στη Λατρεία τον 20ο Αιώνα: Ιδιαίτερα τον 20ο αιώνα αποκτά άλλο νόημα η δυναμική του κόσμου μας και η ανάπτυξή του. Αυτό είχε ως συνέπεια η Νευτώνεια άποψη για τον κόσμο, μία άποψη που έβλεπε τον κόσμο *λογικά, μηχανιστικά* και *σχεδόν στατικά*, να τεθεί στο περιθώριο. Η νέα άποψη για τον κόσμο, που επηρέασε κάθε τοπική

κουλτούρα, είχε ως συνέπεια την αμφισβήτηση της παλαιάς κοσμοθεωρίας της *λογικής (ρασιοναλισμού)* και επέτρεψε την επαναανάκλυψη του *μυστηριακού*, του *υπερφυσικού* και της *πνευματικότητας*. Αυτή η νέα ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε οδήγησε στη δημιουργία του κινήματος της *Νέας Εποχής*, που συνδυάζει αρχαία έθιμα της αστρολογίας και της ψευδούς θρησκείας. Ενώ το Κίνημα της Νέας Εποχής αποτελεί ευθεία πρόκληση στη Χριστιανική Πίστη, η ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε γύρω από το υπερφυσικό και την προσωπική πνευματικότητα είχε ως αποτέλεσμα την επαναανάκλυψη από την Εκκλησία Χριστιανικών τρόπων αυτοπειθαρχίας στην πνευματικότητα (*disciplines of spirituality*), που αντλήθηκαν από τους αρχαίους και τους μεσαιωνικούς χρόνους.

Ως συνέπεια όλων αυτών ήταν το ξεκίνημα μιας αλλαγής στη Λατρεία του 20ου αιώνα που σηματοδοτήθηκε από: α. τη *δημιουργία του «Αγιαστικού»-Πεντηκοστιανικού Κινήματος*. β. την *ανανέωση που επήλθε στη θεία Λειτουργία* της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, η οποία και έλαβε μεγάλες διαστάσεις, το έρεισμα για την οποία και δόθηκε με τη δημοσίευση των Καταστατικών Αρχών της θείας Λειτουργίας (Βατικανό II, 1963). γ. την *ανανέωση της Λατρείας στις Παραδοσιακές Διαμαρτυρούμενες Εκκλησίες* (αποτέλεσμα της ανανέωσης της θείας Λειτουργίας στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία), η οποία και εξέφραζε την ελπίδα για μία *ενιαία* λατρεία μεταξύ των Χριστιανών και δ. την *εμφάνιση του Χαρισματικού Κινήματος* και του νέου είδους λατρείας που προήλθε από το Κίνημα αυτό και αναμφίβολα επηρέασε τη Λατρεία σε όλο τον κόσμο.⁷

IV. Η Ευαγγελική Λατρεία μέσα στο Ελληνορθόδοξο Πολιτισμικό-Θρησκευτικό Πλαίσιο

καθώς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον,
καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον
– (Ιωαν.17:18)

Το παράδειγμα του Χριστού, που έζησε *μέσα στο πλαίσιο* της εποχής Του ως ένας σύγχρονος για την εποχή Του Ιουδαίος και, κυρίως, ένας απόλυτα πιστός *Λατρευτής* και *Δούλος* του Θεού, αποτελεί – και πρέπει – για την εν γένει Εκκλησία μία πρόκληση.

Ζούμε μέσα σ' ένα πλαίσιο όπου επικρατεί η Ελληνική πολιτισμική παράδοση (είδος μουσικής συγκεκριμένου ύφους, ένας πιο ανατολικού τύπου τρόπο ζωής), και η Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησιαστική παράδοση, όπου πολλά στοιχεία αποδίδουν ένα ιδιαίτερα *λειτουργικό* και *πιο συντηρητικό*, σε σχέση με τη Δυτική κουλτούρα, ύφος στην εκκλησιαστική ζωή και τη λατρεία.

Δε θα πρέπει να λησμονούμε πως η παράδοση αυτή, έχει ως βασικό στοιχείο της νοοτροπίας της την *ολιστική* προσέγγιση του ατόμου, κάθε επιπέδου του ανθρώπου (πνεύμα/ ψυχή- συναίσθημα, σώμα) και όχι μέρος αυτού, μέσω της χρήσης: α. εσωπικών μέσων: ζωγραφική τέχνη/ παραστάσεις/ τοιχογραφίες/ εικόνες. β. συγκεκριμένου είδους μουσικής: βυζα-

ντινό· γ. των γραπτών των ανατολικών πατέρων της Εκκλησίας: ανατολική θεολογία, τήρηση Εορτολογίου κ.ά.

Συνεπώς, θεωρώ πως θα πρέπει να μην τα αγνοούμε όλα αυτά, αλλά να μάθουμε να ζούμε μέσα σε αυτό το ήδη διαμορφωμένο πλαίσιο ως πιστοί λατρευτές και δούλοι του Θεού. Αυτό θα το επιτύχουμε καθώς δε μένουμε 'ξένοι,' απόμακροι κι 'άγνωστοι' σε αυτό το πλαίσιο, αλλά βαδίζουμε ισορροπημένα, αναβαπτίζοντας και διαμορφώνοντας μέσα στο πολιτισμικό-θρησκευτικό Ελληνορθόδοξο πλαίσιο μας την πλούσια και γερά θεμελιωμένη στις Γραφές ευαγγελική μας παράδοση, που προτάσσει το Λόγο του Θεού, το κήρυγμα και διδασκαλία του ως «τη μόνη πηγή και το μόνο κανόνα πίστεως και έργων».

Η Λατρεία μας ξεκινά – και καλείται να ξεκινά

– από το ύφος και την αισθητική των εκκλησιαστικών οικημάτων μας τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά (εσωτερικός διάκοσμος), *συνεχίζει* με τη συμμετοχικότητα και συλλογικότητα στην πράξη της λατρείας (βαθμός συμμετοχής των συναθροιζόμενων), τις τελετές (Βάπτισμα, Δείπνο/ Θεία Ευχαριστία), το είδος της μουσικής μας και τη θεολογία των ύμνων μας, το είδος και το επίπεδο του βιβλικού μηνύματος και καταλήγει με την απόλυση (αδελφική κοινωνία, «αγάπες», 'φίλημα άγιο').⁸

Συνεχίζεται και ολοκληρώνεται στο επόμενο

Ο αιδ. Στ. Δεληγιάννης είναι ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Βέροιας.

Υποσημειώσεις

¹ Αρκετά στοιχεία αυτού του κεφαλαίου προέρχονται από το *The Anchor Bible Dictionary*. D. Noel Freedman Ed., *The Anchor Bible Dictionary* Vol. 6 (New York, NY: Doubleday, 1992), σελ. 973-987.

² *The Oxford History of Christian Worship*, σελ. 823.

³ Ο.π., σελ. 342.

⁴ Ένα παράδειγμα για να κατανοήσουμε το σχετικό κλίμα καταγράφεται σε μαρτυρίες που διασώθηκαν και μας τις γνωστοποιεί ο Robert Webber στο βιβλίο του *Worship Old & New* (σελ. 144). Σύμφωνα με αυτές «το καλοκαίρι του 1524 ο 'καθαρισμός' των εκκλησιών άρχισε. Ο Ζβίγγλιος και οι συνεργάτες του, συνοδευόμενοι από εργάτες, εισήλθαν στις εκκλησίες και ξεκίνησαν τη δουλειά. Ξεφορτώθηκαν τα λείψανα, στήριξαν τις σκάλες τους στους τοίχους και τους λεύκαναν από τις τοιχογραφίες και τις διακοσμήσεις, πήραν μακριά τα αγάλματα και τα στολίδια, τα χρυσά και τ' αργυρά σκεύη, τα ακριβά άμφια, τα έξοχα βιβλιοδετημένα βιβλία της θ. Λειτουργίας. Έκλεισαν τα όργανα, ως δείγμα πως κανενός είδους μουσική δεν πρόκειται να ακουστεί ξανά στις εκκλησίες: **ο λαός θα επρόκειτο να ακούει το Λόγο του Θεού και μόνο**» [έμφαση του γράφοντος].

⁵ H. R. Rookmaaker, *Modern Art and the Death of a Culture* (Wheaton, Illinois: Crossway Books, 1994), σελ. 29-38.

⁶ Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί μία σημαντική – ακούσια – επιρροή της Διαμαρτυρόμενης Εκκλησίας και της στάσης ως προς τη Λατρεία, επάνω στην κουλτούρα. Μας λέγεται πως ο Χριστιανισμός ξεκίνησε μία διαμάχη τριμέτωπη, που ακολούθησε το τέλος των θρησκευτικών πολέμων με την Ειρήνη της Βεσφαλίας το 1648. Την πρώτη πλευρά/ μέτωπο την αποτελούσαν άνθρωποι του πνεύματος, της λογικής (*mind*). Κουρασμένοι από τη βία της εποχής της Μεταρρύθμισης, πολλοί σκεπτόμενοι ηγέτες επιδίωξαν να καταστήσουν το Χριστιανισμό *λογικό*. Σύμφωνα με αυτούς τους 'λογικούς'/ 'ορθολογιστές' μεταρρυθμιστές, η λατρεία θα έπρεπε να αναμορφωθεί όχι μόνο προκειμένου να αναβιώσει τη θεωρούμενη απλότητα της Αρχέγονης Εκκλησίας, αλλά και να καταστήσει το Χριστιανισμό πιο χρήσιμο, ελαχιστοποιώντας της αποκλίσεις από τις ηθικές διδαχές του. **Έτσι, πολλοί Χριστιανοί ηγέτες έγιναν υπηρέτες της Εποχής της Λογικής, του Διαφωτισμού**. Τη δεύτερη πλευρά την αποτελούσαν «οι ενθουσιώδεις», άτομα που έδιναν έμφαση στο συναίσθημα. Την τρίτη πλευρά αποτελούσαν άνθρωποι που επεδίωκαν τη χειραγώγηση της θρησκείας και των (λατρευτικών) τυπικών της, προκειμένου να επιτύχουν μία «εθνική ενότητα», δηλ. τη δημιουργία εθνικού κράτους υπό τους 'ελέω Θεού' βασιλείς. *The Oxford History of Christian Worship*, σελ. 351-353.

⁷ R. E. Webber, *Worship Old & New*, σελ. 121-122.

⁸ Θεωρώ ότι θα πρέπει να αναγνωριστεί η αλλαγή νοοτροπίας και η προσπάθεια που καταβάλλεται από την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία κατά τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση της αποκόμισης από την Ορθόδοξη παράδοση θετικών στοιχείων. Έτσι, για παράδειγμα, υιοθετήθηκαν και εισήλθαν στο υμνολόγιο της Χριστοκεντρικοί και Βιβλοκεντρικοί ύμνοι της Ορθόδοξου υμνολογίας.

Ιεραπόστολοι Παιδαγωγοί και η Μικρασιατική Καταστροφή:

Η Μετακίνηση του Κολλεγίου Ανατόλια στην Ελλάδα

του Ιωάννη Ο. Ιατρίδη

Ο Ξερριζωμός του Κολλεγίου Ανατόλια από τον γενέθλιο τόπο του στη Μερζεφούντα και η επακόλουθη μετακίνησή του στη Θεσσαλονίκη είναι μια οδυνηρή λεπτομέρεια στις περιπέτειες των αναρίθμητων θυμάτων της ταραχής που προκλήθηκε από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και την εθνικιστική επανάσταση του Μουσταφά Κεμάλ. Είναι ένα βασικό κομμάτι της βίαιης καταστροφής των μεγάλων και ευημερουσών Αρμενικών και Ελληνικών κοινοτήτων της Μικράς Ασίας και της αναγκαστικής μετακόμισής τους στην Ελλάδα (πολλοί Αρμένιοι αναζήτησαν άσυλο στις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας στη Ρωσία ή κινήθηκαν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες) κάτω από τις πιο τραγικές συνθήκες. Στις αρχές της δεκαετίας του 1920, ο αγώνας του κολλεγίου να επιβιώσει περιπλέχθηκε με το έπος της αποκατάστασης των προσφύγων, η οποία μεταμόρφωσε την αρχαία πόλη της Θεσσαλονίκης και έφερε βαθιά αλλαγή σε όλη την Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια των πρώτων δύσκολων χρόνων του στο προάστιο Χαριλάου, το Ανατόλια ήταν ένα μικρό λαμπρό φως σε μια από τις πιο σκοτεινές ώρες μιας πόλης κατεστραμμένης από τη φωτιά (το 1917) και πλημμυρισμένης από κύματα άστεγων, φτωχών, άρρωστων και συγχυσμένων ανθρώπων.

Η ιστορία του Κολλεγίου Ανατόλια είναι επίσης η ιστορία μιας μικρής ομάδας αξιόλογων Αμερικανών οι οποίοι, με ήσυχο και μετρίοφρονα τρόπο και μέσω της αποφασιστικότητας, επινοητικότητας και αυτοθυσίας τους, κατόρθωσαν να μεταδώσουν σε εκατοντάδες φτωχών προσφύγων την αίσθηση του σκοπού και της αισιοδοξίας που μόνο η εκπαίδευση και η ηθική εξάσκηση μπορούν να παρέχουν. Οι Charles C. Tracy, George E. White, Ernest W. Riggs και Carl C. Compton ήταν φιλόνημοι με την πιο αληθινή έννοια αυτής της υπερχρησιμοποιημένης λέξης. Το έργο τους ανάμεσα σε Αρμένιους και Έλληνες, καθώς και Ρώσους, Βούλγαρους και Τούρκους, απέδωσε καρπό διαρκούς αξίας που είναι και η ουσία από την οποία δημιουργείται η κοινωνική ιστορία.

Αλλά η ιστορία του Κολλεγίου Ανατόλια είναι και η ιστορία πολλών Ελλήνων, επιφανών και μη, οι οποίοι καλωσόρισαν το σχολείο και του έδωσαν την επιδοκιμασία και την υποστήριξή τους. Από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τον Ανδρέα Μιχαλόπουλο, τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου, τον Γεώργιο Ρούσο και τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Γεννάδιο, μέχρι τους μεσαίους τάξης κρατικούς υπαλλήλους της Θεσσαλονίκης και το Υπουργείο Εξωτερικών και

το Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι Ελληνικές αρχές είδαν στο Αμερικανικό σχολείο ένα αξιόλογο απόκτημα για τους νέους της Βόρειας Ελλάδας. Παρά τις καχυποψίες για ξένες επιρροές και για πολιτική και θρησκευτική προπαγάνδα που προέρχονταν από άλλες πλευρές, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή και τη φυγή των προσφύγων προς την Ελλάδα, ήταν ικανοποιημένοι που η επιρροή του Ανατόλια στους μαθητές του και στο ευρύτερο καλό της χώρας μπορούσε να είναι μόνο θετική.

Το Κολλέγιο Ανατόλια ιδρύθηκε επίσημα στη Μερζεφούντα το Σεπτέμβριο του 1886, ως εξέλιξη ενός Αμερικανικού Διαμαρτυρούμενου σεμιναρίου που είχε ιδρυθεί στο Μπεμπέκ, προάστιο της Κωνσταντινούπολης, περίπου 45 χρόνια νωρίτερα, από τον Αιδ. Cyrus Hamlin. Τελούσε υπό την αιγίδα του Αμερικανικού Συμβουλίου Επιτροπών Ξένων Αποστολών με βάση τη Βοστώνη και παρέμεινε υπό την κηδεμονία του Συμβουλίου ακόμη και μετά το 1894, όταν αναγνωρίστηκε δια νόμου στην πολιτεία της Μασαχουσέτης και απέκτησε δικό του συμβούλιο επιτρόπων. Ο πρώτος του πρόεδρος, ο Αιδ. Charles Charpin Tracy, διαμόρφωσε το σχολείο σε "κολλέγιο" φιλελεύθερων τεχνών (liberal arts), το οποίο συνδύαζε ένα πλήρες πρόγραμμα σπουδών με μεγάλη έμφαση στη μελέτη της Βίβλου, και μία μη δογματική προσέγγιση στις Χριστιανικές αξίες και τη διαμόρφωση του χαρακτήρα. Με τα λόγια του Tracy, η αποστολή του σχολείου ήταν:

1. Να βοηθήσει πτωχούς νέους με μικρά μέσα να κερδίσουν μία γενική εκπαίδευση με τη δική τους προσπάθεια.
2. Να αναπτύξει πνεύμα ανδροπρεπούς αυτοπεποίθησης.
3. Να εντυπώσει την ιδέα της αξιοπρέπειας της εργασίας.
4. Να κάνει τους νεαρούς άνδρες πρακτικούς και να τους εξοικειώσει με εργαλεία.
5. Να διατηρήσει τη φυσική ρώμη με τη σωματική άσκηση.
6. Να ανακτήσει με τις πωλήσεις όσο το δυνατόν περισσότερα από τις δαπάνες.

Το 1926, όταν ένα προκαταρκτικό τμήμα είχε προστεθεί, ο Πρόεδρος George E. White έγραψε: "Ο στόχος είναι να διδάξουμε τα αγόρια και τους νέους ηλικίας από δώδεκα ως είκοσι χρόνων, την περίοδο που διαπλάθεται ο χαρακτήρας τους, και να τους εκπαιδεύσουμε με τη δύναμη της Αμερικανικής παιδείας στην έμπρακτη καθημερινή Χριστιανική ζωή. Το σχολείο είναι αδογματίστο, ευρέως ανε-

κτικό και ειλικρινά Χριστιανικό.”

Στη χαραυγή του 20ού αιώνα, το Ανατόλια είχε εξελιχθεί σε ακμάζον τετραετές κολλέγιο για αγόρια, που εξυπηρετούσε σχεδόν αποκλειστικά τις Χριστιανικές κοινότητες του Πόντου. Ένα ξεχωριστό σχολείο θηλέων λειτούργησε στον ίδιο χώρο σε στενή συνεργασία με το κολλέγιο. Η πλειονότητα των μαθητών ήταν Αρμένιοι και Έλληνες, αλλά υπήρχαν και λίγοι Ρώσοι και Βούλγαροι- επίσημα, δεν επιτρεπόταν στους Μουσουλμάνους Τούρκους να εγγράφονται σε ξένα σχολεία. Περίπου μία δωδεκάδα Αμερικανών, με επικεφαλής τον Αιδ. George E. White, D.D., ο οποίος έγινε πρόεδρος μετά τη συνταξιοδότηση του Tracy το 1913, υπηρέτησαν στη διοίκηση και δίδαξαν Αγγλικά, τη Βίβλο και μερικά εξειδικευμένα μαθήματα, ενώ ένας μεγαλύτερος αριθμός Ελλήνων και Αρμένιων δασκάλων ανέλαβαν όλα τα άλλα μαθήματα. Το σχολείο λειτούργησε με επίσημη άδεια από την Κυβέρνηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η οποία χορηγήθηκε στο πλαίσιο των διομολογήσεων και με την απρόθυμη συνεργασία των τοπικών αρχών, που συνεχώς υποπτεύονταν ότι το κολλέγιο καλλιεργούσε στους Έλληνες και Αρμένιους μαθητές του ένα πνεύμα εθνικισμού και αυτοδιάθεσης.

Η αφύπνιση εθνικιστικών συναισθημάτων δεν ήταν σε καμία περίπτωση ο σκοπός του σχολείου και οι Αμερικανοί ήταν πάντα προσεχτικοί στο να καταστέλλουν οποιαδήποτε εκδήλωση αντι-Τουρκικών απόψεων στο χώρο του κολλεγίου. Ο White αργότερα έγραψε:

...η συμπεριφορά μας απέναντι στην Τουρκική Κυβέρνηση υπήρξε προσεκτική και ορθή. Πάντα αναγνωρίζαμε τις υποχρεώσεις μας προς την εκάστοτε Κυβέρνηση, και οι

Αμερικανικές αρχές μας στην Κωνσταντινούπολη ή εγγύτερα μας υπενθύμιζαν τακτικά, όποτε τους συμβουλευόμαστε, το καθήκον μας να διατηρούμε ουδέτερη στάση όντας ανάμεσα σε αντίπαλες πλευρές, με φιλικό πνεύμα προς όλους και σεβασμού προς την εξουσία.

Παρ' όλα αυτά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διδασκαλία της Ελληνικής και Αρμενικής ιστορίας και λογοτεχνίας από Έλληνες και Αρμένιους καθηγητές, συνδυασμένη με το πνεύμα διανοητικής ελευθερίας και ηθικών αξιών που ήταν διάχυτο στο ακαδημαϊκό πρόγραμμα και άλλες δραστηριότητες, είχε ως αποτέλεσμα την εξύψωση μιας αίσθησης εθνικής αυτογνωσίας ανάμεσα στους μαθητές.

Τα αποτελέσματα ήταν ορισμένες φορές τραγικά. Στη διάρκεια της προεδρίας του Tracy, μία οπλισμένη ομάδα Αρμενίων έδρασε στην Αμάσεια, περίπου 30 μίλια από τη Μερζεφούντα, υπό τις διαταγές ενός πρόσφατα απόφοιτου του Ανατόλια. Κάποια στιγμή ο νεαρός επαναστάτης προσκάλεσε τον Tracy σε κάποιο κρησφύγετο και προσπάθησε

να εξηγήσει και να δικαιολογήσει τον αγώνα του ενάντια στην Οθωμανική τυραννία. Λίγο καιρό αργότερα η ομάδα αυτή διαλύθηκε και ο απόφοιτος του Ανατόλια σκοτώθηκε. Μεταξύ των Ελλήνων μαθητών και του προσωπικού του σχολείου, ιδιαίτερα δραστήριος ήταν ο Λογοτεχνικός και Αθλητικός Σύλλογος “Πόντος” (αργότερα μετονομάστηκε σε “Ελληνικός Λογοτεχνικός και Αθλητικός Σύλλογος” επειδή οι αρχές θεώρησαν πως το όνομα Πόντος είχε πολιτική σημασία), ο οποίος οργάνωνε αναγνώσεις ποίησης, διαλέξεις και άλλα δρώμενα καθώς και ποικιλία αθλημάτων. Τελικά η ομάδα κατηγορήθηκε για ανατρεπτικές δραστηριότητες και οι υπεύθυνοί της, τέσσερις Έλληνες δάσκαλοι και δύο μαθητές, εκτελέστηκαν με απαγχονισμό στη δημόσια πλατεία της Αμάσειας.

Το έργο του κολλεγίου αποδιοργανώθηκε σοβαρά από την εμπλοκή της Τουρκίας στους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-1913) και το ξέσπασμα του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, ειδικά καθώς πολλά μέλη της διοίκησης και του προσωπικού, ως Οθωμανοί υπήκοοι εξαναγκάστηκαν να καταταχθούν στα τάγματα εργασίας από τα οποία λίγοι επρόκειτο να επιστρέψουν. Μετά το νέο κύμα ωμοτήτων

κατά των Αρμενίων, που αντιπροσώπευαν τη μεγαλύτερη ομάδα μαθητών του, το Ανατόλια υποχρεώθηκε να κλείσει το Μάιο του 1916. Οι περισσότεροι Αμερικανοί, συμπεριλαμβανομένου του White, έφυγαν για τις Ηνωμένες Πολιτείες και το campus μετατράπηκε σε Τουρκικό στρατιωτικό νοσοκομείο. Με την υπογραφή της ανακωχής (31 Οκτωβρίου 1918) ο στρατός των δυνάμεων της Αντάντ κατέλαβε την Κωνσταντινούπολη και τις περισσότερες μεγάλες πόλεις,

συμπεριλαμβανομένης της Μερζεφούντας. Το πολύ κατεστραμμένο campus έγινε Αμερικανικό ορφανοτροφείο το οποίο παρείχε στέγη σε περίπου 2500 παιδιά, τα περισσότερα θύματα της σφαγής των Αρμενίων.

Τον Οκτώβριο του 1919, το Ανατόλια ξανάνοιξε με την επίσημη υποστήριξη των τοπικών αρχών και, για πρώτη φορά, με ένα μικρό αριθμό Τούρκων (Μουσουλμάνων) μαθητών. Σύντομα, όμως, έγινε φανερό ότι το ανερχόμενο κύμα του αγωνιστικού Τουρκικού εθνικισμού δε θα ανεχόταν για πολύ την παρουσία του Αμερικανικού σχολείου. Επιπλέον, με τους Αρμένιους αποδεκατισμένους και σκορπισμένους, ήταν τώρα η σειρά των Ελλήνων της Μικράς Ασίας να γίνουν ο κύριος στόχος του Τουρκικού κινήματος. Όσο υπήρχε Βρετανική φρουρά στην περιοχή, όλα ήταν υπό έλεγχο. Όμως οι Βρετανοί αποσύρθηκαν από τη Μερζεφούντα το φθινόπωρο του 1919 και Τουρκικές στρατιωτικές μονάδες εγκαταστάθηκαν αμέσως στην περιοχή. Το Δεκέμβριο του 1920 το νέο επαναστατικό καθεστώς στην Άγκυρα, το οποίο ήταν απειθές προς την αναγνωρισμένη Τουρκική

Καρτ Ποστάλ της Margaret White με το campus του Ανατόλια στο Μαρσοβάν (Μερζεφούντα) της Μ. Ασίας. Σήμερα υπάρχει μόνο το κεντρικό κτήριο. Ο χώρος του Κολλεγίου έχει μετατραπεί σε στρατόντα του Τουρκικού Στρατού.

Κυβέρνηση στην Κωνσταντινούπολη καθώς και προς τις δυνάμεις της Αντάντ, εγκατέστησε στη Μερζεφούντα έναν "επίτροπο" για την Αμερικανική περίθαλψη και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ο άντρας αυτός, ο οποίος ήταν γνωστός στους ιεραποστολικούς κύκλους ως ένας σκληρός εχθρός όλων των Αμερικανικών ιδρυμάτων, είχε δηλώσει ότι "δε θα ήταν ικανοποιημένος παρά μόνο όταν το campus του Αμερικανικού κολλεγίου θα γινόταν πάλι χωράφι". Ο "επίτροπος" δεν άργησε να κάνει ξεκάθαρο ότι το Κολλέγιο Ανατόλια δεν ήταν πλέον καλοδεχούμενο.

Μέσα σε λίγες εβδομάδες τα πράγματα πήραν τραγική τροπή. Τη νύχτα της 12^{ης} Φεβρουαρίου 1921, ο ένας και μοναδικός Τούρκος (Κουρδικής καταγωγής) δάσκαλος πλήρους ωραρίου, ο Zeki Effendi Ketani, δάρθηκε μέχρι θανάτου ακριβώς έξω από τον τοίχο του campus, πολύ πιθανόν λόγω της συσχέτισής του με το Αμερικανικό σχολείο. Η αστυνομία αμέσως κατηγορήσε για τη δολοφονία μερικούς Έλληνες μαθητές και ο Τουρκικός στρατός ερεύνησε το campus για όπλα και άλλες αποδείξεις ανατρεπτικών δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με την αναφορά ενός Αμερικανού ιεραποστόλου στενά συνδεδεμένου με το Ανατόλια, "Θεωρήσαμε ότι ήταν ακόμα μία πράξη θρησκευτικού φανατισμού και ότι είχε πεθάνει στα χέρια των διωκτών του, ως ένας ακόμη μάρτυρας στο βωμό της προόδου της Τουρκίας." Επιπλέον, "το πτώμα κειτόταν στην είσοδο του σπιτιού στο οποίο ζούσε ο νεαρός Έλληνας που θα κατηγορείτο για το φόνο- μία χοντροκομμένη ιδέα αντάξια της Τουρκικής νοημοσύνης, το ότι ένας δολοφόνος θα τοποθετούσε το σώμα του θύματός του στο δημόσιο δρόμο ακριβώς μπροστά στην πόρτα του".

Στην έρευνα στο σχολείο δε βρέθηκαν όπλα. Αλλά βρέθηκαν και κατασχέθηκαν "ενοχοποιητικά" στοιχεία: δύο χάρτες της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (τυπωμένοι στο Σικάγο το 1900) που έδειχναν την επαρχία του Πόντου, η σφραγίδα και τα χαρτιά της Ελληνικού Λογοτεχνικού και Αθλητικού Συλλόγου, και οι φωτογραφίες της ομάδας ποδοσφαίρου του Συλλόγου με ριγωτές φανέλες. Σύμφωνα με τους ανακριτές, αυτά τα αντικείμενα αποδείκνυαν ότι ο μαθητικός οργανισμός υποστήριζε την αναγκαστική προσάρτηση της περιοχής του Πόντου στο Βασίλειο της Ελλάδας (οι φανέλες της ομάδας ποδοσφαίρου θεωρήθηκαν ότι απεικόνιζαν τις λωρίδες της ελληνικής σημαίας). Με βάση αυτές τις αποδείξεις οι αξιωματούχοι του Συλλόγου, όπως ήδη αναφέρθηκε, εκτελέστηκαν. Στην αναφορά του προς το Υπουργείο Εξωτερικών της Αμερικής, ο White όρισε τις εκτελέσεις ως "τίποτε άλλο από δικαστική δολοφονία" η οποία είχε σηματοδοτήσει την

έναρξη ενός "καθεστώτος τρόμου".

Στις 18 Μαρτίου 1921 το σχολείο διατάχθηκε να κλείσει αμέσως και οι Αμερικανοί που σχετίζονταν με αυτό, περίπου 30 στο σύνολο, είχαν 48 ώρες για να εγκαταλείψουν την περιοχή. Μόνο σε δύο δόθηκε η άδεια να μείνουν, για να φροντίσουν για τα ορφανά που συνέχισαν να μένουν στο campus. Ο Donald Hosford και ο Carl Compton (μαζί με τη σύζυγό του Ruth) προσφέρθηκαν να μείνουν πίσω.

Διωγμένος από τη Μερζεφούντα, ο White συνέχισε να ελπίζει ότι το σχολείο θα συνέχιζε κάπως τη λειτουργία του στην ευρύτερη περιοχή και ότι κάποια μέρα θα επιτρεπόταν

να επιστρέψει στις ρίζες του. Καθ' όλη τη διάρκεια του 1924, γράφοντας από τη Θεσσαλονίκη, εξέφραζε αυτήν την ελπίδα. Σε ένα φίλο έγραψε: "Ήμουν απρόθυμος να έρθω εδώ, όπως ο Παύλος (Πράξεις 16:6-10), αλλά δεν μπορούσε να μείνει στη Μικρά Ασία, ούτε εγώ μπορούσα. Εκείνος επέστρεψε αργότερα, και εγώ..." Δεν ολοκλήρωσε την πρόταση. Και σε έναν άλλο ανέφερε:

Ήμουν τόσο απρόθυμος να αφήσω τη Μικρά Ασία και να έρθω στη Μακεδονία όσο και ο Παύλος. Αλλά όπως και τον Παύλο, η απόφωτος φαίνεται να έχει παρθεί για μας από μια δύναμη πάνω από εμάς. Η πρώτη μου επιλογή είναι πάντα η Ανατολία, ο Καύκασος έρχεται δεύτερος, και η Ελλάδα ήταν τρίτη στη σειρά προτίμησής μου αρχικά. Αλλά 1.500.000 άνθρωποι έχουν διωχθεί από τη Μικρά Ασία. ...

Και σε έναν τρίτο σημείωσε: "Είναι λίγες οι πιθανότητες η σύζυγός μου κι εγώ να γυρίσουμε στη Μερζεφούντα για ένα μέρα και να εργαστούμε, αλλά όχι τώρα..."

Το ενδιαφέρον για την περιοχή του Καυκάσου, όπου πολλοί Αρμένιοι είχαν καταφύγει και όπου Αμερικανοί ιεραπόστολοι είχαν δράσει πριν, αλλά ακόμη και κατά τη διάρκεια του Ρωσικού

εμφυλίου πολέμου, ήταν στ' αλήθεια μεγάλο. Τον Αύγουστο του 1921 ο White με δύο συντρόφους έφυγαν από την Κωνσταντινούπολη για τον Καύκασο, προσκεκλημένοι της Κυβέρνησης των Μπολσεβίκων και προστατευόμενοι σε όλο το δρόμο από οπλισμένους φρουρούς. Στην Τιφλίδα τους προτάθηκε να αναλάβουν ένα γυμνάσιο της πόλης και τους υποσχέθηκαν τη συνεργασία και υποστήριξη των τοπικών αρχών. Ο White αργότερα θυμόταν: "Μακάρι να μπορούσαμε να δεχτούμε τις προτάσεις τους! Αλλά η κυβέρνηση των Μπολσεβίκων θα ήταν πιεστική, περιοριστική, καχύποπτη και αυθαίρετη. Δεν γινόταν να το επιχειρήσουμε, και απρόθυμα απομακρυνθήκαμε."

Επιστρέφοντας στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο White

Ο Λογοτεχνικός και Αθλητικός Σύλλογος "Πόντος" στο Ανατόλια. Στο άκρο αριστερά της επάνω φωτογραφίας ο μετέπειτα ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Νέας Υόρκης, Αιδ. Σταύρος Ξενίδης και μέγας ευεργέτης του περιοδικού μας που ξέφυγε από τη σφαγή επειδή έλειπε.

εργάστηκε για την American Near East Relief στην πολιτεία καταγωγής του, τη Μινεσότα, και συνέχισε να ελπίζει, όπως και πολλοί συνάδελφοί του στο Αμερικανικό Συμβούλιο, για τη μέρα που το Κολλέγιο Ανατόλια θα ξανάνοιγε στη Μερτζεφούντα. Σύντομα, όμως, η λογική της νέας κατάστασης έγινε φανερή. Στην Τουρκία το κλίμα ήταν κάθε άλλο παρά φιλικό προς το Αμερικανικό ιεραποστολικό έργο, ειδικά μετά τη νίκη του Κεμάλ επί της Ελληνικής εκστρατευτικής δύναμης τον Αύγουστο του 1922. Από την άλλη μεριά, το δράμα των προσφύγων στην Ελλάδα συγκέντρωνε διεθνή προσοχή. Ο White αργότερα έγραψε:

Σταδιακά η αρχική πεποίθηση μερικών από εμάς ότι ένα κολλέγιο ανήκει στους ανθρώπους που το συνιστούν παρά στο χώρο του campus και στις εγκαταστάσεις του, επικράτησε. ... Το ογδόντα με ενενήντα τοις εκατό των ανθρώπων του Ανατόλια ήταν εξόριστοι, που κατέφυγαν κυρίως στη βόρεια Ελλάδα, δηλαδή στο Μακεδονικό διαμέρισμα της χώρας...

Σύμφωνα με τις αναμνήσεις του Σομπτον, το Συμβούλιο των Επιτρόπων στη Βοστώνη έλαβε από μία επιτροπή προσφύγων στη Θεσσαλονίκη, η οποία περιλάμβανε και κάποιους απόφοιτους του Ανατόλια, ένα μήνυμα που έλεγε (όπως το όνειρο του αποστόλου Παύλου): “Ελάτε στη Μακεδονία και βοηθήστε μας”.

Παρόλο που η ανάγκη για βοήθεια στους πρόσφυγες ήταν φανερή, για τους Αμερικανούς Διαμαρτυρόμενους ιεραποστόλους η προοπτική να εργαστούν στην Ελλάδα δεν ήταν δίχως προβλήματα. Οι δράσεις του Αμερικανικού Συμβουλίου στο Βασίλειο της Ελλάδας είχαν διακοπεί γύρω στο 1870, λόγω της εχθρότητας της Ορθόδοξης Εκκλησίας, και της Βουλής στην Αθήνα, προς τα Διαμαρτυρόμενα ιδρύματα. Παρ’ όλα αυτά, Διαμαρτυρόμενοι ιεραπόστολοι είχαν παραμείνει σε ελληνικές περιοχές υπό Οθωμανική κυριαρχία, συμπεριλαμβανομένης και της Θεσσαλονίκης. Το Μάρτιο του 1923 ένας ιεραπόστολος ανέφερε:

Δεν είχαμε πρόθεση ως Ιεραποστολή να επιστρέψουμε στην Ελλάδα, αλλά η Ελλάδα ήρθε σε εμάς, με την προσάρτηση της Θεσσαλονίκης και της περιφέρειας το 1912... και ακόμα πιο πρόσφατα [...], με την άφιξη περίπου ενός εκατομμυρίου προσφύγων από τη Μικρά Ασία και τη Θράκη σε αυτή τη χώρα...

Έτσι, ύστερα από την ελληνική ήττα στη Μικρά Ασία, η βοήθεια προς τους πρόσφυγες ίσως έλεγχε την επικρατούσα συμπεριφορά των Αθηναϊκών αρχών προς το Αμερικανικό ιεραποστολικό κίνημα.

Τον Αύγουστο του 1923 το Αμερικανικό Ιεραποστολικό

Συμβούλιο και το Συμβούλιο των Επιτρόπων του Ανατόλια ανέθεσαν στον White να ταξιδέψει στην Ελλάδα και να διευρυνήσει την πιθανότητα να μεταφερθεί το κολλέγιο σε αυτή τη χώρα. Σύμφωνα με τη δημοσιευμένη του αφήγηση, στο δρόμο (για την Ελλάδα) πέρασε μερικές μέρες στο Παρίσι όπου αναζήτησε τον Ελευθέριο Βενιζέλο, προφανώς για να ζητήσει τη συμβουλή του και την υποστήριξη του. Παρά την παταγώδη ήττα του στις εκλογές της 1^{ης} Νοεμβρίου 1920 και την αυτοεξορία του, ο Βενιζέλος παρέμενε μια δεσπίζουσα μορφή, του οποίου η υποστήριξη σε οποιοδήποτε επιχείρημα, που είχε να κάνει με την Ελλάδα θα ήταν ανεκτίμητη. Αργότερα ο White θυμόταν ότι ο Βενιζέλος είχε βρει γρήγορα λύση στο θέμα:

Ελπίζουμε ότι θα φέρετε το καλό σας έργο στη χώρα μας. Θέλουμε την Αμερικανική εκπαίδευση, αν και πρέπει να πω ότι δεν μπορούμε να προσφέρουμε χρηματική υποστήριξη: υπάρχουν υπερβολικά πολλές απαιτήσεις και υπερβολικά λίγες πηγές στην ελληνική μας κατάσταση για να το κάνουμε αυτό. Αλλά θα σας κάνουμε όσες εξυπηρετήσεις θέλετε όπως να εξασφαλίσουμε οικόπεδο, παροχή νερού και απαλλαγή από τακτικούς φόρους. Καλύτερα να εγκατασταθείτε στη Θεσσαλονίκη. Αυτό είναι το καλύτερο μέρος για εσάς, είναι το πιο διεθνές.

Ο Βενιζέλος διαβεβαίωσε τον Αμερικανό επισκέπτη του ότι δεν υπήρχαν Ελληνικοί νόμοι ή κανονισμοί που θα εμπόδιζαν την ίδρυση και λειτουργία του σχολείου και έδωσε στον White μια συστατική επιστολή για τον Αναστάσιο Αδοσσίδη, έναν επιφανή Βενιζελικό και πρώην Γενικό Διοικητή της Μακεδονίας.

Σύμφωνα με μία έκθεση του 1925 για το Κολλέγιο Ανατόλια, ο Βενιζέλος “παρότρυνε τη μετακίνηση του ιδρύματος στην Ελλάδα, τονίζοντας ότι θα μπορούσε να εξυπηρετήσει ως και δέκα εκατομμύρια

ανθρώπους –Έλληνες, Αρμένιους, Αλβανούς, Σέρβους και άλλους Σλάβους- για τους οποίους δεν υπήρχε άλλη παρόμοια μορφωτική ευκαιρία διαθέσιμη”. Και μια άλλη έκθεση, του 1927, πάλι αναφέρει το Βενιζέλο:

Όταν ο κος Βενιζέλος προσκάλεσε το Κολλέγιο Ανατόλια να εγκατασταθεί στη Μακεδονία είπε ότι ένα Αμερικανικό σχολείο, ήλπιζε, πως θα έκανε αρκετά για να διώξει το πνεύμα της καχυποψίας, του φόβου και του μίσους από τους λαούς της Εγγύς Ανατολής και να εδραιώσει ένα πνεύμα βεβαιότητας, θάρρους και καλής θέλησης ανάμεσα στις φυλές και τις θρησκείες.

Είναι αδύνατο να βεβαιώσουμε ανεξάρτητα την ακρίβεια αυτών των περιγραφών της “πρόσκλησης” του Βενιζέλου και των απόψεών του, επανειλημμένα εκφρασμένων προ-

Ο George White

φορικά και απ' ευθείας στον White το φθινόπωρο του 1923, ή οποιαδήποτε άλλη στιγμή. Από την άλλη πλευρά, είναι γεγονός ότι ο Βενιζέλος υποστήριξε τον ερχομό του Κολλεγίου Ανατόλια στη Θεσσαλονίκη με μια επιστολή προς τις Ελληνικές αρχές. Στα τέλη Δεκεμβρίου 1924 ή τις πρώτες μέρες του Ιανουαρίου 1925, ταξιδεύοντας από ή προς το Λονδίνο για μία συνάντηση της Bible Lands Missions Aid Society, ο White επισκέφτηκε τον Αθανάσιο Π. Αγγινίδη, έναν Έλληνα διπλωμάτη και απόφοιτο του Ανατόλια (τάξη του 1908) στα γραφεία της Κοινωνίας των Εθνών. Ήλπιζε ότι ο Αγγινίδης θα υποστήριζε την αίτηση για μόνιμη άδεια του Ανατόλια: το σχολείο είχε ανοίξει στη Θεσσαλονίκη με την ισχύ μιας προσωρινής (και προφορικής) συμφωνίας των τοπικών αρχών. "Είναι αυτονόητο", θυμόταν ο Αγγινίδης πολλά χρόνια αργότερα, "ότι θα ήταν μια πράξη αγάπης για μένα να κάνω ό,τι καλύτερο μπορώ για να προωθήσω το σχέδιο του Dr.White. Γι' αυτό είχα γράψει στον Πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο εκλιπαρώντας(;) για τη συμφωνία." Και ξανά σημείωσε: "Ήξερα ότι το θέμα θα διεκπεραιωνόταν μόνο αν είχα την υποστήριξη του Κρητικού πολιτικού... Αυτό που χρειαζόταν ήταν η συγκατάθεση του Βενιζέλου, και αυτήν είχα την τύχη να την εξασφαλίσω."

Σε μια χειρόγραφο επιστολή χρονολογημένη στις 13 Ιανουαρίου 1925, ο Βενιζέλος ευχαρίστησε τον Αγγινίδη για την τελευταία επιστολή του και έγραψε: "Υποθέτω πως η επιστολή του κ.G.White προς εσάς αναφέρεται στο Αμερικανικό σχολείο στη Θεσσαλονίκη. Αν αυτή είναι η περίπτωση και αν γνωρίζετε ότι εκείνοι που ασχολούνται με αυτό το έργο είναι σοβαροί άνθρωποι, είμαι πρόθυμος να παρέχω τη ζητούμενη συγκατάθεση." Ως αποτέλεσμα αυτής της ανταλλαγής, ο Βενιζέλος υπέγραψε την ακόλουθη συστατική επιστολή, χρονολογημένη στις 16 Ιανουαρίου 1925:

ΠΡΟΣ ΚΑΘΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ

Είμαι στην ευχάριστη θέση να σας συστήσω τον Dr.GEORGE E.WHITE, διευθυντή του Κολλεγίου Ανατόλια, το οποίο ίδρυμα έχει τώρα μεταφέρει την έδρα του από την Τουρκία στη Θεσσαλονίκη, ως συνέπεια της εκκένωσης της Μ. Ασίας από τους χριστιανούς κατοίκους της. Εξαιτίας των πρόσφατων καταστροφικών γεγονότων που έλαβαν χώρα στην Εγγύς Ανατολή και της επακόλουθης συρροής προσφύγων στην Ελλάδα έχει προκληθεί εκπαιδευτική κρίση, και είμαι σίγουρος ότι όλοι οι συμπατριώτες μου θα καλωσορίσουν οποιαδήποτε κίνηση είναι οργανωμένη για να παρέχει βοήθεια σε αυτούς τους φτωχούς ανθρώπους, με σκοπό να εξασφαλίσουν σε αυτούς και τα παιδιά τους μια ευκαιρία να αποκτήσουν μόρφωση και έτσι να γίνουν χρήσιμοι πολίτες στη χώρα τους.

Με βάση τα ανωτέρω, και γνωρίζοντας όπως όλοι την εκπληκτική απόδοση του Κολλεγίου Ανατόλια, είμαι στην ευχάριστη θέση να συστήσω θερμά και εγκάρδια τον Dr. White και το έργο του στην ευγενή υπόληψη όποιου ενδιαφέρεται για μια εκπαιδευτική κίνηση της Εγγύς Ανατολής.

(υπογεγραμμένο) Ε. Κ. Βενιζέλος

Είναι αναμφίβολο το ότι υποστήριξη του Βενιζέλου αποδείχθηκε καθοριστική για το White και τους συνεργάτες του, καθώς και για τις αρχές στην Ελλάδα. Υποστήριξη για την κίνηση εκφράστηκε και από τον επικεφαλής της Επιτροπής Αποκατάστασης Προσφύγων και πρώην Πρέσβη των Ηνωμένων Πολιτειών στην Τουρκία, Henry Morgenthau.

Στη Θεσσαλονίκη, όπου έφτασε στα μέσα του Οκτωβρίου του 1923, ο White βρήκε συνθήκες που μόνο "χαοτικές" θα μπορούσε να τις περιγράψει. Από τους εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες, πολλοί "ήταν σωριασμένοι σε υπόστεγες γωνίες και κώχες ή έτρεμαν στους δρόμους, τόσο μουδιασμένοι, που δεν μπορούσαν να θυμούνται από πού ήρθαν ή πού ήλπιζαν να πάνε... Πολλοί πρόσφυγες έπεφταν το βράδυ και δεν ξανασηκώνονταν το επόμενο πρωί." Ένας άλλος Αμερικανός ιεραπόστολος και μέλλον πρόεδρος του Ανατόλια, ο Ernest W.Riggs, περιέγραψε την κατάσταση στη Θεσσαλονίκη (το Μάρτιο του 1924) ως "ένα από τα φτωχότερα μέρη που έχω δει ποτέ." Παρά τα όσα είδε, ή πιθανότατα λόγω αυτών, αφού συμβουλευτήκε αρκετούς Αμερικανούς που είχαν ασχοληθεί με έργα περίθαλψης στην περιοχή, ο White ζήτησε άδεια από το Συμβούλιο των Επιτροπών να ανοίξει το κολέγιο στη Θεσσαλονίκη σε προσωρινή βάση. Στις 20 Δεκεμβρίου 1923, έλαβε μέσω του Αμερικανικού προξενείου την τηλεγραφημένη απάντηση: "Προχωρήστε το σχέδιο για το προσωρινό σχολείο."

Ο White νοίκιασε ένα κτίριο στο πρώτο Χαριλάου το οποίο ήταν προηγουμένως καζίνο (μόρεσε να το αγοράσει το 1926) και το χώρισε σε τάξεις και γραφεία. Το εξόπλισε με παλιές καρέκλες και τραπέζια που μόρεσε να αγοράσει φτηνά από κοντινά καφενεία και άλλα καταστήματα. Αργότερα θυμόταν:

Είχαμε φέρει το πνεύμα του παλιού κολλεγίου οχτακόσια μίλια μακριά, σε μια νέα πόλη, μια νέα χώρα, μια νέα ήπειρο, αλλά το σώμα, οι υλικές εγκαταστάσεις είχαν μείνει πίσω. Όχι μόνο ήμασταν χωρίς κανένα κτίριο, αλλά δεν είχαμε ούτε πάγκο, ούτε κρεβάτι, ούτε βιβλίο, ούτε κουδούνι. Το χειρότερο όμως ήταν ότι δεν μας είχε απομείνει ούτε ένας δάσκαλος από την Εγγύς Ανατολή: Αρμένιοι, Έλληνες, Ρώσοι, Τούρκοι, είχαν όλοι φύγει.

Ιδιαίτερα τον απασχολούσε η έλλειψη βιβλιοθήκης και απευθύνθηκε σε φίλους στις Ηνωμένες Πολιτείες για τη δωρεά βιβλίων. Σε μία τέτοια έκκληση έγραψε:

Οι νέοι μας θα ενδιαφέρονταν για ευκολοδιάβαστα βιβλία όπως για βιογραφίες, κατορθώματα, επιτυχία σε επιχειρήσεις και παρόμοια. Απλή διδασκαλία της επιστήμης, και χρήσιμες πληροφορίες γύρω από την ανθρώπινη γνώση και τα ανθρώπινα ενδιαφέροντα έχουν επίσης τη θέση τους... Αλλά τώρα σκέφτομαι ιδιαίτερα εκείνα τα βιβλία για αγόρια και νέους, που θα τους βοηθήσουν να χτίσουν μια καλύτερη και μεγαλύτερη ζωή.

Το "σχολείο για τους Pilgrim (=προσκυνητές)", όπως του άρεσε να το αποκαλεί ο White, άνοιξε τις πόρτες του στις 23 Ιανουαρίου 1924, με την πρώτη λατρεία του παρεκκλησιού του να παρακολουθείται από ολόκληρο το μαθητικό σώμα των 13 και διδακτικό προσωπικό των 8. Για ένα διάστημα, προσωπικό και μαθητές γευμάτιζαν μαζί σε ένα κοντινό εστιατόριο Λευκορώσων- η Ρωσική προσφυγική κοινότητα του Χαριλάου είχε παρακαλέσει τους Αμερικανούς να τους παρέχουν διδασκαλία στα Αγγλικά- και οι περισσότεροι μαθητές έμεναν στα καταλύματα ενός πρώην Γαλλικού στρατιωτικού νοσοκομείου. Μέχρι το Σεπτέμβριο του 1924 υπήρχαν 57 μαθητές, όλοι πρόσφυγες, και τον επόμενο Σεπτέμβριο ο αριθμός είχε ανέλθει στους 157. Τον Οκτώβριο του 1924, το Αμερικανικό Συμβούλιο, ως κηδεμόνας του ιδρύματος, έδωσε την άδεια του για τη μόνιμη εγκατάσταση του σχολείου στη Θεσσαλονίκη. Οι επίτροποι

στη Βοστώνη επισημοποίησαν τη μετακίνηση στις 26 Μαΐου 1925.

Είναι αυτονόητο ότι η ίδρυση ενός ξένου σχολείου απαιτούσε την επίσημη άδεια των Ελληνικών αρχών. Στη Θεσσαλονίκη, θυμόταν αργότερα ο White, “οι αρχές έμοιαζαν δυσπρόσιτες και αμφιβόλου εξουσίας, αλλά απόλυτα φιλικές”. Έπρεπε να ταξιδεύει στην Αθήνα τακτικά, κάνοντας το γύρο των κατάλληλων υπουργείων, και τα θέματα κινούνταν μέσω κυβερνητικών διόδων αρκετά γρήγορα. “Συναντήσαμε αρκετή εύνοια και όχι ιδιαίτερη δυσκολία από τους επίσημους φορείς, οι οποίοι ήταν λεπτολόγοι όσον αφορά στους κανονισμούς και τις διατάξεις τους, καθώς ήμασταν ξένοι στη χώρα τους”.

Αφού επιτράπηκε να ανοίξει το σχολείο προσωρινά βάσει μιας “προφορικής άδειας”, ο White απευθύνθηκε στο Γενικό Διοικητή της Θεσσαλονίκης για μόνιμη άδεια. Στη αναφορά του προς το Υπουργείο Εξωτερικών, στις 8 Ιουλίου 1924, ο Διοικητής ανακοίνωσε τη διαβεβαίωση του White ότι ο σκοπός του σχολείου “αποκλείει κάθε προπαγάνδα ή πολιτικό σκοπό”.

Το Υπουργείο Εξωτερικών προώθησε την αναφορά του

Διοικητή στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και ρώτησε αν και κάτω από ποιες προϋποθέσεις θα μπορούσε να παραχωρηθεί άδεια για μόνιμη λειτουργία. Η απάντηση, στις 3 Αυγούστου 1924, ήταν ότι το σχολείο είχε την άδεια να λειτουργήσει υπό έναν υπάρχοντα νόμο που αφορούσε τα σχολεία στη Μακεδονία και τη Θράκη. Στις 2 Φεβρουαρίου 1925, ο Επιθεωρητής Παιδείας για τη Μακεδονία διάβασε μπροστά στους συγκεντρωμένους μαθητές και εργαζόμενους του Ανατόλια που επευφημούσαν, ένα κείμενο που εξουσιοδοτούσε το Κολλέγιο Ανατόλια:

να συνεχίσει να λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη, περιλαμβάνοντας τέσσερις τάξεις και μία προκαταρκτική, σύμφωνα με το πρόγραμμα που κατατέθηκε, με την προϋπόθεση ότι θα υπόκειται στις επισκέψεις και επιθεωρήσεις των Ελληνικών εκπαιδευτικών αρχών.

Αναφέροντας τα καλά νέα στο Αμερικανικό Συμβούλιο Εραποστολών, ο White έγραψε στις 2 Φεβρουαρίου 1925:

Η “Άδεια” δίνει απλά στο Κολλέγιο Ανατόλια το δικαίωμα να υφίσταται και να λειτουργεί, κάτω από ένα γενικό νόμο που θεσπίστηκε από το Κοινοβούλιο με σκοπό την υποδοχή σε αυτή τη χώρα, Αμερικανικών ιδρυμάτων που

λειτουργούσαν στη Μικρά Ασία. Δε νομίζω πως η ισχύς της θα μπορούσε να ακυρωθεί εκτός από νομοθετική ρύθμιση, και δεν υπάρχει σημάδι τέτοιας επιθυμίας. Εάν είμαστε τίμιοι και φιλικοί με τις αρχές και το δημόσιο, όπως οι Αμερικανοί θα ανέμεναν να είναι οι ξένοι στη χώρα μας, έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι το Κολλέγιο θα καταλάβει μία ενισχυόμενη θέση. Η Κυβέρνηση και οι άνθρωποι θέλουν την Αμερικανική εκπαίδευση. Οι επίσημοι φορείς συχνά λένε: “Μπορούμε να εργαστούμε μαζί σας, Αμερικανοί. Σέβαστε τα δικαιώματά μας και τα αισθήματά μας, ενώ κάποιιοι άλλοι όχι. Χρειαζόμαστε τη βοήθειά σας. Σας θέλουμε στη χώρα μας, Αμερικανοί.”

Η αξιολόγηση του White για τη στάση της Ελληνικής Κυβέρνησης απέναντι στο κολλέγιο δε βασίστηκε μόνο στο γεγονός ότι δόθηκε η άδεια. Ήδη το Νοέμβριο του 1924, καθώς ετοιμαζόταν να ταξιδέψει στις Ηνωμένες Πολιτείες για να αυξήσει τις πηγές εσόδων (το ταξίδι αναβλήθηκε για τον επόμενο Μάρτιο), έλαβε από τον Υπουργό Εξωτερικών Γ. Ρούσσο την ακόλουθη επιστολή υποστήριξης:

Ένα από τα κτήρια του Ανατόλια στη Θεσσαλονίκη.

Με αφορμή την αναχώρηση του Αιδ. George E. White D.D. για τις Ηνωμένες Πολιτείες, με σκοπό να συγκεντρώσει κεφάλαια για το νέο Κολλέγιο Ανατόλια στη Θεσσαλονίκη, έχω τη χαρά να εκφράσω τη συμπάθεια της Ελληνικής Κυβέρνησης για την αποστολή του υπέρ του ιδρύματος που υπόσχεται να γίνει μια δύναμη

για καλό στη χώρα μας. Και πιστεύω ότι οι προσπάθειές του θα στεφθούν με μεγάλη επιτυχία. Εμείς θα είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε στο καλό αυτό έργο με όποιον τρόπο μπορούμε, αν και δεν έχουμε την ικανότητα να συμπαρασταθούμε οικονομικά, εξαιτίας του συντριπτικού οικονομικού φορτίου που ήδη βαραίνει το δημόσιο ταμείο μας.

Η κυβέρνηση και οι άνθρωποι της Ελλάδας νιώθουν το μεγαλύτερο θαυμασμό για τα Αμερικανικά ιδρύματα και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητές. Εκτιμούμε το πόσο πολύ η Αμερικανική εκπαίδευση έχει συνεισφέρει στο να χτιστούν και να διατηρηθούν μεγάλα πολιτικά και ηθικά ιδεώδη τα οποία αποτελούν το πιο πολύτιμο απόκτημα των Αμερικανών και το πιο φωτεινό παράδειγμα προς μίμηση για όλο τον κόσμο. Θέλουμε να καλλιεργήσουμε αυτά τα ιδεώδη στην Ελλάδα και γι' αυτό χαιρόμαστε που βλέπουμε Αμερικανικά εκπαιδευτικά ιδρύματα να εδραϊώνονται εδώ.

Η υποστήριξη της Ελληνικής Κυβέρνησης εκφράστηκε και με πιο συγκεκριμένους τρόπους. Το Μάρτιο του 1925 ο τότε Πρωθυπουργός και Υπουργός Εξωτερικών, Ανδρέας Μιχαλακόπουλος, προσφέρθηκε να δώσει στο Κολλέγιο Ανατόλια κατάλληλο εδαφος-κτίμα του κράτους στην περιοχή της Θεσσαλονίκης και να προτείνει ένα ειδικό νομοσχέδιο στο κοινοβούλιο γι' αυτό το σκοπό, αν χρειαζόταν. Ύστερα από επίσκεψη ενός αντιπροσώπου από τον οργανισμό-κηδεμόνα του Ανατόλια, ο Μιχαλακόπουλος έθεσε την προσφορά γραπτά, καλύπτοντας και άλλες μορφές βοήθειας:

Είναι ιδιαίτερα επιθυμητό να ανοίξουν και να παραμείνουν Αμερικανικά εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα. Η Ελληνική Κυβέρνηση είναι πρόθυμη να δώσει υλικές αποδείξεις της καλής της θέλησης σε αυτήν την κατεύθυνση παραχωρώντας τις άδειες για την ίδρυση τέτοιων ιδρυμάτων, και τη λειτουργία τους σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους και κανονισμούς. Επιπλέον, η Κυβέρνηση είναι πρόθυμη να κάνει μια λογική προσφορά για τη θεμελίωση τέτοιων σημαντικών και ειδικών τεχνικών σχολείων, παραχωρώντας γη που ανήκει στο κράτος, ή σε περιπτώσεις που υπάρχει επιθυμία να χτιστεί σχολείο σε ιδιωτική γη, να επιτρέπει την απαλλοτρίωση αυτής της γης, ως προσωριζόμενης για δημόσια χρήση, σύμφωνα με τους νόμους που εφαρμόζονται στην Ελλάδα.

Η Κυβέρνηση θα εξασφαλίσει απαλλαγή από φόρους και κρατήσεις από τα οικοδομικά υλικά και άλλες προμήθειες απαραίτητες για τη λειτουργία τέτοιων ιδρυμάτων.

Στο συγκεκριμένο πρόβλημα εύρεσης κατάλληλου χώρου για μόνιμο campus έξω από τη Θεσσαλονίκη, η υποστήριξη ήρθε από την πιο απρόσμενη πηγή. Το 1926, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος έπαιξε σημαντικό ρόλο στο να μπορέσει το Κολλέγιο να αγοράσει από την εκκλησία του χωριού Καπουτζήδες (Πυλαία) ένα από τα πέντε τεμάχια γης που χρειάζονταν για το νέο campus. Σύντομα ο Έλληνας Ορθόδοξος ιεράρχης και ο White, ο Διαμαρτυρόμενος ιεραπόστολος από το Waverly της Iowa, έγιναν φίλοι και χαίρονταν να λένε ο ένας στον άλλο αποστάματα από τη Βίβλο.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ανάγκη για μόνιμο campus, μακριά από την πόλη, ήταν έντονα φανερή από την αρχή. Ένας αριθμός τοποθεσιών είχε ερευνηθεί, συμπεριλαμβανομένης της Κατερίνης και της Έδεσσας, αλλά απορρίφθηκαν επειδή ήταν πολύ μακριά από τη μεγάλη συγκέντρωση ανθρώπων που θα ωφελούνταν από την παρουσία του σχολείου. Όταν οι Αμερικανοί αποφάσισαν να χτίσουν κάπου στα προάστια της Θεσσαλονίκης, η Ελληνική Κυβέρνηση, πιστή στην υπόσχεσή της, προσέφερε ένα μεγάλο λόφο, περίπου πέντε μίλια πάνω από την πόλη, γνωστό ως Καρατεπέ. Παρ' όλα αυτά, δεν μπορούσε να βρεθεί ικανοποιητική παροχή νερού και η έρευνα στράφηκε στους πρόποδες του Όρους Χορτιάτης, κάτω από το χωριό Αρσακλή (Πανόραμα) όχι μακριά από εκεί που βρίσκεται το σημερινό campus. Ο κύριος λόγος για την ανάγκη μετακίνησης έξω από τη Θεσσαλονίκη ήταν η ελονοσία που μαστίζεε ολοκληρη την παραθαλάσσια περιοχή και προσέβαλλε όλους, ειδικά τους Αμερικανούς, με καταστροφικά αποτελέσματα. Ο White, σκληραγωγημένος ταξιδιώτης, συνηθισμένος σε

φυσικές ενοχλήσεις, ήταν τρομαγμένος:

Οι συνθήκες ζωής και υγείας είναι οι δυσκολότερες που έχω συναντήσει, και αυτό λέει αρκετά. Κάθε γυναίκα ιεραπόστολος που βρίσκεται εδώ για δύο μήνες ή περισσότερο έχει ελονοσία.... Η κατάσταση στη Θεσσαλονίκη είναι πολύ σοβαρή.... Οι Getchell και οι White έχουμε νοικιάσει μια αγροτική κατοικία στο Αρσακλή για το καλοκαίρι. Αυτό είναι το χωριό κοντά στο οποίο έχουμε υπ' όψιν μια πιθανή τοποθεσία για το κολλέγιο. Είναι έξι μίλια από τη Θεσσαλονίκη και 1000 πόδια ψηλότερα.... Ξεφεύγουμε από την ελονοσία και εξερευνούμε την περιοχή. Χαίρομαι που η πίστωση μου στην τράπεζα, μου δίνει τη δυνατότητα να δανειστώ χρήματα, αρκετά για να αγοράσω ένα Ford και να το τρέξω. Η ζωή στην καλύβα έχει πλάκα- αλλά και περιορισμούς. Σημαίνει φαγητό από χάρτινη σακούλα, ύπνο σε ταξιδιωτικό κρεβάτι, με διαφόρων ειδών κατοίκους του δωματίου, και αλληλογραφία με μία γραφομηχανή Corona στηριγμένη στο ένα γόνατο. Είναι μια υπέροχη ζωή- αν δεν αποκάμεις. Όχι μόνο το Κολλέγιο Ανατόλια αλλά και το Σχολείο Θηλέων και ο (ιεραποστολικός) Σταθμός της Θεσσαλονίκης είναι σε καλό δρόμο. Δεν μπορούμε να προβλέψουμε πού θα υψωθεί η επόμενη κατασκήνωση για προσκυνητές.

Και πάλι στις 3 Ιουνίου 1924: *“Προσπαθούμε στο Αρσακλή, και η διαδικασία είναι μια δοκιμασία. Αλλά οι προσκυνητές μας είναι εδώ, 537.100 στην βουτηγμένη στην ελονοσία Θεσσαλονίκη, και θα προσκολληθούμε σε αυτούς αν δεν αναγκαστούμε να παραιτηθούμε...”*

Αλλά εκείνοι που ίδρυσαν το Κολλέγιο Ανατόλια στη Μερζεφούντα, και το ξαναφύτεψαν στη Θεσσαλονίκη, δεν ήταν οι τύποι που θα τα παρατούσαν. Χάρη στην ατελείωτη ενέργειά τους, την αυτοθυσία τους και την ανυποχώρητη αποφασιστικότητά τους να υπηρετήσουν τους νέους της Ελληνικής Μακεδονίας, το σχολείο όχι μόνο επιβίωσε αλλά αυξήθηκε και άνθησε. Για χιλιάδες αγόρια και κορίτσια έγινε μια ισχυρή γέφυρα που οδηγούσε από μία κοινότητα ύπαρξη προς μία ζωή πλούσια σε προσωπική εκπλήρωση και αυτοολοκλήρωση. Στην εκατονταετία του το Κολλέγιο στέκεται σαν ένα λαμπρό μνημείο σε εκείνους για τους οποίους το να υπηρετήσουν τον πλησίον τους- και όχι τα συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών ή του παγκόσμιου καπιταλισμού, όπως υποστήριζαν ορισμένοι- ήταν το ύψιστο κάλεσμα για το οποίο θα μπορούσε κανείς να φιλοδοξεί. Ο Carl Compton μίλησε για όλους αυτούς τους εξαιρετικούς άνδρες και γυναίκες όταν, καταλήγοντας στην αφήγησή του “Σαράντα Πέντε Χρόνια με το Κολλέγιο Ανατόλια”, έγραψε: “Τι περισσότερο θα μπορούσε να ζητήσει κανείς από τη ζωή;”.

Μετάφραση: Ειρήνη Β. Τερζάκη

Ο Ιωάννης Ο. Ιατρίδης είναι ομότιμος Καθηγητής της Διεθνούς Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο του Κονέτικατ και συγγραφέας πολλών βιβλίων. Το άρθρο πρωτοδημοσιεύθηκε στο JOURNAL OF MODERN GREEK STUDIES, Vol. 4, No 2, Οκτώβριος 1986.

Χριστιανικό Ήθος

του Δημοσθένη Κατσάρκα

Εχουν περάσει πάνω-κάτω τριάντα χρόνια από τότε, εκείνο όμως το επεισόδιο έμεινε στην ιστορία. Είχαμε προτείνει (κάποιοι πολύ ιδεολόγοι ανάμεσά μας) να συγληθεί μια συνάντηση αδελφών απ' όλες τις Ευαγγελικές «αποχρώσεις», προκειμένου να βελτιωθούν οι διαπροσωπικές και διαδογματικές σχέσεις. Πραγματικά, η πρόταση έγινε δεκτή, με αρκετό ενθουσιασμό από πολλούς, και διαλέχτηκε, ως καταλληλότερος τόπος, η κατασκήνωση του Σουνίου. Το θέμα που θα συζητιόταν στη συνάντηση αυτή θα 'πρεπε να 'ναι ουδέτερο και προτάθηκε «ο ευαγγελισμός», που για κείνον δεν μπορούσαν να προκύψουν ούτε διαφορετικές γνώμες, ούτε και συγκρούσεις. Τέλος, η προεδρία της ημερίδας ανατέθηκε στον γράφοντα, που φαίνεται πως ήταν πρόσωπο «κοινής εμπιστοσύνης».

Πραγματικά, στην ορισμένη μέρα συγκεντρώθηκε αξιόλογος αριθμός αδελφών απ' όλες τις Εκκλησίες. Και η συζήτηση πάνω στο θέμα του ευαγγελισμού πήγαινε θαυμάσια, μέχρι τη στιγμή που σηκώθηκε ένας αγαπητός κατά τα άλλα αδελφός από Εκκλησία χαρισματική, που αποδείχτηκε κυριολεκτικά «ταύρος εν υαλοπωλείω». Με το φυσικότερο ύφος του κόσμου, ανακοίνωσε στην ομήγυρη, ότι «αν δεν υπάρξουν ανάμεσα μας χαρίσματα εντυπωσιακά, αν δεν λαληθούν γλώσσες, αν δεν σημειωθούν θαύματα, αν δεν υπάρξουν ιάματα, μην περιμένετε να υπάρξει ευαγγελισμός. Όλα αυτά αποτελούν προϋπόθεση. Χωρίς αυτά δεν πρόκειται να γίνει τίποτε».

Όπως ήταν φυσικό, η ατμόσφαιρα είχε φορτιστεί. Ο αδελφός εξακολουθούσε την αγόρευσή του, ήδη όμως είχαν αρχίσει να παρουσιάζονται κάποιες αδιόρατες κινήσεις και κάποιοι μορφασμοί που προμήνυαν ότι πολύ σύντομα το κλίμα θα γινόταν... τροπικό. Αισθάνθηκα την ανάγκη, να σηκωθώ επάνω και να δηλώσω με ένα χαμόγελο ότι ευχαριστώ θερμά τον αδελφό για τις πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις που μας παρουσίασε, που όμως διαπιστώνω ότι –εκτός των άλλων- αποτέλεσαν και άσκηση υπομονής για πολλούς από μας. Την παρατήρησή μου ακολούθησε ένα βροντερό γέλιο από παντού που προκάλεσε εκτόνωση της ατμόσφαιρας. Βρήκα την ευκαιρία να επωφεληθώ απ' τη χαλάρωση που ακολούθησε και ανήγγειλα: «Διάλειμμα δέκα λεπτών». Όταν, μετά δέκα λεπτά επανήλθαμε, η ένταση είχε περάσει οριστικά.

Τώρα, αν με ρωτήσει κάποιος γιατί τα διηγούμαι, όλα αυτά, η απάντησή μου είναι ότι ξαναθυμήθηκα την ιστορία όταν άκουσα τις προάλλες μια συζήτηση με θέμα: «Τι είναι εκείνο που μας λείπει». Έκανε μάλιστα εντύπωση το γεγονός, ότι οι απαντήσεις ήταν πάρα πολλές. Κάποιοι νόμιζαν ότι πραγματικά μας λείπουν τα χαρίσματα, κάποιοι άλλοι ότι μας λείπει ο σωστός τρόπος λατρείας, κάποιοι τρίτοι ότι μας λείπει η αυστηρότητα, η μονολιθικότητα ίσως που χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά των παλιών πιστών του Χριστού. Δεν έχω πρόθεση να αμφισβητήσω κανενός την άποψη,

προσωπικά όμως νομίζω ότι αν λείπει πραγματικά κάτι από ανάμεσά μας σήμερα είναι αυτό που θα το λέγαμε «χριστιανικό ήθος».

Δεν χρειάζεται πολλή παρατηρητικότητα, για να διαπιστώσει ο μέσος αναγνώστης της Καινής Διαθήκης ότι το Ιερό Κείμενο απαιτεί απ' τον πιστό του Ιησού Χριστού μια στάση τελείως διαφορετική από κείνη που οι άνθρωποι του κόσμου θεωρούν αυτονόητη. Θέλετε ένα παράδειγμα; Πάρτε το θέμα που λέγεται συγχώρηση. Η Αγία Γραφή θεωρεί πως η συγχωρητικότητα είναι αναπόσπαστο τμήμα της προσωπικότητας του γνήσιου χριστιανού, δηλαδή του χριστιανικού ήθους. Δε νοείται, κατά την Αγία Γραφή, χριστιανός που δε συγχωρεί, δεν είναι πρόθυμος να διαγράψει, να ξεχάσει, να σβήσει. Η γνωστή άποψη ότι «αυτόν δεν πρόκειται να τον συγχωρήσω ποτέ» δεν ταιριάζει, με κανένα τρόπο, σε χείλη χριστιανικά.

Κι όμως, όχι σπάνια, τουλάχιστον στην πρακτική εφαρμογή, αυτό που είναι αυτονόητο, είναι ταυτόχρονα και ξεχασμένο. Και ακόμη χειρότερα, το φαινόμενο αυτό που καταλύει κάθε έννοια χριστιανικού ήθους, θεωρείται από μια μεγάλη πλειοψηφία τουλάχιστον ανεκτό. Το «τι να κάνουμε» ή το «δεν βαριέσαι» έχει γίνει πια κανόνας. Και αυτό το τόσο ξεχασμένο χριστιανικό ήθος, σιγά-σιγά χάνει την ίδια την υπόστασή του.

Σε κάποιους άλλους καιρούς, η έννοια του χριστιανικού ήθους ήταν και ξεκάθαρη και σαφής. Στις μέρες τις δικές μας, δυστυχώς, δεν είναι πια. Ίσως αυτή είναι η μεγαλύτερη έλλειψη της σημερινής Εκκλησίας του Χριστού. Ίσως εκείνο είναι που μας λείπει.

Θ' άξιζε πραγματικά τον κόπο να καθήσουμε κάτω και να ξαναδιαβάσουμε την Καινή Διαθήκη, υπογραμμίζοντας όλα εκείνα τα σημεία της που κυριολεκτικά «ζωγραφίζουν» το χριστιανικό ήθος. Να το πούμε λίγο πιο νεανικά, ή ίσως σε γλώσσα λίγο πιο σύγχρονη; Είναι καιρός να ξαναβρούμε το «lifestyle» του πραγματικού χριστιανού. Όλες εκείνες οι ιδιότητες που σηματοδοτούν τον πιστό του Χριστού και που δεν υπάρχουν στους ανθρώπους του κόσμου.

Είπε κάποιος κάποτε ότι χριστιανός είναι αυτός που κάνει πράγματα που δεν τα κάνει ο κόσμος και, ταυτόχρονα, δεν κάνει πράγματα που τα κάνει ο κόσμος. Μια πρόταση απλή, που όμως αξίζει να τη μελετήσουμε. Γιατί θα μας αποκαλύψει πολλά. Όχι μόνο πολλά, αλλά και ενδιαφέροντα. Πράγματα, που πρέπει να ξαναθυμηθούμε και να τα επιδιώξουμε. Τουλάχιστον, για κάποιους που είναι γύρω μας, η εικόνα του χριστιανικού ήθους να μην είναι μουντζουρωμένη. Να ένας όμορφος στόχος για πολλούς ανάμεσά μας.

Ο Δημοσθένης Κατσάρκας είναι ιατρός. Το άρθρο αναδημοσιεύουμε από το περιοδικό "Οι Θεσσαλονικείς" με την ευγενική άδεια του συγγραφέα και εκδότη του περιοδικού.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Η Παγκόσμια Ημέρα Προσευχής Γυναικών είναι μια παγκόσμια κίνηση Χριστιανών γυναικών πολλών δογμάτων που συγκεντρώνονται για να αφιερώσουν μια κοινή μέρα το χρόνο σε προσευχή. Σε πολλές χώρες οι γυναίκες αυτές έχουν μια διαρκή σχέση προσευχής και υπηρεσίας.

Είναι μια κίνηση στην οποία συμμετέχουν σήμερα 170 χώρες και περιοχές. Αφιερώνει την 1^η Παρασκευή κάθε Μαρτίου σε προσευχή. Συσπειρώνει γυναίκες από διάφορες φυλές, πολιτισμούς, ομολογίες και παραδόσεις σε στενότερη επικοινωνία, κατανόηση και δράση όλο το χρόνο. Αρχισε το 1887 στην Αμερική.

Την Παγκόσμια Ημέρα Προσευχής γυναίκες σε όλον τον κόσμο βεβαιώνουν την πίστη τους στον Χριστό, μοιράζονται τις ελπίδες και τους φόβους, τις χαρές και τις λύπες τους, τις ευκαιρίες και τις ανάγκες τους.

Οι γυναίκες ενθαρρύνονται να γνωρίσουν όλο τον κόσμο και να μη ζουν πια στην απομόνωση. Να εμπλουτιστούν από την εμπειρία πίστης χριστιανών γυναικών άλλων χωρών και πολιτισμών. Να σηκώσουν τα βάρη άλλων ανθρώπων και να προσευχηθούν μαζί τους γι' αυτούς. Να γνωρίσουν τα таланτά τους και να τα χρησιμοποιήσουν στην υπηρεσία της ανθρωπότητας. Βεβαιώνουν ότι η προσευχή με τη δράση είναι αχώριστες. Και οι δύο έχουν άμετρη επιρροή στον κόσμο.

Παγκόσμια Ημέρα Προσευχής: Η ώρα λατρείας της Παγκόσμιας Ημέρας Προσευχής Γυναικών έχει ένα ετήσιο θέμα που το έχουν αναπτύξει γυναίκες μιας διαφορετικής χώρας κάθε χρόνο. Καθώς προετοιμάζουμε τη λατρεία και συμμετέχουμε σ' αυτήν, κατανοούμε πώς οι αδερφές μας σε άλλες χώρες, που μιλούν άλλες γλώσσες και ζουν σε άλλους πολιτισμούς κατανοούν τις βιβλικές περικοπές στην καθημερινή τους ζωή. Μαθαίνουμε τις ανησυχίες και τις ανάγκες τους και νοιώθουμε αλληλεγγύη γι' αυτές. Έτσι μπορούμε να γευτούμε τον πλούτο της χριστιανικής πίστης καθώς αυξάνει βαθύτερα και πλατύτερα σε μια παγκόσμια οικουμενική έκφραση. Στη διάρκεια της λατρείας δίνουμε χρόνο να προσευχηθούμε για όλες και όλες να προσευχηθούν για μας. Επίσης να προσευχηθούμε για τα θέματα που απασχολούν εμάς, τις κοινότητες μας και τις εκκλησίες μας.

Η μαρτυρία της γειτονικής Βουλγαρίας: Το 1989, οι γυναίκες της Βουλγαρίας για πρώτη φορά συμμετείχαν ελεύθερα στην Παγκόσμια Ημέρα προσευχής. Καλούν αδερφές από Εκκλησίες Ορθόδοξες, Καθολικές και Διαμαρτυρόμενες και καταβάλλουν προσπάθειες να είναι η ώρα λατρείας οικοδομητική. Η ημέρα αυτή είναι γι' αυτές μια έκφραση συμφιλώσης και αποδοχής πέρα από τις διαφορές.

Παγκόσμια Επιτροπή: Μια Παγκόσμια Επιτροπή για τον προγραμματισμό και συντονισμό του έργου της Παγκόσμιας Ημέρας Προσευχής οργανώθηκε το 1968. Συναντιέται κάθε 4 χρόνια σε διαφορετική χώρα και συμμετέχουν εκπρόσωποι από τις χώρες – μέλη.

Ιστοσελίδα: www.worlddayofprayer.net

Συνάξεις στην Ελλάδα στις πόλεις: Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Βόλος, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Κατερίνη, Πειραιάς, Σέρρες, Κέρκυρα. Σε όλες τις πόλεις η λατρεία γίνεται στα ελληνικά. Στην Αθήνα γίνεται σε έξι διαφορετικές γλώσσες: Ελληνικά, Αγγλικά,

Γαλλικά, Γερμανικά και Αρμενικά. Επίσης γίνεται και στη γλώσσα της χώρας που ετοιμάζει και αποστέλλει το πρόγραμμα όταν άτομο από την πρεσβεία συμμετέχει στη λατρεία και φέρνει πληροφορίες για τη χώρα του. Όταν τόσες εθνικότητες ενώνουν τις φωνές τους σε λατρεία και προσευχή η Παρουσία του Αγίου Πνεύματος φέρνει αγάπη και ειρήνη ανάμεσά μας. Οι χρηματικές εισφορές που συγκεντρώνονται στις εκκλησίες προσφέρονται σε Φιλανθρωπική Οργάνωση στην οποία έχει προποφασιστεί να δοθούν. Φέτος δόθηκαν στη 'Νέα Ζωή'. Άλλες χρονιές στα 'Χέρια Βοήθειας', στο 'Φιλήμονα', στην 'Κάριτας', στη Βιβλική Εταιρία από όπου εκατοντάδες Άγιες Γραφές στάλθηκαν στο Ιρακ και επίσης σε άλλες οργανώσεις. Προσκαλούμε όλες τις Ελληνίδες γυναίκες να προσεύχονται για την ημέρα της λατρείας ώστε όλες οι εκκλησίες στην Ελλάδα να συμμετέχουν και να εργάζονται μαζί μας και περισσότερες γυναίκες να ευλογούνται.

Την λατρεία της Παγκόσμιας Ημέρας Προσευχής ετοίμασαν για το 2008 Γυναίκες από τη **Γουιάνα της Καραϊβικής**, το θέμα ήταν: «**Η σοφία του Θεού χαρίζει μια καινούρια κατανόηση**». Στην Αθήνα η λατρεία έγινε το 2008 στη Γερμανική Ευαγγελική Εκκλησία

Αποσπάσματα από το κείμενο που ετοίμασαν οι γυναίκες της Γουιάνας:

Προσευχές Μετανοίας

Μία: Ομολογούμε πως πολλές φορές κλείσαμε τα μάτια μας και σκληρώναμε την καρδιά μας μπροστά στα προβλήματα και στις συνθήκες της ζωής γύρω μας. Πολλές φορές αποφύγαμε ν' αναλάβουμε τις ευθύνες μας και δεν ενεργήσαμε σύμφωνα με τη χάρη που μας έδωσες...

Μία: Παντοδύναμη Θεέ, ομολογούμε ότι κατά καιρούς υπήρξαμε αυτόρροιστοι και απόμακροι, και δεν αντιμετωπίσαμε την κακοποίηση εκεί που την είδαμε. Ομολογούμε πως σε μερικές περιπτώσεις παραβλέψαμε τον φτωχό, αποστραφήκαμε μια κακοποιημένη γυναίκα με τα παιδιά της, ακόμα κι αν ζούσαν στη διπλή μας πόρτα, αγνοήσαμε τους πιο ευάλωτους στην κοινωνία μας, όπως αυτούς που ζουν με τον ιό του HIV/AIDS...

Μία: Θεέ του ελέους και των οικτιρμών, είμαστε ένας κόσμος μπλεγμένος σε πολλούς πολέμους. Ομολογούμε ότι τόσο προσωπικά, όσο και μέσα στις Εκκλησίες μας και ως λαός του Θεού δεν υπήρξαμε επίμονοι ειρηνοποιοί. Φέρνουμε μπροστά σου τη ντροπή μας, που η δύναμή σου μπορεί να τη μεταμορφώσει... Θεέ μας, η συγγνώμη σου μας επαναφέρει στις σωστές σχέσεις και μας δίνει την ευκαιρία να κάνουμε μια καινούρια αρχή. Βοήθησέ μας, Θεέ μας, να κρατάμε προσεκτικά στη μνήμη μας όλα όσα έχεις κάνει για μας, και δώσε μας τη χάρη να συγχωρούμε τους άλλους στο όνομα του Ιησού. Αμήν.

Προσευχές αιτημάτων

Μία: Ο Ιησούς έδειξε τη μεγάλη του ευσπλαχνία στους ανθρώπους που υποφέρουν, θεραπεύοντας το σώμα και την ψυχή τους. Παντού γύρω μας βρίσκονται αυτοί που προκαλούν κακό. Άνοιξε, Κύριε, το νου και την καρδιά μας ώστε, υπερβαίνοντας όλους τους φραγμούς από τα κοινωνικά και πολιτικά μας προβλή-

ματα, να φτάσουμε εκεί που υπάρχει αρρώστια, οικογενειακή βία, έγκλημα, κακοποίηση παιδιών, φτώχεια, ανεργία, εξάρτηση από τα ναρκωτικά, διακρίσεις κάθε μορφής, εθνικιστική βία και τρομοκρατία, κακοδιαχείριση και αδικία σε όλους τους τομείς.

Όλοι: Θεέ μας, κάνε ν' ακούμε προσεκτικά το μήνυμά σου, να εμπιστευόμαστε τη σοφία σου και να γινόμαστε όργανα μεταμόρφωσης της κοινωνίας μας, ώστε αυτή να γίνει όπως εσύ τη θέλεις να είναι. Κάνε ώστε όλοι, γυναίκες, άνδρες και παιδιά, να συνειδητοποιήσουμε ότι εσύ, ο Θεός, είσαι για μας η πηγή κάθε βοήθειας και καθοδήγησης.

Όλοι: Βοήθησέ μας, Θεέ μας, να έχουμε στο νου μας ότι η διαπαιδαγώγηση και το παράδειγμα που δίνεται σε όλους τους ανθρώπους, αρχίζει μέσα στην οικογένειά μας και στο άμεσο περιβάλλον μας από την αρχή της ζωής μας ως το θάνατο.

Εισηγητής: Σπλαχνικό Θεέ της αγάπης, σε παρακαλούμε για τη χώρα μας, τη Γουιάνα. Αναγνωρίζουμε ότι είσαι Θεός όλων των λαών. Ας υπάρξει υπομονή και κατανόηση μεταξύ των ηγετών μας, ώστε να προέχει πάντοτε η καλή διακυβέρνηση, για την ευμάρεια και την ενότητα ολόκληρου του λαού μας.

Όλοι: Ο Θεός μέσω του Ιησού είναι η πηγή όλης της σοφίας. Μακάρι κι εμείς, όπως ο Ιώβ, ν' αποκατασταθούμε και να ευλογηθούμε. Κύριε, φανέρωσέ μας την αγάπη σου που ποτέ δεν θα πάψει να υπάρχει, και δώσε μας το έλεός σου. Αμήν.

Μετάφραση: Καίτη Χιωτέλλη

Ο Ιησούς επισκέπτεται τη Μάρθα και τη Μαρία

Λουκάς 10, 38-42 Ιωβ 28, 20-28

Η ιστορία της Μάρθας και της Μαρίας είναι γνωστή, την ξέρουμε όλοι. Αλλά δεν είναι καθόλου εύκολη γιατί την συγκρίνουμε με τις δικές μας ιστορίες, με τους ρόλους μας σαν γυναίκες. Σε ποιόν τύπο ανήκει η κάθε μία μας; Σε αυτόν της Μάρθας τον οποίον φαίνεται (προφανώς) ο Ιησούς να εκτιμάει ως δευτερεύουσας σημασίας, ή σας ταιριάζει καλύτερα η θέση και ο ρόλος της Μαρίας η οποία επικεντρώνεται μόνο στα λόγια του Ιησού χωρίς τύψεις και αφήνει τους άλλους να αναλάβουν *τα της φιλοξενίας*. Πράγματι αυτή η ιστορία μας προκαλεί ποικίλα συναισθήματα.

Πρώτα από όλα, ακούμε ότι το σπίτι που ο Ιησούς προσκαλείται ανήκει σε μια γυναίκα – τη Μάρθα. Η Μάρθα υποδέχεται τον Ιησού σπίτι της.

Δεν είναι αναμενόμενο ότι θα κάνει τα πάντα για να τον περιποιηθεί; Και μην ξεχνάμε ότι η υποδοχή και η φιλοξενία είχε στην ανατολή πάντα μεγάλη σημασία και βαρύτητα και ιδιαίτερα σε εκείνη την εποχή που δεν ήταν καθόλου συνηθισμένο μια γυναίκα να προσκαλεί στο σπίτι της έναν άνδρα; Η Μάρθα λοιπόν κάνει κάτι πολύ ασυνήθιστο.

Όμως και η Μαρία κάνει κάτι ασυνήθιστο για την εποχή της: Ως γυναίκα γίνεται μαθήτρια ενός ραβίνου, κάθεται στα πόδια του Κυρίου. Και οι δύο λοιπόν κάνουν μια υπέρβαση, κάτι ασυνήθιστο, και σχεδόν αδιανόητο, για γυναίκες της εποχής τους.

Και δεν είναι επίσης σημαντικό, και σε αυτήν την ιστορία, ότι και ο Ιησούς ξεπερνάει τα καθιερωμένα ήθη και έθιμα; Φέρεται με διαφορετικό τρόπο στις γυναίκες ενάντια σε αυτό που προβλέπεται από τις παραδόσεις της εποχής.

Όπως για παράδειγμα: Στη γυναίκα που διαπράττει μοιχεία. Στη γυναίκα που αιμορραγεί και αγγίζει το ένδυμά του για να γίνει καλά. Στη γυναίκα ειδωλόλατρίσσα που τον παρακαλεί να θεραπεύσει το άρρωστο παιδί της. Στη Μαρία Μαγδαληνή, τη γυναίκα που πρώτη βίωσε την ανάσταση του Χριστού και την κοινολόγησε.

Έτσι δεν μπορώ να φανταστώ ότι ο Ιησούς ήθελε να προσβάλει την Μάρθα. Και νομίζω ότι είναι εύκολο να κατανοήσουμε την συμπεριφορά της Μάρθας. Δεν ήρθε κάποιος τυχαίος στο σπίτι της, ήρθε ο Ιησούς - κάποιος πολύ σημαντικός για τον οποίον η Μάρθα νοιάζεται πάρα πολύ. Θέλει να του προσφέρει κάτι ιδιαίτερο. Θέλει να είναι όλα στην εντέλεια. Μήπως και ο Ιησούς όμως θέλει με τον τρόπο του να της πει: Μη έχεις τόσο άγχος, Μάρθα. Ηρέμησε. Έχω και εγώ κάτι να προσφέρω, και η Μαρία το έχει ήδη

αντιληφθεί.

Για κάποιες από μας που κουραζόμαστε και μοχθούμε, που έχουμε μάθει να φροντίζουμε για όλους τους άλλους, ώστε να νιώθουν πάντα οι άλλοι πρώτα καλά, για μας τις Μάρθες, είναι πολύ δύσκολο να ανοίξουμε τα αυτιά μας σε τέτοια λόγια, να σταματήσουμε και να σκεφτούμε, να χαλαρώσουμε και να αφήσουμε τους άλλους να αναλάβουν ένα κομμάτι της φροντίδας μας προς τους άλλους. Να αναγνωρίσουμε ότι μπορούμε να πάρουμε, να κερδίσουμε κάτι, χωρίς να χρειασθεί πρώτα να δώσουμε. Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα από τα μηνύματα αυτού του κείμενου.

Όπως υπάρχει όμως και κάτι άλλο. Μερικές φορές είναι πολύ σημαντικό, να κάνουμε κάτι στη σωστή στιγμή, δηλαδή όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου. Η Μάρθα συμπεριφέρεται σωστά σύμφωνα και με την παράδοση της φιλοξενίας, προφανώς όμως δεν είχε καταλάβει την σημαντικότητα της στιγμής. Η Μάρθα έπραξε κατά τους κανόνες και την παράδοση το σωστό, το αυτονόητο προφανώς όμως δεν ταίριαζε (ήταν λάθος) η στιγμή που το έκανε. Το δύσκολο λοιπόν είναι, να ξέρουμε, πότε είναι η κατάλληλη στιγμή να ακούσουμε ή να ενεργήσουμε.

Η ερώτηση για το **πότε είναι η κατάλληλη στιγμή** δεν είναι εύκολο να απαντηθεί. Χρειάζεται σε πολλές καταστάσεις να αφουγκραστούμε προσεκτικά, να έχουμε τις αισθήσεις μας, τα αυτιά μας ανοιχτά. Χρειάζομαστε μάλλον την σοφία, στην οποία αναφέρεται και ο Ιώβ στο κείμενο του. **Δηλαδή την σοφία του Θεού** που χαρίζει μια καινούργια κατανόηση.

Αυτή η σοφία μπορεί να μας δείξει πότε είναι η κατάλληλη στιγμή για να πράξουμε κάτι. Και μας δίνει το θάρρος να αφήσουμε κάποια πράγματα να μην γίνουν και να αντέξουμε το γεγονός ότι κάποιοι άλλοι αυτό το αντιλαμβάνονται αλλιώς.

Για παράδειγμα είναι σημαντικό για τις γυναίκες από την Γουιάνα να αποφασίσουν ποια είναι η καταλληλότερη στιγμή να κάνουν κάτι για τα προβλήματα της χώρας τους. Να αποφασίσουν το πότε και τι πρέπει να γίνει σωστά, με την βοήθεια της σοφίας του Θεού. Να επιλέξουν το σωστό.

Και για μας είναι σημαντικό να βρούμε αυτή την κατάλληλη στιγμή, (το πλήρωμα του χρόνου) για να ενεργήσουμε, ή να σταματήσουμε, να συγκεντρωθούμε να ακούσουμε πρώτα προσεκτικά, να μπορούμε να αφήσουμε τους άλλους να ενεργούν αλλά να το αποδεχόμαστε κιόλας, να μην μας ενοχλεί, να βρούμε με την σοφία του Θεού την ισορροπία την ζωή μας ανάμεσα στον αγώνα των πράξεων και την περιουλολογία.

Να πετύχουμε και τα δύο: Την ενέργεια της Μάρθας, όταν πρέπει, και την ηρεμία της Μαρίας τη στιγμή που αυτό χρειάζεται με την βοήθεια της σοφίας του Θεού. Αμήν.

Ομιλία της Ίρις Κάουφμαν, Αθήνα

Νέα από άλλες πόλεις

Η πρώτη συνάντηση της Παγκόσμιας Ημέρας Προσευχής Γυναίκων πραγματοποιήθηκε στο Βόλο το 2006 στην Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία Βόλου. Μετά από προσευχή και προετοιμασία οι κ. Άντζελα Κάντος-Μελετιάδου (ευαγγελική), κ. Κατερίνα Καρκαλά Ζορμπά (Ορθόδοξη) και κ. Τζένη Ιατρού (Ρωμαιοκαθολική) με την υποστήριξη πολλών ηγετών των Εκκλησιών όπως και του Μητροπολίτη Ιγνάτιου Δημητριάδος οργάνωσαν την ημέρα. Γυναίκες από διάφορες εκκλησίες συγκεντρώθηκαν. Παραυρέθηκαν ο Αιδ. Μελέτης Μελετιάδης ποιμήν της ΕΕΕ, ο π. Παύλος της Ρωμαιοκαθολικής και ο πατήρ Χριστόφορος της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Μεταμορφώσεως. Ύμνοι και προσευχές υψώθηκαν στο Θεό με μια φωνή. Το 2007 η Ημέρα πραγματοποιήθηκε στην Καθολική Εκκλησία με καλή συμμετοχή.

Το 2008 η Ημέρα πραγματοποιήθηκε στο Βόλο σε χώρο της Μητροπόλεως Δημητριάδος. Ο Μητροπολίτης Ιγνάτιος έφερε στο τέλος χαρετισμό.

Άντζελα Μελετιάδου, Κατερίνα Καρκαλά-Ζορμπά

Επιμέλεια: Ιωάννα Σαχινίδου

ΔΙΚΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟ

του Ι. Τ.

Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού του 2004 με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων που διοργανώθηκαν στην Αθήνα, η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία διοργάνωσε διάφορες εκδηλώσεις εκπαιδευτικού, ευαγγελιστικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου.

Μία από τις δραστηριότητες ήταν και η διανομή ενός σφραγισμένου φακέλου με την ονομασία και την διεύθυνση της εκκλησίας τυπωμένες ευκρινώς στην πίσω του όψη, που περιείχε ένα κατά Λουκάν Ευαγγέλιο και άλλα βιβλιάρια, περιείχε δε και ένα απαντητικό δελτίο με προσφορές μέσα στις οποίες ήταν και μία συνδρομή για το περιοδικό μας. Σε όλα τα έντυπα αυτά υπήρχε η ένδειξη Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία πλην του Ευαγγελίου, που ήταν έκδοση της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρίας.

Κάποια μέρα τον Αύγουστο του 2004, η Κίνηση Ευαγγελικών Νεολαίας (συντονιστικό όργανο των ευαγγελικών νεολαίων) διοργάνωσε εκδηλώσεις στην πλατεία Δαβάκη στην Καλλιθέα, όπου μαζί με δρώμενα, οι νέοι μοίραζαν αυτούς τους φακέλους. Κάποιος άνθρωπος θεώρησε τον εαυτό του θιγένο, ρώτησε πώς «τολμούν να μοιράζουν φυλλάδια σε μία χριστιανική χώρα» και ότι «κανονικά θα έπρεπε να τους πετάξουν στη θάλασσα» και κάλεσε την αστυνομία, η οποία κατέφθασε με δύο (!) περιπολικά συνέλαβε τον αιδ. Αργύρη Πέτρου, τότε ποιμένα της ΕΕΕ Πειραιώς, τον οποίο και προσήγαγε στο Αστυνομικό Τμήμα Καλλιθέας. Στο τμήμα χωρίς να παρίσταται ο αιδ. Πέτρου κράτησαν τον καταγγέλοντα επί 45 λεπτά στο γραφείο του διοικητή, όπου προφανώς του έγινε φροντιστήριο του τι έπρεπε να πει. Αφού τελείωσε αυτό, κάλεσαν τον αιδ. Πέτρου και ζήτησαν τα στοιχεία του χωρίς να του πουν τίποτε άλλο και χωρίς να του δώσουν το δικαίωμα να δώσει εξηγήσεις, όλα αυτά ενώπιον του μηνύοντα. Οι αστυνομικοί είπαν μάλιστα στον Πέτρου ότι δεν έβρισκαν τον εισαγγελέα και ότι αν τον έβρισκαν θα τον κρατούσαν.

Μετά από ένα χρόνο, τον Οκτώβριο του 2005, ο Πέτρου έλαβε κλήση να παρουσιαστεί στην εισαγγελία Πειραιώς και να καταθέσει και πράγματι κατέθεσε γραπτώς. Μάλιστα η εισαγγελεύς του είπε ότι θα έπρεπε να πει ο κύριος Πέτρου όταν μοίραζε τα φυλλάδια ότι ήταν αιρετικός... Η εισαγγελεύς παρέπεμψε την υπόθεση στο δικαστήριο αφού είχε αποφασίσει ότι επρόκειτο περί προσηλυτισμού.

Το δικαστήριο έγινε μετά από τέσσερα χρόνια, την Τετάρτη 11 Ιουνίου 2008. Οι πρώτες ερωτήσεις της προέδρου αφορούσαν στο αν οι ευαγγελικοί πίεσαν τον ενάγοντα να πάρει τον φάκελο. Στη μήνυση υπήρχε η έκφραση 'μετά φορτικότητα' κάτι όμως, που ο ενάγων διέψευσε αφού είπε ότι οι ευαγγελικοί ήταν ευγενικοί και χαμογελαστοί και ότι δεν πίεζαν κανέναν. Ο Πέτρου εξήγησε ότι βία δεν ασκήθηκε για να πάρει κάποιος ο,τιδήποτε, (κάτι ξένο και προς τον συγκεκριμένο άνθρωπο και των ευαγγελικών γενι-

κότερα). Τουναντίον αυτός ο άνθρωπος κάλεσε την αστυνομία η οποία είχε την συμπεριφορά που περιγράψαμε.

Η άλλη ερώτηση ήταν αν οι ευαγγελικοί υποσχέθηκαν κάτι στον ενάγοντα ή σε οποιονδήποτε που θα έπαιρνε τον φάκελο και πάλι η απάντηση του ενάγοντα ήταν αρνητική. Σε σχετική ερώτηση στο κατηγορούμενο αιδ. Πέτρου, η απάντηση ήταν ότι ως ευαγγελικοί δεν είμαστε εκείνοι που έχουμε τα χρήματα ή τη δύναμη ή την εξουσία να υποσχεθούμε κάτι σε αυτή τη χώρα. Ο εισαγγελέας ρώτησε αν υποσχόταν ο κύριος Πέτρου την Βασιλεία των Ουρανών, κάτι για το οποίο ο τελευταίος είπε ότι ούτε αυτή την εξουσία έχουμε και ότι μόνο ο Χριστός υπόσχεται κάτι τέτοιο σε όποιους πιστεύουν σε Αυτόν.

Στην αγόρευση του ο εισαγγελέας πρότεινε την αθώωση του κατηγορουμένου. Η διανομή εντύπου υλικού δεν συνιστά προσηλυτισμό, όλοι έχουν την ελευθερία να εκφράσουν γραπτώς τις ιδέες τους, τα φυλλάδια ήταν ενημερωτικά. Σύμφωνα με βούλευμα του συμβουλίου της επικρατείας του 2000 ο καθένας μπορεί να διακηρύττει δημοσίως στο πεζοδρόμιο ή άλλου τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις¹ χωρίς καν να ζητήσει άδεια από τον Δήμο. Συνέχισε λέγοντας ότι δεν μπορείς να εμποδίσεις κάποιον να διαλέγεται, η διακίνηση ιδεών δεν συνιστά παραβίαση των νόμων. «Τι στοιχειοθετεί προσηλυτισμό;» συνέχισε ο εισαγγελέας. Η εξαπάτηση, η εκμετάλλευση της κουφότητας ή αναπηρίας ή φτώχειας. Υπάρχουν αποφάσεις, που αποσαφηνίζουν τι σημαίνουν οι όροι. Πρόσθεσε ότι δεν μπορούσε κάποιος να μπερδευτεί και να νομίζει ότι είναι ορθόδοξο το φυλλάδιο γιατί ήταν τυπωμένο επάνω το όνομα και η διεύθυνση της εκκλησίας που το εξέδωσε. Ο εισαγγελέας είπε ότι καλό θα ήταν να είναι μεγαλύτερη η γραμματοσειρά και εδώ αναρωτιέται κανείς πόσο μεγάλη είναι η κατάλληλη γραμματοσειρά.

Η πραγματικότητα είναι ότι στη χώρα μας εξακολουθούν να ισχύουν οι μεταξικοί νόμοι του 1938, που απαγορεύουν γενικά και αόριστα τον προσηλυτισμό χωρίς να εξηγούν τι είναι προσηλυτισμός. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να ενάγονται άνθρωποι που διακηρύττουν απλά τις πεποιθήσεις τους. Για αρκετά χρόνια αυτοί ο νόμοι είχαν τεθεί σε αχρηστία² αλλά φαίνεται ότι η πολιτική γραμμή έχει αλλάξει και θα γίνονται δίκες αυτού του είδους στο εξής.

Η αστυνομία και η εισαγγελέας Πειραιώς είχαν θεολογία κατά την εξάσκηση των καθηκόντων τους αφού και οι δύο είπαν τις απόψεις τους για το θέμα: η μεν αστυνομία ότι έπιασε τους αιρετικούς, η δε εισαγγελεύς που ούτε λίγο ούτε πολύ είπε να γράφουν τα φυλλάδια ότι είναι αιρετικά, παρέπεμψε την υπόθεση στο ακροατήριο.

Αντίθετα από ό,τι περίμενε κανείς, η δίκη έγινε κανονικά και πήρε αρκετή ώρα. Όσο και να είναι σίγουρος κανείς ότι θα κερδίσει το δίκαιο του, η δια-

δικασία στα αστυνομικά τμήματα και στα δικαστήρια δεν είναι καθόλου ευχάριστη για έναν άνθρωπο που καμία σχέση έχει με αυτά.

Στη χώρα μας η δημοκρατία μας προστατεύει ή μας εκθέτει; Είναι αυτή η κατάσταση άξια μίας χώρας σαν την δική μας, να συνεχίζονται πρακτικές της δεκαετίας του 1860 ή του 1950; Να γράφουμε άρθρα στο περιοδικό μας σαν να τα έγραφε στην πρώτη ημερομηνία ο Καλοποθακής ή στη δεύτερη ο Κυριακάκης;

Τέλος πάντων, η «ελληνική δικαιοσύνη ενίκησε» όπως θα έγραφε ο μακαρίτης πρώην εκδότης μας Κυριακάκης, και ο Αιδέσιμος Πέτρου αφέθηκε ελεύθερος.

Γεννάται το ερώτημα: οι νόμοι εναντίον του προσηλυτισμού είναι κακοί; Δεν πρέπει να υπάρχει κάποιος νόμος, που να προστατεύει νέους και μεγαλύτερους από περιπτώσεις τύπου Τζίμ Τζούντς ο οποίος το 1978 δηλητηρίασε πάνω από 900 ανθρώπους που πίστευαν στις δοξασίες του στη Γουιάνα; Ή από θρησκείες σαν την Σαιεντολογία ή άλλες επίσης επικίνδυνες; Άραγε οι νόμοι περί προσηλυτισμού καλύπτουν αυτές τις περιπτώσεις; Μάλλον όχι.

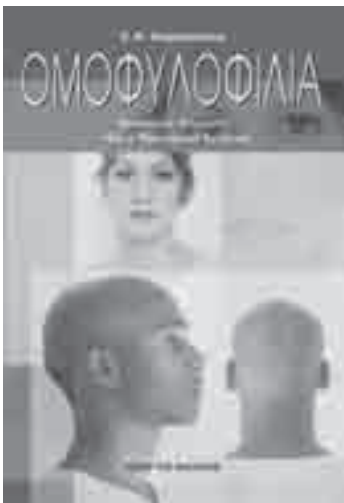
Στην περίπτωση των σατανιστών της Παλλήνης που και αυτοί είχαν κάποιου είδους θρησκεία έστω και του σατανά, ο νόμος ήλθε πολύ αργά για να δικάσει τους εγκληματίες χωρίς να μπορέσει να σώσει τα θύματα, που ήταν και οι θύτες και τα θύματα. Το τι αποτελεί προσηλυτισμό είναι κάτι, που έχει αναλυθεί από πολλούς δικαστές και νομικούς αλλά η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν όργανα της τάξεως ή δικαστές, που δεν μπορούν να διακρίνουν τι είναι και τι δεν είναι προσηλυτισμός γιατί υπάρχουν δίκες σαν αυτή που περιγράψαμε. Δεν μπορούν να κάνουν την διάκριση μεταξύ του «διαδίδω τις ιδέες μου» και του «ακώ βία ή εκμεταλλεύομαι την αδυναμία του άλλου». Οι νόμοι περί προσηλυτισμού ανέστειλαν ή περιόρισαν ποτέ τις δραστηριότητες κάποιας θρησκείας στην Ελλάδα; Ή διέσυραν μόνο την Ελλάδα στην υφήλιο, μάλιστα μετά τις προσφυγές διαφόρων στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων;

Η καλύτερη άμυνα είναι η ενημέρωση και η ορθόδοξη εκκλησία όπως και το κράτος θα έπρεπε να μην στέλνουν στο πυρ το εξώτερο συλλήβδην ό,τι είναι διαφορετικό από την επικρατούσα θρησκεία, αλλά να διδάξουν τον λαό να μπορεί να διακρίνει.

Υποσημειώσεις

¹ Συμβούλιο της Επικρατείας αριθμ. απόφασης 2214, έτος 2000. «Η δραστηριότης εις την οποίαν δια της αιτήσεώς των προς τον δήμον ανεκοίνωσαν ότι θα προβούν οι αιτούντες συνίσταται εις την διακήρυξιν των θρησκευτικών των πεποιθήσεων παροδικώς και ουχί εις συγκεκριμένην και εκ των προτέρων γνωστήν πάντοτε θέσιν είτε δια της διανομής φυλλαδίων είτε δια της παροχής πληροφοριών εις πάντα ενδιαφερόμενον...Υπό τα δεδομένα ταύτα η εν λόγω δραστηριότης τελείται υπό συνθήκας όλως περιστασιακάς και προσωρινάς και κατά συνέπειαν ελλείποντος του μονίμου χαρακτήρος της και ανεξαρτήτως του ότι αποτελεί ειδικωτέραν εκδήλωσιν του συνταγματικώς κατοχυρωμένου ατομικού δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, δεν υπέκειτο εις την άδειαν χρήσεως κοινοχρήστου χώρου...»

² Σε επιστολή του μακαριστού αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος της 14^{ης} Ιουνίου 2004 προς τον τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κύριο Δημήτριο Λινό, τού ζητάει να παρέμβει γιατί στις 29.6.1998 «ο τότε αντεισαγγελεύς του Αρείου Πάγου κ Άγγελος Βασιλόπουλος εξέδωσε την εγκύκλιο υπ' αριθμ. 1939/εγκ.6 προς τους κ.κ. Εισαγγελείς δια της οποίας γνωρίζει εις αυτούς ότι την 24.2.1998 εξεδόθη η υπό ιδίαν ημερομηνίαν απόφασις του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (υπόθεσις Λαρίσης και άλλοι κατά Ελλάδα υπ' αριθμ. 140/1996/759/958-960) η οποία ως διατείνεται η εν λόγω εγκύκλιος κρίνασα απόφασις του Αρείου Πάγου επικυρούσαν καταδικήν ωρισμένων ατόμων επί προσηλυτισμώ εδέχθη ότι η προσβληθείσα απόφασις του ελληνικού Δικαστηρίου ήτο αναπιολόγητος και δια τούτο κατεδίκασε την Ελλάδα. Έκτοτε εξ' όσων γνωρίζομεν ουδεμία έχει ασκηθή ποινική δίωξις επί προσηλυτισμώ οι δε ασκούντες προσηλυτισμον οπαδοί διαφόρων ομάδων αιρέσεων παραθρησκείων κλπ έχουν εξαπολύσει πανταχού την προσηλυτιστική των δρατηριότητα παγιδεύοντες και εξαπατώντες ανυποψίαστους πολίτας κατά εμφανή παράβασις του νόμου άνευ ουδεμιάς εις βάρος των συνεπέας. Είναι όθεν φανερόν ότι οι κ.κ. Εισαγγελείς εξέλαβον την ως άνω εγκύκλιον ως εντολήν της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου να απόσχουν από πάσης ασκήσεως ποινικών διώξεων επί προσηλυτισμώ...Ο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστόδουλος»

ΠΙΟ ΕΠΙΚΑΙΡΟ ΑΠΟ ΠΟΤΕ!

Χρυσοστόμου Κ. Καραγκούνη

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ Αρχαία και Σύγχρονη -Και η Χριστιανική Εκκλησία

Μετάφραση: Χάρης Ι. Νταγκουνάκης

Παραγγελίες: 210 3231079

Fax: 210 3316577

Επίσης στα βιβλιοπωλεία Ο ΛΟΓΟΣ και ΑΝΩΓΕΙΟ

τιμή: 6 ευρώ

✝ ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ

Γεννήθηκε το 1912 στη Σπάρτη Πισιδίας της Μικράς Ασίας και ήρθε πρόσφυγας με την οικογένειά του στην Ελλάδα το 1922. Ποτέ δεν τελείωσε το σχολείο ούτε σπούδασε. Ο πατέρας του ήταν εργολάβος οικοδομών και κοντά του εργαζόταν και μάθαινε την τέχνη. Πνεύμα ανήσυχο και δημιουργικό άρχισε από την εφηβική ηλικία να αναλαμβάνει εργολαβίες. Σύντομα ήταν σε θέση να σχεδιάζει πρακτικά και να εφαρμόζει δικές του τεχνικές πάνω στη δουλειά.

Πάντα σεβόταν το Θεό και αυτό το σεβασμό τον όφειλε κυρίως στη μητέρα του. Κι Εκείνος με θαυμαστό τρόπο του αποκαλύφθηκε. Ανοίγοντας την Κ. Διαθήκη που υπήρχε σκονισμένη στα εικονίσματα διάβασε πως αν είχε πίστη μπορούσαν και βουνά να μετακινηθούν! "Πιστεύω Κύριε" είπε και μπροστά του η φρουτιέρα θρυμματίστηκε πάνω στο τραπέζι επειδή έγινε σεισμός. Τρόμαξε και το θεώρησε άμεση απάντηση. Μεγαλύτερος σεισμός όμως είχε γίνει στην καρδιά του... Αργότερα εγκαταλείποντας τα πάντα θέλησε να αφιερωθεί στο Θεό και ξεκίνησε για το Αγ. Όρος. Στο δρόμο όμως κάνοντας παρέα μ' ένα φίλο του δημοσιογράφο άρχισε μαζί του να ανακαλύπτει τον Κύριο και τις καθημερινές Του επεμβάσεις στη ζωή του. Άλλαξε πορεία και σκοπό γιατί κατάλαβε πως ο Θεός είναι ζωντανός και μπορεί κανείς να Τον υπηρετήσει παντού καθημερινά. Τότε συνδέθηκε και με την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία πρώτα στη Θεσσαλονίκη και μετά στην Αθήνα.

Το 1943 παντρεύτηκε την Άννα Τζιώτη από την Α' ΕΕΕ Αθήνας. Οι δουλειές μεγάλωναν, το ίδιο και η εμπιστοσύνη του στον Κύριο. Καθημερινά ξεκινούσε με μελέτη και προσευχή και συνεχώς έβλεπε στη ζωή του τις επεμβάσεις του Θεού. Υπήρξαν φορές που με θαυμαστό τρόπο ο Θεός του προμήθευε αυτό που χρειαζόταν -χρήματα, κατευθύνσεις στη ζωή του, και πάμπολλες επεμβάσεις και απαντήσεις. Ποτέ ο Κύριος δεν τον άφησε. Και ποτέ εκείνος δεν άφησε τον Κύριο. Όταν κλήθηκε στον πόλεμο, προσευχήθηκε να μην πυροβολήσει άνθρωπο κι αυτό έγινε. Ο Κύριος τον προφύλαξε από του να αφαιρέσει ανθρώπινη ζωή. Ο Θεός προμήθευσε τον επιού-

σιο άρτο σε όλες τις φοβερές ημέρες της Κατοχής.

Όταν ο συνεταίρος του τον εγκατέλειψε αφήνοντάς τον ακάλυπτο, ενώ είχαν αναλάβει μια οικοδομή τεράστια στην οδό Αιόλου, είπε "Δεν χρειάζομαι συνεταίρο, έχω τον Κύριο". Γι' αυτό από τις περισσότερες οικοδομές αφιέρωνε κάτι στο έργο του Θεού. Έτσι ξεκίνησε στην οδό Ευριπίδου και η ιδέα μιας Αίθουσας στο κέντρο της Αθήνας όπου μέσα από ένα ευαγγελιστικό πρόγραμμα να ακούγεται το Ευαγγέλιο αδογμάτιστο. Κάθε Σάββατο, πριν το πρόγραμμα, μια ομάδα πιστών ξεκινούσε με συμπροσευχή στα γόνατα. Ο Θεός γέμιζε την Αίθουσα, το Πνεύμα Του μιλούσε μέσα από τους ομιλητές και τους ύμνους. Και η αίθουσα γέμιζε, πολλές φορές και τα σκαλιά στους πιο κάτω ορόφους, από ψυχές που έρχονταν να ακούσουν το μήνυμα της Σωτηρίας που προσφέρει ο Χριστός. Τα προγράμματα ξεκίνησαν από το τέλος της δεκαετίας του 1950 μέχρι που η αίθουσα δωρήθηκε στην Ελληνική Ιεραποστολική Ένωση την αρχή της δεκαετίας του 1980 μαζί με καταστήματα στο ίδιο κτήριο που αποφέρουν εισόδημα στην ιεραποστολή και μία μεγάλη αποθήκη αλλού για την αποθήκευση του υλικού.

Εκτός από μερικές φορές που μιλούσε στην Αίθουσα της οδού Ευριπίδου, τακτικά μιλούσε στην Ελεύθερη Εκκλ. Αιγάλεω, πολλές φορές στη Χαλκίδα ενώ διακόνησε την εκκλησία της Κέρκυρας το διάστημα 1982-1986. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος των Γεδεωνιτών, μίας διεθνούς οργάνωσης που τοποθετεί την Αγία Γραφή σε δημόσιους χώρους, στους οποίους και δώρισε το ακίνητο των γραφείων τους. Μοίραζε Γραφές όπου μπορούσε και όπου ανοιγόταν πόρτα, στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό ιδιαίτερα σε Έλληνες εργάτες στη Γερμανία.

Μετά από 59 χρόνια γάμου και ευλογημένης κοινής πορείας, έφυγε πρώτη η αγαπημένη του σύζυγος Άννα, το καλοκαίρι του 2002.

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του έζησε στην Κέρκυρα και αν και πολύ ηλικιωμένος, πάντα είχε στο μυαλό του πώς να προσφέρει στο έργο του Θεού με όποιο τρόπο μπορούσε. Έφυγε ήσυχα, ενώ κοιμόταν στις 9 Απριλίου 2008.

Όλγα Μαρκάκη-Σιδηροπούλου

Ειδοποιούνται οι αγαπητοί συνδρομητές του "ΑΣΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ"
να εξοφλήσουν τη συνδρομή τους.

Με κατάθεση στον αριθμό Λογαριασμού Τραπέζης ALPHA
149-00-2786-004611 (Ιωάννης Εμμανουήλ)

IBAN: GR53 0140 1490 0278 6004 611 - SWIFT Τραπέζης (BIC): CRBAGRAAXX
ή με ταχυδρομική επιταγή ή στους κατά τόπους αντιπροσώπους.

*Προσοχή!!! Μην αμελήσετε να δώσετε στην τράπεζα το ονοματεπώνυμό σας
ώστε να ενημερωθεί το αρχείο μας.*

Οι συνδρομές για το έτος 2008 παραμένουν οι ίδιες:

Ελλάδα και Κύπρος: 10 €

Οι συνδρομές του εξωτερικού: Χώρες Ευρωπαϊκής Ενώσεως: 26 €,
ΗΠΑ: 30 δολάρια ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία: 40 δολάρια Καναδά ή Αυστραλίας

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟΤΕΡΟ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ!

**ΤΟ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΕΚΑΔΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ,
ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ,
ΤΩΡΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ»
ΣΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΡΣΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ**

Τιμή: 7 ευρώ

Για παραγγελίες τηλ. 210 3231079, fax: 210 3316577, e-mail: astir@gec.gr

11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Συνδέσμου Χριστιανών Ιατρών και Οδοντιάτρων

της Ειρήνης Β. Τερζάκη

Για ενδέκατη χρονιά, έλαβε και φέτος χώρα το Πανελλήνιο Συνέδριο του Συνδέσμου Χριστιανών Ιατρών και Οδοντιάτρων. Οι συνέδριοι συγκεντρώθηκαν στις 10 και 11 Μαΐου στο ξενοδοχείο Ξετία Βόλου με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών σχετικά με τον επαγγελματικό, επιστημονικό και κοινωνικό χώρο της υγείας όπου ο καθένας βρίσκεται.

Το συνέδριο απευθυνόταν τόσο σε Ιατρούς και Οδοντιάτρους, όσο και σε Φαρμακοποιούς, Νοσηλευτές, Φυσιοθεραπευτές, Ψυχολόγους και φοιτητές σχολών επαγγελματιών υγείας. Μάλιστα κατόπιν αποφάσεως του Δ.Σ. του Σ.Χ.Ι.Ο., υπήρχε η δυνατότητα χορήγησης υποτροφίας σε φοιτητές (οποιασδήποτε σχολής σχετικής με τα επαγγέλματα υγείας) και σε ειδικευόμενους που θα ήθελαν να συμμετάσχουν στο συνέδριο. Η απόφαση αυτή είχε ως σκοπό να ενθαρρύνει και να προωθήσει τη συμμετοχή νέων ατόμων στο συνέδριο, καθώς και την ευρύτερη ζωή του Σ.Χ.Ι.Ο.

Κατόπιν μιας σύντομης γενικής απολογιστικής συνέλευσης του Συνδέσμου, έγινε η έναρξη των εργασιών με καλωσόρισμα από τον Πρόεδρο του Σ.Χ.Ι.Ο. Χαρίλαο Καβάκα, Παθολόγο και ακολούθησαν οι διαλέξεις. Οι τρεις ομιλίες του Σαββάτου ήταν “Ο Χριστιανός Οδοντίατρος ως Επαγγελματίας” από τον Άκη Τρίγκα, “Οι Πειρασμοί του Σύγχρονου Ιατρού” από τον Αντώνη Σοφό, Ειδικό Παθολόγο και “Υδροϊαματική Λουτροθεραπεία” από τον Μενέλαο Καραγκούνη, επίσης Ειδικό Παθολόγο.

Το πρωί της Κυριακής έφερε πνευματικές σκέψεις ο Δημοσθένης Κατσάρκας, Ειδικός Παθολόγος και Διευθυντής της Κλινικής “Άγιος Λουκάς”. Στη συνέχεια, η Βασιλική Νικολοπούλου, Καθηγήτρια Γαστρεντερολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών μίλησε για την εμπειρία του ιατρού ως ασθενή, ενώ η Ελένη Βαρσάμη, Ειδικευόμενη Παιδιάτρος, προσέγγισε επιστημονικά το θέμα της συμβολής της πίστης στο Θεό στη διαχείριση του σωματικού πόνου. Τέλος, ο Αντώνης Παπαγιάννης, Πνευμονολόγος, παρουσίασε το βιβλίο του Paul Brand “Πόνος: Ένα Δώρο που Κανένας δε Θέλει”, το οποίο έχει ο ίδιος μεταφράσει. Εκτάκτως, ακολούθησε και μία εκτενής παρουσίαση αποστολής στο Κονγκό από μέλος του Συνδέσμου.

Το συνέδριο ήταν μια πραγματική ευλογία για όλους όσοι παρακολούθησαν, καθώς είχε τόσο επιστημονικό όσο και πνευματικό περιεχόμενο.

Παρατίθενται οι περιλήψεις δύο εκ των ομιλιών, οι οποίες θα μπορούσαν κάλλιστα να απευθύνονται σε ευρύτερο κοινό από αυτό των επαγγελματιών υγείας.

Ο Χριστιανός Οδοντίατρος ως Επαγγελματίας

Στην ομιλία αυτή, ο Άκης Τρίγκα, Οδοντίατρος, ανέλυσε το πώς θα πρέπει ως Χριστιανοί επαγγελματίες να εργαζόμαστε, καθώς και τι θα πρέπει να έχουμε στη σχέση μας με το Θεό και τους ασθενείς.

Σε γενικές γραμμές, στερούμαστε καλών επαγγελματιών. Σε μία εποχή στην οποία οι περισσότερες εργασίες γίνονται με προχειρότητα, ο Θεός θέλει να πάμε κόντρα όχι μόνο στο ρεύμα του κόσμου, αλλά και σ' αυτό της επιπόλαιης εργασίας.

Πώς θα πρέπει λοιπόν ως χριστιανοί επαγγελματίες να εργαζόμαστε; Ο Κύριος μας δίνει την ευκαιρία μέσα απ' την εργασία να εφαρμόσουμε μία από τις πιο σημαντικές εντολές Του: *θα αγαπάς τον πλησίον σαν τον εαυτό σου.* (Μάρκος 12:31). Αυτή είναι η αρχή που πρέπει να διακρίνει ένα Χριστιανό επαγγελματία: *ως σεαυτόν.*

Όμως ο Λόγος του Θεού ανεβάζει ακόμη πιο ψηλά τον πήχη: *Και κάθε τι, ό,τι αν κάνετε να το εργάζεστε από ψυχής, σαν στον Κύριο, και όχι σε ανθρώπους* (Κολοσσαείς 3:23). Ο Θεός θέλει από τα παιδιά Του να κάνουν ό,τι καλύτερο μπορούν και στη δουλειά τους. Ο Χριστιανός επαγγελματίας θα πρέπει να ικανοποιείται μόνο με το καλύτερο. Το μέτριο δεν είναι αρκετό. Βλέπουμε λοιπόν πως η σχέση μας με το Θεό επηρεάζει θετικά την επαγγελματική μας ζωή.

Τι χαρακτηριστικά θα πρέπει όμως να έχουμε σε αυτή μας τη σχέση, ως Χριστιανοί επαγγελματίες; Πρώτα απ' όλα, ο Λόγος του Θεού μας λέει “θα αγαπήσεις Κύριο το Θεό σου με όλη την καρδιά σου, με όλη την ψυχή σου, με όλη τη διάνοιά σου και με όλη τη δύναμή σου”. Γι' αυτό θα πρέπει να 'χουμε σωστές προτεραιότητες. Πίσω από έναν πετυχημένο επαγγελματία κατά κόσμο, συνήθως κρύβεται πολύ σκληρή δουλειά. Πίσω από ένα Χριστιανό επαγγελματία, εκτός απ' τη σκληρή δουλειά θα πρέπει να κρύβεται ο ίδιος Ιησούς Χριστός και οι αρετές του: ταπεινό πνεύμα, ειλικρίνεια, σωστές προτεραιότητες. “Ζήτησε πρώτα τη βασιλεία του Θεού και τη δικαιοσύνη αυτού και όλα τα άλλα θα προστεθούν.” Κι ανάμεσα σ' αυτά που ο Θεός προσθέτει θα είναι και μια πετυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία. “Ευλογημένα... θα είναι τα έργα των χεριών σου” (Δευτ. 28:12).

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό που πρέπει να 'χουμε στη σχέση μας με το Θεό είναι η συνεργασία με Εκείνον. Υπάρχουν πολύ καλοί επαγγελματίες που δεν είναι Χριστιανοί, αλλά εργάζονται με συνέπεια και υπευθυνότητα. Κι αυτοί όπως κι εμείς, προσπαθούν, ενημερώνονται, βελτιώνονται, συμμετέχουν σε συνέδρια, μελετούν βιβλία, άρθρα, περιοδικά... Όμως εμείς

έχουμε κάτι ακόμη: Μπορούμε να ζητήσουμε από το Θεό να μας δίνει σοφία στην κάθε περίπτωση. Και ο Θεός απαντά. Ζητάτε και θα σας δοθεί. Στην Α' Κορινθίους 3:9 διαβάζουμε ότι είμαστε συνεργοί του Θεού, κι αυτό δεν αναφέρεται μόνο στο έργο Του, αλλά σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής μας, κατά συνέπεια και στην εργασία. Καλούμαστε έτσι να δώσουμε τη μαρτυρία μας. Ίσως δεν είναι πάντοτε κατάλληλη ώρα για ευαγγελισμό, αλλά μέσα από μια σωστή εργασία δοξάζεται ο Θεός.

Όσον αφορά τη σχέση μας με τους ασθενείς, ποιες είναι οι ιδιότητες που θα πρέπει να μας διακρίνουν; Βασικό χαρακτηριστικό είναι η ειλικρίνεια. "Μια γυναίκα που για 12 χρόνια έπασχε... η οποία δαπάνησε σε γιατρούς ολόκληρη την περιουσία της, δεν μπόρεσε να θεραπευτεί από κανένα" (Λουκάς 8:43). Είναι αλήθεια ότι κάποιες φορές "ανθρωπίνως" είναι αδύνατο να γίνει κάτι. Θα πρέπει όμως να είμαστε ειλικρινείς με τους ασθενείς. Δεν είναι ανάγκη να δαπανήσουν όλη τους την περιουσία και αποτέλεσμα να μην υπάρχει. Ακόμη και αν οι ασθενείς θέλουν να πάρουν την ευθύνη, πρέπει από την αρχή να γνωρίζουν ποια είναι τα πιθανά αποτελέσματα και πόσο μπορεί να στοιχίσει αυτό το ρίσκο.

Σε μια σχέση αμοιβαίας ωφελιμότητας, όπως αυτή μεταξύ ιατρού-ασθενή, η έμφαση θα πρέπει να δίνεται όχι στο να κερδίσει ο ιατρός από τον ασθενή, αλλά ο ασθενής από τον ιατρό. Αυτό εκτιμάται ιδιαίτερα στις μέρες μας, Επιπλέον, μια σωστή εργασία που θα μείνει στο χρόνο είναι μια πολύ καλή μαρτυρία.

Η ευαισθησία είναι ακόμη μια απαραίτητη αρετή του Χριστιανού επαγγελματία στο χώρο της Υγείας. Θα πρέπει να είμαστε ευαίσθητοι σχετικά με το τι ζητούν οι ασθενείς, ιδιαίτερα στον πόνο τους. Ίσως χρειαστεί να χάσουμε λίγο από την ξεκούραση ή τον ύπνο μας αν πρόκειται να ανακουφίσουμε κάποιους από τον πόνο, αλλά αυτή τους ανακούφιση είναι και μία από τις αποστολές μας.

Η υπομονή και η επιείκεια είναι επίσης ιδιότητες που κάνουν τη διαφορά στο χώρο της Υγείας. Ως Χριστιανοί οφείλουμε να ξεχωρίζουμε στο πώς αντιμετωπίζουμε τις δυσκολίες, τις αναποδιές ή μια ανάρμοστη συμπεριφορά. Είναι πολύ σημαντικό να έχουμε την ειρήνη του Θεού στην καρδιά μας. Ή αν έχουμε κάνει κάπου λάθος εκτίμηση να σπεύσουμε να διορθώσουμε και να ζητάμε απ' το Θεό να μας δίνει σοφία και φώτιση. Βέβαια δεν είμαστε υπεύθυνοι για όλες τις αναποδιές που συμβαίνουν στον ασθενή. Είναι όμως σημαντικό να καταλάβουν οι ασθενείς τους κινδύνους που εγκυμονούν αν δεν υπακούσουν στις οδηγίες μας.

Ολοκληρώνοντας λοιπόν την παρουσίασή του, ο ομιλητής κατέληξε στο εξής συμπέρασμα: "Όσο πιο πολύ αφήνουμε το Θεό να εργάζεται μέσα μας, τόσο πιο σωστά, πιο υπεύθυνα θα εργαζόμαστε εμείς πάνω στους ασθενείς".

Ο Χριστιανός Ιατρός ως Ασθενής

Η ομιλία της Βασιλικής Νικολοπούλου, Καθηγήτριας Γαστρεντερολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών, είχε ως θέμα την εμπειρία του ιατρού ως ασθενή και το πώς καλείται ένας Χριστιανός ιατρός να αντιμετωπίσει μια τέτοια κατάσταση.

Εισαγωγικά, αναφέρθηκαν ποιοι είναι οι προδιαθεσικοί παράγοντες κακοηθειών. Αυτοί μπορεί να είναι κληρονομικοί, γενετικοί, περιβαλλοντικοί, λοιμώδεις και άλλοι που σχετί-

ζονται κυρίως με το ανοσολογικό σύστημα. Ιδιαίτερη όμως έμφαση δόθηκε στο stress, το άγχος αλλά και την έλλειψη πρόληψης.

Ποια θα πρέπει να είναι η άμεση αντιμετώπιση με την εμφάνιση και γνώση ενός πιθανού προβλήματος υγείας; Δόθηκαν αρχικά κάποιες γενικές οδηγίες: Απαιτείται κυρίως ενημέρωση και ψυχραιμία. Ενημέρωση του ίδιου του ασθενή-ιατρού για τη φύση του προβλήματός του, αλλά και του περιβάλλοντός του για την ύπαρξη της νόσου. Η μυστικοπάθεια είναι καλό να αποφεύγεται. Έπειτα σειρά έχει η επιλογή της κατάλληλης θεραπευτικής ομάδας και κατ' επέκταση η υποταγή στις ιατρικές οδηγίες. Δε θα πρέπει να παραλείπεται η τακτοποίηση εκκρεμοτήτων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για σοβαρό πρόβλημα υγείας, όπως ο καρκίνος.

Σε προσωπικό επίπεδο, οι οδηγίες έχουν άλλο χαρακτήρα. Ένας Χριστιανός θα πρέπει να ερμηνεύει αλλιώς τα γεγονότα: να εμπιστεύεται το Θεό, κάνοντας σοφές κινήσεις. Όπως καθένas καλείται να τακτοποιήσει τις εκκρεμότητές του, έτσι πρέπει να μεριμνά και για την τακτοποίηση πνευματικών προβλημάτων. Αν μη τι άλλο, η ασθένεια είναι μια καλή ευκαιρία να δοθεί η μαρτυρία του πιστού ανθρώπου στο περιβάλλον του, οικογενειακό και μη. Δε θα πρέπει μια τέτοια δύσκολη κατάσταση να αποτελέσει αφορμή για πνευματικά παράπονα. Αντίθετα, πρέπει να δοξάζεται ο Θεός μέσα από την αντιμετώπιση της ασθένειας.

Στη μετέπειτα πορεία της ασθένειας, δεν πρέπει να σταματά η υπακοή και ο σεβασμός στις ιατρικές συμβουλές. Η αποφυγή επιβαρυντικών παραγόντων (δίαιτα, άγχος κλπ), αλλά και της κατάχρησης εξετάσεων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δε θα γίνεται ο απαιτούμενος τακτικός έλεγχος, είναι μερικές από τις γενικές οδηγίες, που απευθύνονται σε κάθε ασθενή.

Όσον αφορά τον καθένα ξεχωριστά, ιδιαίτερη σημασία έχει η αποδοχή των προβλημάτων που συνδέονται με την πάθηση και η αποφυγή στρεσογόνων καταστάσεων. Απαραίτητη είναι επίσης η αναζήτηση πνευματικής συμπαράστασης σε ειδικά προβλήματα που προκύπτουν, όπως ψυχολογικά ή συναισθηματικά. Δεν είναι σωστό η ασθένεια να αποτελεί αφορμή για εγωκεντρική συμπεριφορά. Άλλωστε, για να είναι κανείς αγαπητός, πρέπει να έχει και ο ίδιος ανάλογη στάση. Οι κινήσεις για τη μετέπειτα πορεία απαιτούν σοφία. Όταν γνωρίζει κανείς ότι πλησιάζει το θάνατο, το βασικό ερώτημα που θα πρέπει να θέσει στον εαυτό του είναι: *Τι θέλει ο Θεός για μένα όταν η ζωή μου έχει θεωρητικά "ημερομηνία λήξης"*; Παράλληλα, η κοινωνία με το Θεό και τους αδελφούς, αλλά και η πνευματική υπηρεσία δε θα πρέπει να παραλείπονται, ενώ οι απαντήσεις στα ερωτηματικά που προκύπτουν δίνονται από το Λόγο του Θεού.

Συμπερασματικά, "προσδοκώμεν ανάστασιν νεκρών". Για το Χριστιανό δεν υπάρχει θάνατος. Εκτός αυτού, η ασθένεια μπορεί από "κατάρα" να γίνει "ευλογία" και να προσφέρει καλύτερη κατανόηση και συμπεριφορά στα προβλήματα των άλλων. Αυτό που ενδεχομένως να χρειάζεται είναι η αναδιοργάνωση της πνευματικής ζωής. Τα πνευματικά πράγματα πρέπει να είναι στην πρώτη θέση και ο καθένas να είναι έτοιμος ανά πάσα στιγμή για "αναχώρηση". Βασικός στόχος, κατέληξε η ομιλήτρια, είναι ό,τι κι αν συμβεί στη μετέπειτα πορεία της ασθένειας, να μην ντροπιαστεί το όνομα του Θεού.

Η Ειρήνη Τερζάκη είναι φοιτήτρια Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

αλληλο γραφία

Ο Αστήρ της Ανατολής ευχαρίστωσε δημοσιεύει επιστολές αναγνωστών. Οι επιστολές πρέπει να είναι σύντομες, καθαρογραμμένες, σχετικές με δημοσιεύματα του περιοδικού (που να υποστηρίζουν και να συμπληρώνουν ή να αντιτίθενται σε κάποιο δημοσίευμα, με επαρκή δικαιολόγηση και βιβλιογραφικές αναφορές) ή ερωτήσεις, χωρίς καμία προσωπική αναφορά σχετικά με τον αρθρογράφο ή άλλα πρόσωπα. Δεν δημοσιεύονται επιστολές ανυπόγραφες ή με ύφος που δεν ταυριάζει στο περιοδικό. Θα καταβάλλεται προσπάθεια να υπάρξει απάντηση του αρθρογράφου. Επιστολές μπορεί να αποσταλούν και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση: astir@gec.gr

Αθήνα, 26-5-2008

Κύριε Διευθυντά,

Στο άρθρο «Ανώνυμος Χριστιανισμός και Συμπεριληπτικότητα», (τ. Απριλίου), ο κ. Μαρκουλιδάκης θίγει ένα σημαντικό ζήτημα της σωτηριολογίας, που επί αιώνες απασχολεί τους μελετητές, και το εξετάζει με βάση συγκεκριμένες θεολογικές θέσεις, αρχίζοντας: «Μπορεί κάποιος να σωθεί χωρίς να εκφράσει ρητή πίστη στο πρόσωπο του Χριστού;» Εκ πρώτης όψεως κανείς θα απαντούσε με ένα ρητό ΟΧΙ. Δεν πρέπει όμως να γίνει, διότι το κριτήριο δεν είναι η προσωπική διάθεση, γνώμη ή εκκλησιαστική παράδοση, ούτε τι λέει η Α ή Β θεωρία, αλλά η βουλή—η καρδιά— του Θεού.

Επίσης μεγάλη σημασία έχει το νόημα που δίνουμε στη λέξη «πίστη», —όχι ταύτιση με κάποιο «Σύμβολο Πίστεως» αλλά «εμπιστοσύνη»—, όπως χρησιμοποιήθηκε από τον Κύριο, όταν ρώτησε τον τυφλό, «Συ πιστεύεις εις τον Υιόν του Θεού;» κι από τον πατέρα που ομολόγησε «Πιστεύω, Κύριε· βοήθει εις την απιστίαν μου» (Ιωάν. 9:35, Μάρκ. 9:24).

Δεν δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι «μέρος της αλήθειας και της σωτηρίας βρίσκεται [και] εκτός του Χριστιανισμού [στον οποίο όμως υπάρχει το πλήρες]» όπως αναφέρει ο αρθρογράφος. Αυτό όμως δεν αφορά τις «δέκα» ή «όσες» εντολές γνωρίζουν οι μη χριστιανοί αλλά τη διάθεση με την οποία αναζητούν τον Θεό. Προνοώντας ο Ίδιος επαυτού, «δεν είναι μακράν από ενός εκάστου ημών» και εκτείνει την ειρήνη Του «εν ανθρώποις ευδοκίας» (Πράξ. 17:27, Λουκ. 2:14, κειμ.).

Χωρίς να συμφωνώ με τη γενίκευση ορισμένων, στους οποίους αναφέρεται ο αρθρογράφος, ότι δήθεν «οι πιστοί ακόλουθοι των άλλων θρησκειών είναι Χριστιανοί, αλλά δεν το γνωρίζουν», θεωρώ ότι ευλαβείς άνθρωποι και εκτός χριστιανισμού μπορεί να δέχονται τον φωτισμό του Θεού «διότι αυτός ανατέλλει τον ήλιον αυτού επί πονηρούς και αγαθούς» —όχι κατ' ανάγκη μόνο τον φυσικό αλλά και τον πνευματικό (Ματθ. 5:45). Όταν με φώτισε Αγίου Πνεύματος ο Πέτρος εξήγησε στον Κορνήλιο ότι «δεν είναι προσωπολήπτης ο Θεός, αλλ' εν παντί έθνη, όστις φοβείται αυτόν και εργάζεται δικαιοσύνην, είναι δεκτός», δεν αναφερόταν σε Ιουδαίους προσήλυτους —ως συνήθως εκλαμβάνεται— αλλά στους «πεινώντες και διψώντες την δικαιοσύνην», οι οποίοι και θα χορταστούν. Γι' αυτούς ο Παύλος έγραψε: «Δόξα και τιμή και ειρήνη εις πάντα τον εργαζόμενον το αγαθόν, Ιουδαίων τε πρώτων και Ελλήνων· επειδή δεν είναι προσωπολήπτη παρά τω Θεώ». (Πράξ. 10:34-35, Ματθ. 5:6, Ρωμ. 2:10-11).

Το ίδιο διαφαίνεται στη δήλωσή του Προφήτη, ότι «οι οφθαλμοί του Κυρίου περιτρέχουσι διά πάσης της γης, διά να δεχθή δυνατός υπέρ των

εχόντων την καρδίαν αυτών τελείαν προς αυτόν». (Β' Χρον. 16:9). Δεν πρόκειται για ευλαβείς Ισραηλίτες ή άτομα που έχουν τελεία (αλάνθαστη, άπταιστη) καρδιά—τέτοια δεν υπάρχουν— αλλά για άτομα που αναζητούν τον Θεό ολόψυχα, με όλη την καρδιά τους, όπως είναι η έννοια της αντίστοιχης λέξης του εβραϊκού [από το shalom, που εκτός από ειρήνη, επίσης σημαίνει ασφάλεια, πληρότητα, ολοκλήρωση], γι' αυτό και μεταφράζεται «καρδιά τελεία», «καρδιά πλήρης», «ψυχή ειρηνική» κ.ο.κ.

Ο Αβραάμ συζητώντας με τον Θεό για την τύχη των Σοδόμων, είπε: «Μη γένοιτο ποτέ συ να πράξης τοιούτον πράγμα, να θανατώσης δικαίον μετά ασεβούς, και ο δίκαιος να ήναι ως ο ασεβής· μη γένοιτο ποτέ εις σε· ο κρίνων πάσαν την γην δεν θέλει κάμει κρίσιν;» (Γεν. 18:25), αλλά οι «δίκαιοι» τους οποίους έλπιζε ο Αβραάμ να βρεθούν στα Σόδομα, δεν ήταν πιστοί στον Ιουδαισμό ή τον Χριστιανισμό!

Και πώς θα μπορούσαμε να ερμηνεύσουμε τις φράσεις του Χριστού για τους ίδιους ανθρώπους: 1) «Ελαφρότερα θέλει είσθαι η τιμωρία εν ημέρα κρίσεως εις την γην των Σοδόμων και Γομόρρων» παρά στις πόλεις που δεν δέχονταν τους μαθητές Του, 2) «Εάν τα θαύματα τα γεγόμενα εν [Καπερναούμ] έγινοντο εν Σοδόμοις, ήθελον μείνει μέχρι της σήμερον» και 3) «Οι άνδρες της Νινευί θέλουσιν αναστήθην εν τη κρίσει μετά της γενεάς [των ημερών Του] και θέλουσι κατακρίνει αυτήν, διότι [εκείνοι] μετενόησαν εις το κήρυγμα του Ιωάν· όχι όμως οι σύγχρονοί Του; (Ματθ. 10:15· 11:23, Λουκ. 11:32).

Όταν η Σοφία διακηρύττει και υπόσχεται, «Εγώ τους εμέ αγαπώντας αγαπώ» και οι ζητούντες με θέλουσι με ευρεί», αυτό θα πρέπει να ισχύει επί μάλλον για το πρόσωπο του Χριστού, που είπε: «Πας ο αιτών λαμβάνει, και ο ζητών ευρίσκει, και εις τον κρούοντα θέλει ανοιχθή». (Παρ. 8:17, Λουκ. 11:9-10).

Δεν μπορεί κανείς να συμφωνήσει —όπως εξάλλου αποφεύγει να κάνει και ο αρθρογράφος σας— με την άποψη ότι «ένας Βουδιστής μοναχός, ο οποίος επειδή ακολουθεί την συνείδηση του, κατορθώνει να φτάσει στη σωτηρία και ζει στη χάρη του Θεού, είναι ανώνυμος Χριστιανός». Νομίζω ωστόσο πως δεν στερείται βιβλικής βάσης η θέση της Κατήχησης της Καθολικής Εκκλησίας, ότι «Όσοι, χωρίς να οφειλεται σε δική τους υπαιτιότητα, δεν γνωρίζουν το Ευαγγέλιο του Χριστού ή την Εκκλησία Του, αλλά, εντούτοις, αναζητούν τον Θεό με ειλικρινή καρδιά, και παρακινούμενοι από τη χάρη, προσπαθούν με τις ενέργειές τους να κάνουν το θέλημά Του, όπως το ξέρουν μέσω των υπαγορεύσεων της συνείδησής τους —κι αυτοί επίσης μπορούν να επιτύχουν την αιώνια σωτηρία». Ας θυμηθούμε το λόγο του Κυρίου στον Ιωάν: «Δεν έπρεπε να λυπηθώ υπέρ της Νινευί, της πόλεως της μεγάλης, εν η υπάρχουν οι πλείστοι των δώδεκα μυριάδων ανθρώπων, οίτινες δεν διακρίνουσι την δεξιάν αυτών από της αριστεράς αυτών;» (4:11).

Δεν έχει το αλάθητο ο Β. Graham. Προφανώς κανείς δεν πρόκειται να μπει στον Ουρανό χωρίς να ξέρει τον Χριστό. «Ο Θεός υπερύψωσεν αυτόν και εχάρισεν εις αυτόν όνομα το υπέρ παν όνομα, διά να κλίνη εις το όνομα του Ιησού παν γόνου επουρανίων και επιγείων και καταχθονίων, και πάσα γλώσσα να ομολογήση ότι ο Ιησούς Χριστός είναι Κύριος εις δόξαν Θεού Πατρός». (Φιλιπ. 2:9-11). Κανείς δε θ' αποκτήσει αιώνια ζωή χωρίς πρώτα να γνωρίσει και προσκυνήσει [αναγνωρίσει] τον Χριστό του Θεού. Όμως στον Ησαΐα διαβάζουμε: «Θέλει ραντίσει πολλά έθνη· οι βασιλείς θέλουσι φράξει το στόμα αυτών επ' αυτόν· διότι θέλουσιν ιδεί εκείνο το οποίον δεν ελαλήθη προς αυτούς· και θέλουσι νοήσει εκείνο, το οποίον δεν ήκουσαν» (Ησ. 52:15). Δεν ξέρω πότε και πώς μπορεί να γίνει αυτό, ίσως όμως σημαίνει ότι ο Θεός έχει τρόπο και πρόβλεψη για να ενημερώσει τον κόσμο περι Χριστού έξω από τα γνωστά ιεραποστολικά συστήματα και πέρα από τοπικά και χρονικά όρια (βλ. παρακάτω).

Δεχόμενος όσα ο κ. Μ. γράφει στην «Κριτική» του (σελ. 109), —κυρίως τα βιβλικά χωρία—, συνοψογράφω ότι «υπάρχει μόνο ένας δρόμος για τον Θεό και την σωτηρία: ο Ιησούς Χριστός», θα υπερτονίζα δε πως τους ανθρώπους δεν τους σώζει η θρησκεία —ούτε καν η χριστιανική— αλλά ο ίδιος ο Θεός. Χρησιμοποιώντας τη λογική του Ιησού, ότι «το σάββατον έγινε διά τον άνθρωπον, ουχι ο άνθρωπος διά το σάββατον» (Μάρκ. 2:27), υποθέτω ότι και η θρησκεία έγινε για τον άνθρωπο αλλά όχι ο άνθρωπος γι' αυτήν... [Αν και οι θρησκείες είναι δημιουργήματα των ανθρώπων.] «Οι άνθρωποι ποτέ δεν μπορούν να σώσουν τους εαυτούς τους μέσω συστημάτων ή μέσω της υποταχής τους στα συστήματα, ακόμα

Βιβλιοπαρουσιάσεις

Εύσημος Λόγος

Συλλογή ποιημάτων του Γιάννη Χρ. Κρεμμύδα. Έκδοση «Ελληνικού Βιβλικού Συνδέσμου», Αθήνα 2008.

Η δεύτερη συλλογή ποιημάτων του Ι. Χρ. Κρεμμύδα έρχεται να προσθέσει στην εντύπωσή μας και να επιβεβαιώσει σαν ένας «δεύτερος μάρτυρας» την αρχική μας διαπίστωση, ότι έχουμε να κάνουμε με έναν αυθεντικό, πηγαίο, χαρισματικό και συνάμα πνευματικό ποιητή. Σε μια εποχή που η ποίηση στην πατρίδα μας γενικότερα, αλλά και στις εκκλησίες μας ειδικότερα, δεν πολυπροβάλλεται (τουλάχιστον), ο Ι. Κρεμμύδας αποδειχνει με τον στιβαρό ποιητικό του λόγο ότι το φιλολογικό αυτό είδος μπορεί ν' αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο για τη μεταβίβαση όχι μόνο συναισθημάτων αλλά και βιβλικών αληθειών (εγκαρτέρηση, προσευχή, ελπίδα, υπομονή κλπ.) με έναν άλλο, εντελώς διαφορετικό τρόπο.

Παλιότερα στα έντυπα της Ευαγγελικής κοινότητας έβλεπαν το φως της δημοσιότητας και χριστιανικά διηγήματα και εμπνευσμένοι διάλογοι (σκετς) και (συχνότερα) ποιήματα. Τώρα που η υλιστική εποχή μας μας υποχρεώνει να κοιτάμε συνέχεια «τα επί της γης», ποιητικές προσπάθειες σαν του Γιάννη Κρεμμύδα είναι πολύτιμες, ακριβώς επειδή σπανίζουν.

και αν αυτά τα συστήματα είναι τα πιο ευγενή, για παράδειγμα οι μεγάλες θρησκείες του κόσμου», όπως γράφει ο κ. Μ. Ο άνθρωπος δεν σώζεται απ' εαυτού, ούτε η θρησκεία ή κάτι άλλο μπορεί να τον σώσει. «Εγώ, εγώ είμαι ο Κύριος» και εκτός εμού σωτήρ δεν υπάρχει», διακηρύττει ο Θεός (Ησ. 43:11).

Αν η κακή εικόνα της θρησκείας εμπόδιζε ανθρώπους να βρουν τον Θεό, —κάτι που συνέβαινε με τον Ιουδαϊσμό στις ημέρες του Χριστού—, ο Κύριος δε θα δίσταζε να επαναλάβει σήμερα τα λόγια: «Ουαί εις εσάς, [χριστιανοί], υποκριταί, διότι κλείετε την βασιλείαν των ουρανών έμπροσθεν των ανθρώπων: επειδή σεις δεν εισέρχεσθε ουδέ τους εισερχομένους αφίνετε να εισέλθωσιν. Ουαί εις εσάς, [χριστιανοί], υποκριταί, διότι περιέρχεσθε την θάλασσαν και την ξηράν διά να κάμητε ένα προσήλυτον, και όταν γείνη, κάμητε αυτόν υιόν της γεέννης διπλότερον υμών». (Ματθ. 23:14-15). Κι αν «η συμπεριληπτικότητα αγνοεί και εξευτελίζει τις θρησκείες», στην ουσία υπεύθυνοι είναι οι ηγέτες και οι οπαδοί τους που απέτυχαν να λειτουργήσουν χρήσιμα.

Στον «γεωγραφικό ατύχημα», που αναφέρει το άρθρο, θα πρόσθετα και το «χρονικό ατύχημα». Όμως ούτε στη μία περίπτωση ούτε στην άλλη υπάρχει ενδεχόμενο ο «καλός Θεός» να ΑΤΥΧΗΣΕ, και για τούτο να είναι αναγκασμένος «να στείλει στην κόλαση όσους είναι θύματα» τέτοιων «ατυχημάτων». Ο εκτός χρόνου Θεός δεν δυσκολεύεται από το χθες ή το αύριο. Δεν «περιμένει» πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα, επειδή ενώπιόν Του είναι φανερά και «τετελεσμένα». Κι όταν υποσχέθηκε στον Αβραάμ ότι «θέλουσιν ευλογηθή εν σοι πάσαι αι φυλαί της γης», προφανώς δεν εννοούσε ένα ελάχιστο αριθμό ανθρώπων...

Ο Ιησούς ήταν «ο Αμινός του Θεού ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου» (Ιωάν. 1:29) και «καθώς δι' ενός αμαρτήματος ήλθε κατάκρισις εις πάντας

Πέρα από τα καθαρά πνευματικά μηνύματα των ποιημάτων του Γιάννη, διακρίνει κανείς ότι υπαγορεύονται από βαθιές προσωπικές εμπειρίες του ποιητή, που όντας φιλόλογος ο ίδιος, ξέρει και κατά τη γνώμη μου τα καταφέρνει πάρα πολύ καλά, να τις αποδώσει με μοναδική στιλπνότητα. Κρίμα που δεν παραθέτει στο πίσω μέρος επεξηγηματικές υποσημειώσεις με την εμπειρία-κίνητρο, όπως κάνει στην πρώτη του συλλογή («Το Τραγούδι των Γιασεμών» – Ελεύθερες Εκδόσεις, Πειραιάς 1998). Συνθέτει φράσεις, ζωγραφίζει εικόνες, δημιουργεί λέξεις και πάνω απ' όλα δεν ζαλίζει «ποιητική αδεΐα» τον αναγνώστη αλλά τον εξιτάρει καθώς είναι απόλυτα κατανοητός: «Τρεις μήνες περιμένω κάθε βράδυ/το μυρωμένο ανασασμό σου στο σκοτάδι./Κεντώ του πόνους/ρωτώ τους δυόσμους/με δέρνει σαν σπουργίτι το αγιάζι».

Θέλω να ευχηθώ τέτοιες προσπάθειες να πυκνώσουν τόσο από τον ίδιο τον Ι. Κρεμμύδα, όσο και από άλλους ταλαντούχους πιστούς του Χριστού, που ίσως κάποιες απόπειρές τους να κτρινίζουν στα συρτάρια τους... Να παροτρύνω επίσης και τον «Ελληνικό Βιβλικό Σύνδεσμο» να κάνει συχνότερα αισθητή την παρουσία του στο προσκήνιο της χριστιανικής φιλολογίας.

Και κλείνω με μια προσευχή από τη συλλογή «Εύσημος Λόγος»: «Σαν χίλιοι ήλιοι άδυτοι, χρυσοί/είν' η μορφή Σου Λυτρωτή./Ω, φίλησέ μου την πληγή/και θα ανθίσουν ρόδα».

Χάρης Ι. Νταγκουνάκης

ανθρώπους, ούτω και διά μιας δικαιοσύνης ήλθεν εις πάντας ανθρώπους δικαιοσύς εις ζωήν» (Ρωμ. 5:18). Δεν γνωρίζω πώς τα αγαθά αποτελέσματα αυτής της «θυσίας» και «δικαιοσύνης» θα φτάσουν «εις πάντας ανθρώπους», αρκεί όμως που το γνωρίζει ο Θεός. Εκείνος δεν ζήτησε τη συμβολή ή τη συμβουλή μας: «Μετά τίνος συνεβουλεύθη, και τις εσυνέτισεν αυτόν και εδίδαξεν αυτόν την οδόν της κρίσεως;» (Ησ. 40:13-14). Αν εδώ μας απασχολεί «η οδός της κρίσεως», ο Κύριός μας είναι επαρκέστατος. Ας Τον εμπιστευτούμε, χωρίς να προσπαθούμε να Τον υποκαταστήσουμε, να Τον συμπληρώσουμε ή να Τον δικαιολογήσουμε.

Προς άρση οιασδήποτε παρεξηγήσεως δηλώνω πως δεν υποστηρίζω μια παγκοσμιοσωτηριακή άποψη. Όλα τα παραπάνω αφορούν ανθρώπους «καλής θέλησης» και όχι καταφρονητές της δωρεάς του Θεού (γι' αυτούς μιλούν χωρία όπως Πράξ. 13:41, Ρωμ. 2:4, Εβρ. 12:25, 2 Πέτρ. 2:10 κ.λπ.) και κλείνω προσθέτοντας δύο αναγκαίες διευκρινίσεις: (1) Όταν ο Παύλος έγραφε ότι ο Θεός θα κρίνει «τα κρυπτά των ανθρώπων διά του Ιησού Χριστού κατά το ευαγγέλιόν μου» (Ρωμ. 2:16) δεν εννοούσε ότι θα εξετάσει τους ανθρώπους με κριτήριο ένα ευαγγέλιο το οποίο οι περισσότεροι ουδέποτε γνώρισαν, αλλά θα το κάνει σύμφωνα με τον τρόπο που το μήνυμα του Παύλου εξηγούσε και αποκάλυπτε. (2) Το κήρυγμα του Ευαγγελίου γίνεται «προς μαρτυρίαν εις πάντα τα έθνη» (Ματθ. 24:14) και όχι «προς σωτηρίαν» (δηλαδή για να σωθεί ο κόσμος – αν ίσχυε το δεύτερο θα είχαμε οικτρή αποτυχία. [Προφανώς υπάρχει τεράστια διαφορά ανάμεσα στη μαρτυρία και την σωτηρία, γι' αυτό εύχομαι κάποιος από τους εκλεκτούς συνεργάτες σας να αναλάβει στο μέλλον επ' αυτού μια ειδική μελέτη.]

Με εκτίμηση
Β. Σιναιπίουλου

Ύδατος Κίνησις

«Εκ των κρυφίων μου καθάρισόν με»

Ψαλμ. ιη΄ 13

Να μια φωνή ταπεινής ικεσίας. Να μια φωνή θερμής επίκλησης στο θείο έλεος. Όσο αυξάνει ο άνθρωπος στην αρετή, κι όσο αποκτά μεγαλύτερη αυτογνωσία, τόσο περισσότερο αισθάνεται ότι είναι παραβάτης των αγίων εντολών του Θεού. Δεν ακούτε τον προφήτη; Η καρδιά του φλεγόταν από την αγάπη του για τον Θεό. Ο νόμος κι οι εντολές του Κυρίου ήταν καθημερινή του ενασχόληση. Στην σκέψη του Θεού και στη μελέτη των λόγων Του, έβρισκε τη μεγαλύτερη ικανοποίηση της ψυχής του, χαρά κι ανέκφραστη αγαλλίαση.

Κι όμως, αυτός ο ίδιος, όταν ερευνούσε τον εσωτερικό του άνθρωπο, όταν συνέκρινε τη ζωή του προς το θείο θέλημα, έβρισκε ότι απέχει πολύ από την ορθότητα και την τελειότητα, την οποία ο νόμος του Θεού ζητά από τον άνθρωπο. Και ταπεινωμένος, φώναζε: «παραπτώματα τις συνήσει;» Ποιος μπορεί να γνωρίσει τα παραπτώματα, στα οποία, χωρίς να το θέλει, πολλές φορές ακόμα και χωρίς να το αντιλαμβάνεται, υποκύπτει; Και για να απαλλαγεί από την ενοχή του για τέτοια αμαρτήματα, καταφεύγει στον Θεό: «εκ των κρυφίων μου καθάρισόν με». Από τα παραπτώματά μου αυτά, Κύριε, τα οποία δεν υπέπεσαν καν στην αντίληψή μου και είναι κρυμμένα από τα μάτια της ψυχής μου, συ, Κύριε, καθάρισέ με.

«Εκ των κρυφίων μου καθάρισόν με».

Αδελφέ μου, αν ο εκλεκτός εκείνος δούλος του Θεού, ο ένδοξος προφήτης και βασιλιάς του Ισραήλ, για τον οποίο ο ίδιος ο Θεός είπε ότι ήταν άνθρωπος τέτοιος όπως τον ήθελε η καρδιά Του και έπραττε το θέλημά Του, αν αυτός παρακαλούσε τον Θεό να τον συγχωρήσει από τα αφανέρωτα και κρυφά

αμαρτήματά του, πόσω μάλλον εμείς; Σου φαίνεται πολύ αυτό; Σκέψου όμως, πόσα από τα σφάλματά μας έχουμε λησμονήσει και πόσα παραπτώματά μας δεν τα έχουμε καν συναισθανθεί. Πόσες φορές εγωιστικά και κενόδοξα ελατήρια μας παρακίνησαν σε συμπεριφορά που δεν ήταν σύμφωνη προς το θέλημα του Θεού! Πόσες φορές η επιθυμία να επιδειχτούμε μας παρέσυρε, ώστε να συμπεριφερθούμε με τρόπο, που δεν απέπνεε το άρωμα της ταπεινοφροσύνης! Πόσες φορές, με τη δικαιολογία ότι τάχα είμαστε βιαστικοί, παραλείψαμε κάποιο καθήκον αγάπης, κάποια εξυπηρέτηση του πλησίον μας! Και πόσες άλλες φορές έβγαιναν από τον παλιό μας άνθρωπο αναθυμιάσεις, οι οποίες ανέδιδαν την οσμή του θανάτου και μόλυναν τον εσωτερικό μας κόσμο! Και σε πόσα άλλα ακόμη έχουμε υποκύψει, που ούτε καν να τα φανταστούμε είναι δυνατόν!

Μας φαίνονται υπερβολικά αυτά; Ας θυμηθούμε τότε την τεράστια οφειλή των μυρίων ταλάντων. Το τεράστιο εκείνο ποσό δεν το απαρτίζουν μόνο οι παραβάσεις τον εντολών: «ου κλέψεις» και «ου φονεύσεις» και «ουκ επιθυμήσεις» καθώς και των άλλων ρητών απαγορεύσεων. Είναι και οι παραλείψεις των καθηκόντων· είναι και τα ελατήρια τα αντίθετα στο θέλημα του Θεού, τα οποία ο Θεός τα βλέπει, τα γνωρίζει και για τα οποία δικαιούται να μας ζητήσει τον λόγο. Αν τα παραπτώματά μας αυτά είναι κρυφά κι από μας τους ίδιους, επειδή η συνείδησή μας δεν έχει την απαιτούμενη ευαισθησία ώστε να τα αντιληφθεί, αυτό δεν σημαίνει ότι είναι κρυφά και για τον Θεό. Ενώπιον εκείνο «ουκ έστι κτίσις αφανής» (Εβρ. δ΄ 13). Εκείνος είναι «μείζων της καρδιάς ημών και γινώσκει πάντα» (Α΄ Ιωάν. γ΄ 20).

Και, λοιπόν, τι θα γίνει τώρα; Θα

μελαγχολήσουμε και θα απελπιστούμε; Θα αρχίσουμε να θρηνούμε και να οδύρομαστε και θα καταντήσουμε τη ζωή μας ανιαρή και αβάσταχτη; Φυσικά και όχι. Το καθήκον, που έχουμε, μας το υποδεικνύει ο προφήτης. Θα τρέξουμε με ταπεινώση μπροστά στον Θεό της χάριτος. Θα καταφύγουμε σ' Εκείνον, ο οποίος «παρεδόθη δια τα παραπτώματα ημών και ηγέρθη δια την δικαίωσιν ημών» (Ρωμ. δ΄ 25). Θα ταπεινωθούμε μπροστά στον σταυρωμένο Λυτρωτή μας, έχοντας ακλόνητη την πεποίθηση ότι «το αίμα Ιησού Χριστού καθαρίζει ημάς από πάσης αμαρτίας» (Α΄ Ιωάν. α΄ 7). Και μ' αυτή την πεποίθηση θα Τον ικετεύσουμε και θα Του πούμε:

Αγαθέ και φιλάνθρωπε Κύριε, αν ήθελες να υπολογίσεις όλα τα παραπτώματα και τις αμαρτίες μου, που η συνείδησή μου υποδεικνύει, αυτές θα αποτελούσαν ένα τεράστιο χρέος μπροστά στη μεγαλοσύνη Σου. Αλλά δεν είναι μόνο αυτά, Κύριε. Είναι κι εκείνα τα παραπτώματα, που ξεφεύγουν από την αντίληψή μου και τα οποία μόνον Εσύ, Κύριε, ο εξετάζων καρδιάς και νεφρούς, γνωρίζεις. Μπροστά στο θρόνο Σου, Κύριε, γονατίζω και ζητώ να με συγχωρήσεις και γι' αυτά. Το έλεός Σου είναι άπειρο και η μακροθυμία Σου ανεξάντλητη. Σε ικετεύω, Κύριε, μην υπολογίσεις τα σφάλματα και τις αμαρτίες μου, αλλά να με συγχωρήσεις για καθετί που αμάρτησα, είτε με λόγο είτε με έργο, είτε εν γνώσει είτε εν αγνοία μου, και να με φυλάς από δω και στο εξής, ώστε να μην αμαρτάνω, αλλά να είμαι ευάρεστος ενώπιόν Σου. Κύριε, «εκ των κρυφίων μου καθάρισόν με». Αμήν.

Λόγοι της Χάριτος

Ο Βοριάς, ο Νοτιάς κι' ο Πόνος

Ο πατέρας των παιδιών μου είναι καπετάνιος.
Κάθε πρωί, το καλοκαίρι βγαίνει στη βεράντα
και μας αναγγέλλει πούθε φυσά ο αγέρας.
Αν είναι βοριάς, θα πάμε στο δώδε κόλπο για κολύμπι.
Αν είναι νοτιάς, στον κείθε
για νάναι τα νερά καθαρά να χαρούμε τις βουτιές μας.
Τον ακούμε όλοι κι' η ώρα περνάει ευχάριστα και στην ακροθαλασσιά.

Εγώ, δεν έμαθα ποτέ να "λέω τον αγέρα"
από τα εξωτερικά σημάδια.
Μόνο, στις εθνικές γιορτές, με την σημαία
να κυματίζει στο μπαλκόνι, κάτι υποψιάζομαι.

Εγώ, μπορώ να πω τον άνεμο τη νύχτα.
όταν τα κόκκαλα τρίζουν και κάθε κίνηση πονά.
Όταν φυσά βοριάς, μετράω τις αρθρώσεις του κορμιού
κι' είναι πολλές.
Όταν φυσά νοτιάς πονούν κι' οι μυς ολούθε.

Ο πόνος είναι άγριο αίσθημα.
Μας αναστατώνει, μας εξοργίζει.
Αλλ' αν τον δεις κι' αλλιώς,
ο πόνος μας βοηθάει να καταλάβουμε πως υπάρχουμε,
πως έχουμε όλα τα μέλη μας ζωντανά,
πως κι' αν είναι πονεμένα, μπορούν νάναι χρήσιμα.

Σε μια τέτοια φωτεινή στιγμή
συγκέντρωσα τον νου, την καρδιά και την θέλησή μου
και παρεκάλεσα τον Παντοδύναμο για δύναμη
να ξεπεράσω τον ατομικό μου πόνο
και να τον δω αλλιώς, με της αγάπης Του το φως.

Έτσι έμαθα από τον Χριστό
πως τα χέρια που δεν μπορούν να σηκώσουν βάρη
μπορούν μ' ένα χάδι, να σηκώσουν
το φορτίο της θλίψης του πλησίον μας.
Έμαθα πως τα δάκτυλά μας μπορούν να εκφράζονται σωστά
όταν ο δείκτης μας δεν τεντώνεται έντονα για να διδάξει δήθεν,
αλλ' ήρεμα δείχνει τις ευλογίες που μας χαρίζει ο Θεός.
Έτσι, κι' οι παλάμες μας ανάλαφρα υψώνονται μ' ευγνωμοσύνη
να ευχαριστήσουν και να δοξάσουν τον Πλάστη όλων μας.
Έμαθα πως με πίστη και διαρκή προσευχή,
τα δυσκίνητα πόδια μας ελεύθερα θα βαδίζουν
στο δρόμο της αγάπης, στο δρόμο του Θεού.

Ω, Κύριε, Εσύ που μετατρέπεις τον αδύνατο σε δυνατό,
τον πόνο, σε ουσιαστική ενέργεια αγάπης, προσφοράς,
ανάλαβε για πάντα τον νου, την καρδιά και τη θέλησή μας,
στα χέρια Σου, παρακαλώ.

Η ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ

Ένα πράσινο μικρό δρομάκι οδηγεί στην Ευτυχία.
Είναι μια τόσο πρόωρα ζεστή Άνοιξη.
Στο βάθος, θηριώδης Κερασιά λάμπει από τον καρπό.
Βρίσκεται εκεί Σπιτάκι, στη γαλήνην ερημιάς σπουδαίας.
Τι φουντωμένα είναι όλα τα δέντρα τριγύρω.
Ό,τι μαζεύουμε πικρία και απελπισίες της ζωής,
πάμε συχνά και τα κρύβουμε στην Λήθη
αυτής της παρασινάδας. Τάφος του κακού,
οπότε πηγάζει η Ανάσταση Καλής Ελπίδας
και το απαραίτητο Θάρρος για τη σκληρήν αυτή Ζωή.

Τ. Κ. Παπατσώνης